(di)
documentos & informes
CONSELLO DA CULTURA GALEGA

CARMEN PÉREZ PAIS
MARIAM MARIÑO COSTALES

Recuperación da documentación e memoria do Movemento Feminista Organizado en Galicia

Carmen Pérez Pais

Doutora en Filosofía e Letras (Sección Historia) pola Universidad Complutense de Madrid. Diploma de posgrao en Biblioteconomía e Documentación polo Centro de Estudios Bibliográficos y Documentarios do Ministerio de Cultura. Funcionaria en excedencia do Corpo Facultativo de Arquiveiros, Bibliotecarios e Arqueólogos.

Na actualidade, é profesora titular da Universidade da Coruña, membro da Comisión de Mestrado e Doutoramento e da Comisión Asesora de Valoración de Documentos Administrativos da UDC, pertence ao Grupo de Investigación da Universidade da Coruña Herdanza da Ilustración e forma parte da Comisión de Igualdade do CCG.

Centra a súa investigación nos ámbitos da Bibliografía e fontes de información, Historia da prensa e do libro, Biblioteconomía, Estudos de xénero e, máis recentemente, na Internet.

Combinou o seu labor profesional, docente e investigador con cargos académicos e presenza en asociacións e comisións: vicedecana da Facultade de Humanidades da UDC (2005-2009) e directora da Cátedra Jorge Juan (curso 2009-2010). Participou en procesos de certificación e avaliación (Bibliotecas universitarias españolas, Titulación da Diplomatura de Biblioteconomía e Documentación da UDC, Servizo de Biblioteca da UDC). Foi secretaria e vogal da rama de Bibliotecas de ANABAD-Galicia e presidenta do Comité do X Congreso do Capítulo Español de ISKO.

Mariam Mariño Costales

Licenciada en Filosofía e Ciencias da Educación e Máster Universitario en Educación, Xénero e Igualdade pola Universidade de Santiago de Compostela.

Desde 2005 desempeña labores técnicas e de documentación para a Comisión de Igualdade do Consello da Cultura Galega.

A súa actividade investigadora, iniciada en 1993 no ámbito da antropoloxía social, enmárcase máis concretamente no campo da antropoloxía feminista. Os seus temas de traballo son: exclusión e discriminación social, sexualidade, espazo, sexo/xénero, feminismos, redes sociais e construción de identidades.

Recuperación da documentación e memoria do Movemento Feminista Organizado en Galicia

Edita
© CONSELLO DA CULTURA GALEGA, 2013
Pazo de Raxoi · 2º andar · Praza do Obradoiro
15705 · Santiago de Compostela
T 981 957 202 · F 981 957 205
correo@consellodacultura.org
www.consellodacultura.org

Proxecto gráfico
Imago Mundi Deseño

Imprime e maqueta
Litosprint

Depósito Legal: C 539-2013

ISBN 978-84-92923-45-8

CARMEN PÉREZ PAIS
MARIAM MARIÑO COSTALES

Recuperación da documentación e memoria do Movemento Feminista Organizado en Galicia

CONSELLO
DA CULTURA
GALEGA

(d i)
documentos & informes

Agradecementos

A Comisión de Igualdade do Consello da Cultura Galega quere, desde estas páxinas, mostrar o seu agradecemento a todas as persoas, entidades, grupos e organizacións que dunha maneira ou doutra contribuíron a que o proxecto de *Recuperación da documentación e memoria do Movemento Feminista Organizado en Galicia* se convertese na realidade que é hoxe. Achegando doazóns de documentos, materiais e publicacións relacionadas, asesorando, proporcionando información relevante para o proxecto, permitindo a realización de prospeccións nos seus fondos, colaborando na organización de materiais… Máis concretamente a:

Andaina. Revista galega de pensamento feminista,
Festa da Palabra Silenciada,
culturagalega.org,

Central Intersindical Galega-Vigo, Centre Dona i Literatura, Centro de Investigacións Feminista e de Xénero da Universidade de Santiago de Compostela, Comisións Obreiras-Vigo, Concellaría da Muller do Concello de Vigo, Facultade de Humanidades e Documentación da Universidade da Coruña, Fundación 10 de Marzo, Fundación Luís Tilve, Grupo de Estudos sobre a Condición da Muller Alecrín, Mulheres Nacionalistas Galegas,

Rosa Aneiros, Rosario Álvarez Blanco, Rosa María Andrieu Sanz, Milagros Becerra, Carmen Blanco, Carmen Bouzas Caamaño, Daniel Buján Núñez, Mercedes Cabello Martín, María Dolores Cabrera, Lourdes Díaz Sánchez, María Jesús Díaz Sánchez, Uxío-Breogán Diéguez, Javier Docampo Capilla, Felicia Estévez Salazar, Eliseo Fernández Arias, Aurora Fernández Díaz, Lola Ferreiro Díaz, Pilar García Moreno, M.ª José Gimeno Álvarez, Susana Guitar Novo, Pilar García Negro, Irene Gómez, Laura González-Garcés Santiso, Germám Hermida, Jose Lens, Pedro López Gómez, Olimpia López Rodríguez, Isaac Loureiro Hermida, Ester Mariño Costales, Aurelio Martín Nájera, Clara Martíns, Susana Mayo, Lourdes Méndez Pérez, Manuel Mera, Rosa Michelena, María José Moldes Pose, Teresa Navarro Quinteiro, Tereixa Novo Arrojo, Luísa Ocampo Pereira, Elena Orois Fernández, María Pita Ponte, María Dolores Pereira Oliveira, Xosé Palmeiro, Teresa Pérez, Beatriz Pérez Mosquera, Pilar Pérez Rey, Carmen Porta Losada, Patricia Porto Paderne, María Xosé Queizán, Gabriel Quiroga Barro, Rita M.ª Radl Philipp, Victoria Ramos Bello, Xabier Ramos Vieiro, Paula Ríos Curbeira, Corona Rodríguez, Elena Rodríguez, Ana María Rodríguez González, María Lorena Rodríguez Rodríguez, Fuensanta Salvador, Prudencia Santasmariñas Raposo, Nanina Santos Castroviejo, María José Sola Sarabia, Anxos Sumai, Begoña Tajes, María José Turrión García, Concepción Varela Orol, Helena Vilela, Prudencio Viveiro Mogo.

documentos & informes

Índice

12 Presentación

14 Siglas empregadas

17 1. O Consello da Cultura Galega e a Comisión de Igualdade

21 2. Liñas de actuación da Comisión de Igualdade e orixe do informe para a *Recuperación da documentación e memoria do Movemento Feminista Organizado en Galicia*
2.1. Propostas, servizos e actividades de carácter interno
2.2. Propostas, servizos e actividades de carácter externo

29 3. Fases do proxecto
3.1. *Recuperación da documentación e memoria do Movemento Feminista Organizado en Galicia*. Primeira fase: 2005-2008
3.2. Consolidación das liñas de traballo do informe para a *Recuperación da documentación e memoria do Movemento Feminista Organizado en Galicia*. Segunda fase: 2008-2010
3.2.1. Convenio de colaboración entre o Consello da Cultura Galega e a Universidade da Coruña para a recuperación de documentación do Movemento Feminista Galego
3.2.1.1. Obxecto de estudo
3.2.1.2. Obxectivos
3.2.1.3. Técnicas
3.2.2. Convenio entre a Universidade de Santiago de Compostela e o Consello da Cultura Galega para a realización de prácticas do alumnado do Máster Oficial en Educación, Xénero e Igualdade
3.2.3. Convenio de doazón entre o Consello da Cultura Galega e o Centro de Documentación e Biblioteca do Grupo de Estudos sobre a Condición da Muller Alecrín
3.3. Clasificación e ordenación da colección especial *Recuperación da documentación e memoria do Movemento Feminista Organizado en Galicia*. Terceira fase: 2011-2012

43 4. Sobre os resultados
4.1. Identificación de organizacións e fontes documentais
4.1.1. Identificación de grupos, colectivos, organizacións e librarías de mulleres
4.1.2. Identificación de fontes bibliográficas e documentais
4.2. Procedementos de adquisición de documentos
4.2.1. As doazóns

4.3. Tipoloxía documental
4.3.1. Revistas
4.3.2. Carteis
4.3.3. Pancartas ou faixas
4.3.4. Recortes de prensa
4.3.5. Gravacións sonoras
4.4. Entrevistas e fichas para bases de datos
4.4.1. A entrevista como fonte documental
4.4.2. Fichas para directorios e bases de datos

61 5. Sobre *Xénero e documentación II: a recuperación da memoria do movemento feminista*
5.1. Sobre a reunión de traballo
5.2. Sobre a xornada pública

67 6. A modo de conclusión. Propostas de futuro

71 7. Fontes e bibliografía
7.1. Fontes
7.2. Bibliografía xeral
7.3. Bibliografía sobre movemento feminista

79 Anexos
1. Publicacións baleiradas
2. *Álbum de mulleres*
3. Xornais e siglas
4. Pancartas ou faixas
5. Contedores
6. Colectivos, grupos, organizacións e siglas
7. Grupos, colectivos e organizacións obxecto de estudo
8. Enquisa fondos documentais de organizacións, grupos e colectivos feministas
9. Enquisa fondos documentais do Movemento Feminista
10. Entrega materiais doados e autorización de uso
11. Autorización para inventario
12. Carta de agradecemento polo acceso á realización de inventario en arquivos externos
13. Autorización-cesión temporal de documentos
14. Carta agradecemento doazón

15. Esquema de agrupación de documentos e materiais
16. Revistas feministas e de mulleres. Galicia
17. Revistas feministas e de mulleres. Alén Galicia
18. Carteis
19. Ficha recortes prensa
20. Gravacións sonoras
21. Autorización formal de entrevista
22. Guión-entrevista documental persoal
23. Carta agradecemento entrevista
24. Ficha rexistro entrevista
25. Ficha directorio de mulleres feministas
26. Modelo ficha dossier mulleres
27. Ficha directorio de organizacións
28. Ficha directorio institucións documentais
29. Documento de traballo
30. Programa das xornadas

Presentación

Nas páxinas que seguen expóñense os elementos que permiten entender o encadramento deste informe sobre a colección especial *Recuperación da documentación e memoria do Movemento Feminista Organizado en Galicia* (MFOG). Esta é promovida polo Consello da Cultura Galega (CCG) desde mediados de 2005 seguindo as liñas de traballo activadas pola súa Comisión de Igualdade.

O desenvolvemento do pensamento e accións feministas e en xeral, en palabras de Cristina Justo Suárez, «o papel do movemento feminista, foi fundamental para acadar logros sociais e políticos para as mulleres e a sociedade, desde o dereito ao voto ou a educación ata, por exemplo, leis de igualdade ou de violencia de xénero» (2009). Máis concretamente, a emerxencia de grupos e colectivos feministas de terceira onda (segunda metade de século XX) resulta de interese fundamental á hora de entender e explicar as transformacións cualitativas e cuantitativas máis actuais e relacionadas co lugar social ocupado polas mulleres no decorrer da historia galega e universal. No caso galego, son moitas as organizacións de mulleres en agrupacións autónomas e mixtas que apareceron e desapareceron ao longo dos anos, e produciron materiais de diferente tipoloxía: estudos, documentación interna, cartas, revistas, boletíns, cadernos, libros, axendas, propostas lexislativas, literatura gris, etc. A importancia dos materiais e documentos creados é indiscutible, mais a bibliografía, a pesar de experimentar importantes incrementos nos últimos anos, segue a ser escasa, e a documentación está dispersa e, con frecuencia, desaparecida ou en estado ruinoso.

Para a Comisión de Igualdade do CCG, a recuperación de fondos e da memoria do movemento feminista de terceira onda emerxe como unha tarefa que cómpre realizar con certa urxencia e cunha planificación axustada. Sobre esta base desenvólvese o presente proxecto. Trátase de elaborar e expor un informe encamiñado a consolidar unha iniciativa para a reunificación parcial, conservación, posta en valor e difusión da documentación e materiais xerados por diferentes grupos e colectivos identificados co feminismo e que desenvolveron e/ou seguen a desenvolver a súa actividade en Galicia.

No artellamento deste informe acumúlase experiencia. Articúlanse propostas en que se fai necesario combinar diferentes fórmulas de investigación, documentación, arquivísticas e de conservación ou museísticas. Todas elas requiren dunha exhaustiva identificación e localización de fontes e dun deseño axustado de propostas que asenten, faciliten e axilicen o desenvolvemento, a difusión e o uso en investigación da colección especial *Recuperación da documentación e memoria do MFOG* do CCG. O informe non se centra tanto nos aspectos técnicos como na concepción que alentou a iniciativa e que foi tomando corpo a medida que se foi plasmando nunha realidade.

Siglas empregadas

SIGLAS	ENTIDADE
10M	Fundación Dez de Marzo
ADMG	Asociación Democrática da Muller de Galicia
AGM-SC	Asociación Galega da Muller de Santiago de Compostela
AGM-V	Asociación Galega da Muller de Vigo
BNE	Biblioteca Nacional de España
BRCM	Biblioteca de la Comunidad de Madrid
BUSC	Biblioteca da Universidade de Santiago de Compostela
BUVIGO	Biblioteca da Universidade de Vigo
CCG	Consello da Cultura Galega
CFD	Coordinadora Feminista Donicela
CFV	Coordinadora Feminista de Vigo
CIG	Confederación Intersindical Galega
CIM	Centros de Información de Mulleres ou da Muller
CSIC	Consejo Superior de Investigaciones Científicas
DL	Depósito Legal
GMU	Grupos de Mulleres da Universidade
IES	Institutos de Ensino Secundario
JAE	Junta para la Ampliación de Estudios
MDMG	Movemento Democrático da Muller Galega
MF	Movemento Feminista
MFG	Movemento Feminista en Galicia
MFOG	Movemento Feminista Organizado en Galicia
MNG	Mulheres Nacionalistas Galegas
SGAI	Servizo Galego de Igualdade
UAB	Universitat Autònoma de Barcelona
UAH	Universidad de Alcalá de Henares
UB	Universitat de Barcelona
UCM	Universidad Complutense de Madrid
UDC	Universidade da Coruña
UGR	Universidad de Granada
UMA	Universidad de Málaga
UPV	Universidad del País Vasco
USC	Universidade de Santiago de Compostela
UVIGO	Universidade de Vigo

1. O CONSELLO DA CULTURA GALEGA E A COMISIÓN DE IGUALDADE

O Consello da Cultura Galega foi creado conforme o artigo 32 do Estatuto de autonomía de Galicia. A Lei do Consello foi aprobada polo Parlamento de Galicia o 8 de xullo de 1983[1]. Réxese por esta Lei e mais polo Regulamento desta, aprobado pola Xunta de Galicia (Decreto 237/2000, do 29 de setembro). Cun carácter de órgano asesor e consultivo, con capacidade de iniciativa, investigación e organización, ao CCG compételle a defensa e a promoción dos valores culturais do pobo galego. Neste sentido, correspóndelle asesorar os poderes da comunidade autónoma na defensa e promoción dos valores culturais do pobo galego e elevar informes e propostas a aqueles con este fin. Na medida das súas posibilidades, o Consello tenta ofrecerlle ao país galego un esquema ben fundamentado das necesidades e das opcións con que conta para forxar a plenitude da súa personalidade mediante a recuperación da cultura propia, aínda que aberta ao diálogo coas outras culturas da humanidade, e especialmente coas do noso contorno europeo e peninsular. As competencias da institución son:

> a) Fomentar a lingua e a cultura galegas en canto creacións orixinais do pobo galego, e entendidas non só como unha herdanza que cómpre conservar e transmitir, senón como un patrimonio que cada xeración debe arrequentar.
> b) Investigar e valorar as necesidades culturais do pobo galego, tentando facer accesible a toda a cidadanía de Galicia os produtos máis valiosos tanto da cultura propia coma da universal.
> c) Analizar cantas cuestións se refiran ao patrimonio cultural galego, nas súas diversas facetas e niveis, atendendo á súa preservación, ao seu estudo, á súa valorización e á súa difusión.
> d) Promover actuacións culturais adecuadas aos seus fins, tales como a organización de congresos, seminarios, conferencias ou exposicións, a creación de grupos de pescuda, reflexión ou debate, o establecemento de arquivos ou centros de documentación, a elaboración de estudos ou informes, ou a realización de publicacións.
> e) Asesorar e consultar os poderes públicos da Comunidade Autónoma, especialmente a Xunta e o Parlamento de Galicia, mais tamén as deputacións e concellos, e outras institucións.
> f) Elevar aos poderes públicos da Comunidade Autónoma informes e propostas a prol da defensa e promoción dos valores culturais galegos[2].

Desde os seus inicios, o CCG acomete a promoción e difusión da cultura e da historia galega desde diversos ámbitos, para este fin foise dotando de distintas seccións, arquivos e comisións técnicas, que dispoñen de instrumentos que posibilitan a intervención no ámbito cultural no seu conxunto.

Precisamente no seo da Sección de Filosofía e Pensamento, dirixida naquel momento por Andrés Torres Queiruga, a comezos do século XXI, ante a constatación da dificultade á hora de acceder á información sobre as relacións homes-mulleres na cultura galega e ao coñecemento da participación e achegas das mulleres galegas en Galicia e no mundo, por parte da cidadanía en xeral e de quen ten un interese investigador dentro e fóra de Galicia, abriuse un proceso de reflexión. Pensouse en iniciar unha liña de actuación dentro do CCG que contribuíse á visi-

[1] Lei 8/1983, do 8 de xullo, do Consello da Cultura Galega (*Diario Oficial de Galicia*, n.º 102, do 19 de agosto de 1983). Dispoñible en: http://www.consellodacultura.org/mediateca/extras/lei_ccg.pdf [consulta: 8 xuño 2012].

[2] Información procedente da páxina oficial do CCG. Dispoñible en: http://www.consellodacultura.org/paxina.php?id=530 [consulta: 8 de xuño de 2012].

bilización das mulleres e as súas producións, incorporando o enfoque de xénero. Entendendo que xénero remite «á organización social das relacións entre sexos» e as súas especificidades históricas, culturais, sociais, étnicas e de clase; que este enfoque non é reducible á ecuación xénero = muller, nin á simple descrición do que fan as mulleres; que aglutina unha parte importante das investigacións actuais e que constitúe a base sobre a que as institucións elaboran programas e medidas para corrixir as desigualdades entre sexos. Considerouse pertinente, polo tanto, que a institución contase cunha Comisión de Xénero.

Tratábase de aplicar este enfoque a todo o relativo á cultura e á realidade social vivida por mulleres e homes en Galicia, dando conta dos significados de «ser muller» e «ser home» a través da súa presenza nos estudos histórico-antropolóxicos e atendendo á noción de cultura na que se sustentan; iniciando traballos que fagan posible que unha institución como o CCG contribúa á incorporación plena das mulleres na historia, na ciencia, na arte, nos medios de comunicación, nas formas de fala, na Galicia interior e na exterior…; e poñendo a disposición informes, recursos e materiais que non asuman representacións tópicas, idealizadas ou ideoloxizadas da «muller galega» e que reflictan as realidades plurais vividas polas mulleres galegas.

Froito deste proceso de reflexión, o 24 de febreiro de 2005 constituíuse a Comisión Técnica de Xénero, adscrita á Sección de Filosofía e Pensamento, tendo como coordinador a Andrés Torres Queiruga e contando con mulleres pertencentes a distintas seccións e arquivos do CCG e outras estudosas do enfoque de xénero. María Xosé Agra Romero asumiu a dirección da Comisión, que tiña como membros a Carme Adán Vilamarín, Pilar Cagiao Vila, Encarna Otero Cepeda, Carmen Pérez Pais, Ana Romaní Blanco, María Luísa Sobrino Manzanares, Carme Vidal Lage e Dolores Vilavedra Fernández.

A Comisión Técnica de Xénero do CCG tiña carácter non permanente e desenvolveu a súa actividade ata maio de 2007. Nese momento, viuse a necesidade de conformar unha Comisión permanente, que levase a cabo traballos de forma transversal, e máis axeitados ás necesidades e obxectivos do propio CCG. Isto tivo como resultado que o 12 de xuño de 2007 se constituíse a actual Comisión de Igualdade con carácter permanente, non adscrita a ningunha sección e dependente da Presidencia e da Comisión Executiva do CCG. En 2012 a composición da Comisión de Igualdade é a que segue:

Coordinadora:

María Xosé Agra Romero

Membros:

Pascuala Campos de Michelena
Narciso de Gabriel Fernández
Aurora Marco López
Encarna Otero Cepeda
Carmen Pérez Pais
Ana Romaní Blanco
Carme Vidal Lage
Dolores Vilavedra Fernández

2. LIÑAS DE ACTUACIÓN DA COMISIÓN DE IGUALDADE E ORIXE DO INFORME PARA A RECUPERACIÓN DA DOCUMENTACIÓN E MEMORIA DO MOVEMENTO FEMINISTA ORGANIZADO EN GALICIA

A actual Comisión de Igualdade do Consello da Cultura Galega dá continuidade á liña de traballo iniciada na institución pola Comisión Técnica de Xénero. A base fundamental das súas actuacións consiste en facer visibles e promover a presenza e achegas das mulleres á cultura galega dentro e fóra da propia institución.

As investigacións de xénero e/ou feministas que se veñen realizando desde os anos sesenta do século XX están influenciadas polo desenvolvemento de grupos e colectivos feministas. Tanto nas prácticas colectivas como no pensamento feminista, emerxen novas preguntas, críticas e conceptos, estudos e perspectivas de análise antes non existentes e que na actualidade chegan a influír na maioría das áreas de investigación social e cultural e nas axendas das políticas públicas. Cualitativa e cuantitativamente falando, no que toca ás investigacións sobre mulleres e aos estudos feministas, destacan as producións procedentes de América do Norte e Europa. A raíz destas, acúñase, sobre todo no mundo anglosaxón, a expresión «estudos de xénero». Grazas ás correntes de análise iniciadas desde estas perspectivas, estamos asistindo á posibilidade práctica de coñecer e mellorar, cada día un pouco máis, as articulacións, mantenzas e cambios do lugar das mulleres e das relacións entre mulleres e homes e mulleres e mulleres na historia, nas ciencias, na arte, na vida cultural, política e social en xeral.

Como xa se indicou, a Comisión, desde os seus inicios, trata de que o CCG asuma e active vías e medidas que poñan en valor as contribucións das mulleres e dos estudos feministas e/ou de xénero, e se adapte á lexislación vixente nesta materia. Polo tanto, as liñas de actuación da Comisión de Igualdade pódense dividir en dous grandes grupos: propostas e actividades de carácter interno, propostas e actividades de carácter externo e divulgativas.

2.1. PROPOSTAS, SERVIZOS E ACTIVIDADES DE CARÁCTER INTERNO

Sendo consciente da necesidade de promover cambios na estrutura interna da institución, a Comisión, desde a súa constitución en 2005, dá corpo a recomendacións e vías de transversalización da perspectiva de xénero aplicables ás diferentes actividades, achegas e traballos promovidos polas seccións, arquivos e Plenario do propio CCG[3]. Este, entre os anos 2007 e 2011, incrementou a presenza de mulleres nun 25%.

En liñas xerais, a Comisión de Igualdade está sempre aberta á atención de consultas, dúbidas ou cuestións formuladas por calquera das persoas que forman parte do funcionamento interno do CCG. Neste sentido, outra das liñas de actuación da Comisión centrouse na biblioteca da institución. O uso dos fondos desta biblioteca está preferentemente destinado a todas as persoas que fan parte do CCG (Presidencia, membros do Plenario, seccións,

[3] Atendendo tanto á Lei 7/2004, do 16 de xullo, galega para a igualdade de mulleres e homes (Capítulo III. A erradicación do uso sexista da linguaxe. Artigo 17º.- Definición do uso non sexista da linguaxe e Artigo 18º.- Erradicación do sexismo na linguaxe institucional e social) como á Lei orgánica 3/2007, do 22 de marzo, para a igualdade efectiva de mulleres e homes (Artigo 14. Criterios xerais de actuación dos Poderes Públicos), elabóranse as R*ecomendacións para unha linguaxe non discriminatoria no Consello da Cultura Galega* co obxectivo de seren aplicadas pola institución como unha ferramenta básica de uso interno e de proxección externa.
Lei 7/2004, do 16 de xullo, galega para a igualdade de mulleres e homes.
http://www.xunta.es/Dog/Dog2004.nsf/FichaContenido/1501E?OpenDocument http://www.boe.es/boe/dias/2004/09/21/pdfs/A31571-31580.pdf [consulta: 8 xuño 2012].
Lei orgánica 3/2007, do 22 de marzo, para a igualdade efectiva de mulleres e homes:
http://www.boe.es/boe/dias/2007/03/23/pdfs/A12611-12645.pdf [consulta: 8 xuño 2012].

arquivos, comisións e persoal traballador…) e a investigadoras e investigadores que así o requiran. En canto ás cuestións de xénero, presentaba algunhas eivas, polo que se tomou a decisión de iniciar tarefas de baleirado de publicacións útiles para as propostas que desenvolver a curto, medio e longo prazo. Ademais, decidiuse abrir unha nova sección temática, incrementando, mediante merca ou doazóns de diferentes persoas e entidades, os volumes referidos á produción de mulleres en publicacións individuais e colectivas, á crítica feminista e/ou de xénero e a materiais que falen da vida das mulleres en xeral e, en concreto, das galegas. Ao mesmo tempo que se incrementan os fondos, increméntase tamén o número de volumes baleirados (Ver Anexo 1. Publicacións baleiradas).

2.2. PROPOSTAS, SERVIZOS E ACTIVIDADES DE CARÁCTER EXTERNO

A Comisión de Igualdade asume e desenvolve tarefas de atención, asesoramento e presentación de informes, propostas e recomendacións do CCG aos poderes da comunidade autónoma galega[4], ademais intervén en propostas e recomendacións elaboradas conxuntamente coas seccións, comisións e arquivos[5]. Tamén participa e fai propostas aplicables a actividades realizadas ou promovidas polo CCG. Así, son froito da insistencia da Comisión a introdución da variable «sexo» nos informes realizados polo Observatorio da Cultura Galega; o incremento da presenza de mulleres no coñecido actualmente como *Álbum da JAE*[6], creado (baixo a denominación *Álbum da ciencia*) con motivo da declaración de 2007 como Ano da Ciencia; e o incremento de referencias a mulleres no *Álbum da emigración*[7] creado a mediados de 2007. No ano 2008, en consonancia co vinte e cinco aniversario do CCG, a institución deu forma á exposición *Galicia 25. Unha cultura para un novo século. Consello da Cultura Galega (1983-2008)*. A Comisión non esqueceu recomendar a importancia de ter en conta a produción de mulleres en cada unha das áreas en que se dividiu a exposición e definiu Donas de seu, un espazo dentro da exposición dedicado a amosar os cambios e avances socioculturais relacionados coas mulleres galegas nestes últimos vinte e cinco anos.

Noutra liña de actuación, e asumindo as competencias do CCG, a Comisión presta atención a peticións e consultas externas procedentes de persoas concretas, profesorado, investigadoras e investigadores, estudantado de doutoramento e de diferentes entidades e institucións[8]. A atención na sala comézase a desenvolver en 2006 res-

[4] En 2006, atendendo a petición da Comisión de Igualdade do Parlamento de Galicia, a Comisión de Igualdade do CCG realizou e expuxo un informe a respecto da *Problemática da socialización de nenas e nenos en Galicia*. En 2007, tomando en conta a carencia de materiais encamiñados a promover o uso dunha linguaxe non sexista no sistema educativo, remitiu cartas á secretaria xeral de Igualdade e á secretaria xeral de Política Lingüística. Nelas suxeríuselles que, de forma conxunta, promovesen a adecuación ao galego dos cadernos 3 e 4 da serie «Lenguaje» do Instituto de la Mujer, e que, unha vez realizada, fomentasen a súa difusión nos centros educativos e a súa distribución a través da internet. Tamén en 2007, por requirimento da Secretaría Xeral de Igualdade, elaboráronse alegacións ao Decreto polo que se crea a Unidade de Muller e Ciencia de Galicia (Decreto 33/2007, de 1 de marzo, polo que se crea a Unidade de Muller e Ciencia de Galicia. DOG, n.º 56, 20 de marzo de 2007. Dispoñible en: http://www.xunta.es/dog/Publicados/2007/20070320/AnuncioA0D2_gl.html). En 2008, ao fío da comparecencia da Comisión de Igualdade do CCG na Comisión de Igualdade do Parlamento de Galicia co tema *Problemática da socialización de nenos e nenas ata a adolescencia*, solicítase á Comisión parlamentaria unha maior colaboración e intercambio de información e formúlase a suxestión de que se poida dispor dun arquivo e acceso en liña con toda a documentación xerada sobre mulleres e xénero no Parlamento. Elaborouse e remitiuse, tamén en 2008, unha proposta de candidaturas para os Premios Nacionais da Cultura Galega. O obxectivo perseguido era que existise, cando menos, unha representación de mulleres en todas e cada unha das categorías.

[5] Así, a Comisión fixo no seu momento a recomendación de que no informe do CCG sobre a Cidade da Cultura de Galicia (2006) se contemplase a creación dun Centro de Documentación específico sobre mulleres e feminismos que centralizase toda a documentación existente no ámbito galego, ou ben unha sección específica dentro dun Centro de Documentación máis amplo.

[6] Dispoñible en: http://www.culturagalega.org/albumdajae/ [consulta: 8 de xuño de 2012].

[7] Dispoñible en: http://www.culturagalega.org/albumdaemigracion/ [consulta: 8 de xuño de 2012].

[8] Ata o de agora atendéronse consultas e requirimentos do Concello de Santiago de Compostela, da Secretaría da Facultade de Filosofía da USC, do International Institute (Madrid-Boston), da Universidad Complutense de Madrid, da directora de Proyectos de Patrimonio Bibliográfico, da revista *Grial*, de Ediciones B, de Iguana Films, do Museo Pedagóxico de Galicia, do Concello de Boiro, da Fundación

pondendo ás solicitudes de profesorado, investigadoras e investigadores que requiren consultar o fondo bibliográfico e de revistas ou a colección especial *Recuperación da documentación e memoria do Movemento Feminista Organizado en Galicia*. Ata o de agora fixeron uso deste servizo un total de quince especialistas. A Comisión atende tamén peticións de asesoramento respecto ao movemento feminista e peticións de reprodución e uso de materiais do *Álbum de mulleres*, do que se fala máis adiante. Estas solicitudes son recibidas por vía telefónica e a través do correo electrónico, e, amais de pór de manifesto a existencia dunha crecente demanda de materiais relacionados coas mulleres e os estudos de xénero e/ou feministas, están servindo polo xeral a diferentes institucións e colectivos como base para a realización de exposicións e publicacións sobre mulleres[9].

Considerando as posibilidades ofrecidas polas tecnoloxías da información e da comunicación, e o incremento de recursos de información fornecidos pola internet con diferentes finalidades (investigación, docencia, administración, sanidade, divulgación, etc.), o día 2 de decembro de 2005 a Comisión de Igualdade presenta o *Álbum de mulleres*, dispoñible en http://www.culturagalega.org/album. Trátase dun proxecto de recuperación e difusión de contribucións das mulleres á cultura, dun exercicio necesario de memoria e recoñecemento. O *Álbum* lévase a cabo coa colaboración do portal *culturagalega.org*. Ten como principais obxectivos recuperar e facilitar progresivamente o acceso á información, datos, voces, imaxes, escritas, traballos e traxectorias de mulleres galegas ou relacionadas con Galicia. Na actualidade, configúrase como un particular centro de documentación dixital que ten a intención de ser de utilidade en dous niveis: un xeral, para ser empregado como fonte de referencias informativas básicas, e outro que, de forma máis concreta, permita o seu uso como unha ferramenta de traballo en ámbitos especializados (investigación, ensino, divulgación…). O *Álbum* tamén é un proxecto aberto a informacións e suxestións. A súa dinámica está a configurar unha rede de contactos entre persoas e entidades cada vez máis ampla, que une os esforzos de especialistas individuais, contribucións de amizades, familiares, estudosas e estudosos das cuestións propostas, persoas, editoriais, revistas, librarías, organismos e institucións posuidoras de materiais (gráficos, musicais, textos, documentos…) que son cedidos para a súa difusión. Constitúese con:

- GALERÍA BIOBIBLIOGRÁFICA, composta por biobibliografías de diferente autoría sobre mulleres e colectivos de mulleres que desenvolveron actividades nos distintos ámbitos especificados: deportivo, artístico, literario/letras, xurídico, político institucional, medios de comunicación, doméstico, relixioso, médico/sanitario, empresarial/profesións liberais, docente, marítimo-agrícola-gandeiro, investigación/científico e acción político-social[10].
- LIÑAS DO TEMPO, que recollen de forma cronolóxica acontecementos e datas relevantes, facendo fincapé nas referencias de e sobre mulleres[11].

Galiza Sempre, da Universidad de Granada, da Casa das Mulleres de Redondela, da Radio Televisión de Galicia, do Centro de Documentación e Recursos Feministas do Concello de Vigo, da UDC, do IES Ramón Cabanillas de Cambados, da Oficina Española de Patentes y Marcas, da Real Academia de Medicina de Santa Cruz de Tenerife, de CIG- Ensino…

9 Ata o momento atendéronse os requirimentos procedentes de: centros de información de mulleres ou da muller, centros galegos no exterior, centros sociais, produtoras de cine, concellos, revistas, editoriais, institutos de ensino secundario, profesorado de primaria, secundaria e universitario, centros cívicos, Servizo Galego de Igualdade, Secretaría Xeral de Igualdade, empresas, persoas interesadas e estudosas das cuestións propostas no *Álbum*.

10 Nas biobibliografías achéganse datos biográficos de mulleres concretas, amósanse as súas relacións e producións e ofrécese bibliografía sobre elas e extras: arquivos sonoros, fotográficos e pictóricos, documentos, textos e comentarios máis e menos recentes e de diferente autoría. En moitos casos, as biobibliografías, segundo se van compilando novos datos e nova información, pasan por un proceso de reedición revisada e ampliada. Hoxe en día, a galería conta con 102 biobibliografías. Dispoñible por orde alfabética en http://www.culturagalega.org/album/listado.php e, por ámbitos de ocupación, en http://www.culturagalega.org/album/actividades.php.

11 Divídese en tres niveis: Galicia, Territorio español e Mundo. Na web pódese visitar nunha forma abreviada e ilustrada. Tamén se abre a posibilidade de descargar unha versión máis completa en PDF, que se titula *As mulleres na historia*. Esta é revisada e ampliada periodicamente a medida que se van recibindo novos datos. Ata o de agora leváronse a cabo oito revisións. Datas de publicación: 02/12/2005, 05/04/2006, 14/11/2006, 19/06/2007, 12/03/2008, 25/02/2009, 26/03/2010 e 15/06/2011. Dispoñibles en http://www.culturagalega.org/album/linhadotempo.php.

- LIGAZÓNS DE INTERESE, agrupadas en vinte e seis categorías que remiten a un total de trescentas dezasete enderezos web[12].
- ESPECIAIS, nos que os temas propostos se expoñen con extensión e profundidade[13].
- XORNADAS, que acolle os diferentes materiais (sonoros, gráficos, fotográficos e textuais) derivados das diferentes xornadas organizadas pola Comisión de Igualdade do CCG, das que se fala máis adiante[14].
- CARTOGRAFÍAS, espazo creado como parte da *liña de actividades anuais arredor dunha muller destacada no ámbito da cultura galega* aberta pola Comisión de Igualdade en 2009. Son publicadas e presentadas os últimos xoves de outubro, ao fío das xornadas anuais das que se fala máis adiante. As cartografías recollen pescudas documentais, fotográficas, hemerográficas, bibliográficas… realizadas en profundidade arredor dunha muller destacada dentro do mundo da cultura, a sociedade, a historia ou a ciencia en Galicia. Publicáronse ata agora as cartografías de: Xohana Torres (2009)[15], María Josefa Wonenburger Planells (2010)[16] e Olga Gallego (2011)[17]. En 2012, e ao fío da xornada *Tereixa Navaza*. *A voz da liberdade* da que se fala despois, presentarase a cartografía desta xornalista.

No Anexo *Álbum de mulleres* pódese acceder a unha listaxe xeral de materiais publicados desde a súa creación cos nomes das autoras, autores e colaboracións que xa forman parte da rede de relacións da Comisión de Igualdade do CCG (Ver Anexo 2. *Álbum de mulleres*).

A organización de xornadas e encontros é iniciada pola Comisión de Igualdade no ano 2007. Seguindo coa filosofía de fondo de encher baleiros no coñecemento da produción e traxectoria de mulleres concretas ou de ámbitos de creación vinculados con estas, organiza e/ou coordina, ben de forma individual ben en colaboración con outras entidades e institucións, a presentación do libro inédito de María Mariño, *Mas allá del tiempo*[18]; a xornada *Ano María Mariño: un balance*[19]; as *xornadas anuais arredor dunha muller destacada no ámbito da cultura galega*, iniciadas en 2009[20] con *Xohana Torres. A dona dos mapas*[21] e seguidas en 2010 por *María Josefa Wonenburger*

12 Estas son revisadas e ampliadas periodicamente. Deste xeito, estase a construír un punto de referencia e acceso á información existente na web, relacionada coas actividades de mulleres en diferentes ámbitos socioculturais. Dispoñible en http://www.culturagalega.org/album/ligazons.php.

13 Os especiais, dispoñibles en http://www.culturagalega.org/album/especiais.php, están suxeitos a revisións anuais. Compóñense de novas achegas, referencias gráficas, sonoras, bibliográficas, publicacións e documentos históricos. Polo de agora publicáronse os seguintes: *8 de marzo, As letras das mulleres, Mulleres e teatro en Galicia, Mulleres e mar, De nenas e de libros, Mulleres e memoria histórica, Mulleres e ciencia en Galicia* e *Mulleres e artes visuais*.

14 Dispoñibles en http://www.culturagalega.org/album/xornadas.php.

15 Dispoñible en http://www.culturagalega.org/album/detallecartografia.php?id=202.

16 Dispoñible en http://www.culturagalega.org/album/detallecartografia.php?id=214.

17 Dispoñible en http://www.culturagalega.org/album/detallecartografia.php?id=232.

18 Articulouse en colaboración con Alvarellos Editora e tivo lugar o 12 de abril de 2007 nas dependencias do CCG.

19 Esta xornada, coordinada por Ana Romaní Blanco, tivo lugar no mes de decembro de 2007. Trátase do ano en que o Día das Letras Galegas foi dedicado a María Mariño. A Comisión de Igualdade do CCG, tendo ben presente que o alcance desta celebración vai máis alá do día 17 de maio, propuxo un encontro para o debate, a análise e a celebración. A escolla de María Mariño permite o acceso a unha obra e a unha autora practicamente descoñecidas. Ao remate do ano cumpría ver se realmente se puido entrar na casa literaria de María Mariño. Tratábase de coñecer máis de preto as características da obra desta autora e as súas crebas. Dispoñible en http://www.culturagalega.org/album/detalle_especial.php?id=169.

20 Cómpre lembrar que a actividade, amais de contar con esta xornada pública realizada os últimos xoves do mes de outubro, leva asociada unha pescuda documental, fotográfica, hemerográfica e bibliográfica realizada ao longo de todo o ano e que dá corpo á cartografía centrada na figura proposta.

21 A organización da xornada contou coa colaboración do Centre Dona i Literatura e foi coordinada por Ana Romaní Blanco e Helena González. Considerada como un dos nomes máis relevantes da literatura galega contemporánea e autora dun verso convertido en divisa da reivindicación feminista, «Eu tamén navegar», a figura de Xohana Torres tende a ser recoñecida só no ámbito poético e narrativo, existindo porén un gran descoñecemento sobre outros traballos literarios e culturais da escritora que cumpría pór de relevo. A xornada, realizada o día 29 de outubro de 2009 nas dependencias do CCG, propiciou novos enfoques arredor da súa obra poética, narrativa, teatral, investigadora, xornalística e no ámbito da literatura infantil e xuvenil, o que permitiu así resituar e documentar a súa relevancia creativa no contexto cultural desde os anos 50 ata a actualidade. Dispoñible en http://www.culturagalega.org/album/detalle_especial.php?id=205.

Planells na creación de coñecemento[22], en 2011 por *Mulleres e historia. Olga Gallego Domínguez*[23] e coa proposta Tereixa Navaza. A voz da liberdade para desenvolver neste ano 2012[24]. Uns días antes terá lugar a xornada dedicada a María Zambrano e Rafael Dieste, neste caso a Comisión de Igualdade comparte a coordinación coa Sección de Pensamento e Sociedade do CCG.

O ciclo *Creadoras galegas de Imaxe* ten o seu inicio no ano 2011 e concíbese con carácter itinerante e de permanencia anual. Está pensado para dar a coñecer e difundir propostas e obras audiovisuais de mulleres e contribuír, así, a paliar a falta de información e a invisibilidade existente neste ámbito[25]. O ciclo foi incorporado ao programa Cineuropa 2011[26]. Na actualidade estase a traballar na programación dun novo ciclo que lle dea continuidade a esta liña de actuación. Cóntase para a súa realización coa colaboración da Secretaría de Igualdade da Xunta de Galicia.

Remátase falando das xornadas *Xénero e documentación*. A súa primeira edición tivo lugar os días 21 e 22 de xuño de 2007, en colaboración coa Universidade da Coruña (UDC). Tratábase de articular espazos e tempos de aproximación ao tratamento da información desde perspectivas de xénero e feministas, achegando puntos de vista teóricos e prácticas de tratamento documental levadas a cabo dentro e fóra de Galicia[27] e aplicables dentro e fóra da institución. Neste ano 2012 dáselle continuidade a esta liña de traballo coa proposta *Xénero e documentación II: A recuperación da memoria do Movemento Feminista*, que xorde ao fío da liña de actuación da que se fala a continuación e que se atopa no cerne do proceso en que ten lugar o presente informe.

Co título *Recuperación da documentación e memoria do Movemento Feminista Organizado en Galicia*, a Comisión de Igualdade pon en marcha, a partir de decembro de 2005, outra liña de traballo encamiñada a avaliar as posibilidades de recuperación dos materiais producidos por grupos e colectivos feministas en Galicia desde os anos sesenta do século XX. Desde aquela, son moitos os grupos e colectivos de mulleres autónomos e en organizacións mixtas que apareceron e desapareceron ao longo dos anos ata a actualidade, creando materiais de diferentes tipoloxía e carácter: documentación interna, correspondencia, revistas, caderniños, boletíns, libros, axendas, carteis,

---

22 Organizada en colaboración coa USC e a UDC e coordinada por Carme Adán Villamarín e Carme Vidal Lage, a xornada tivo lugar o 27 de outubro nas dependencias do CCG. Esta xornada proporcionou miradas en profundidade e detalle sobre o corpus creativo, investigador e da obra desta matemática e alxebrista de fama mundial. Puxéronse en marcha actividades e análises centradas en promover a traxectoria desta investigadora de influencia indiscutible no avance das matemáticas no século XX. Así mesmo, a xornada permitiu indagar no lugar ocupado polas mulleres galegas no desenvolvemento da investigación científica, coñecer o presente, avaliar o pasado e o futuro das contribucións ao progreso e evolución da ciencia galega e universal.
Dispoñible en http://www.culturagalega.org/album/detalle_especial.php?id=238.

23 Organizada en colaboración coa USC e a UDC e coordinada por Carmen Pérez Pais e Concepción Varela Orol, tivo lugar nas dependencias do CCG o 27 de outubro Neste caso tratábase de propiciar un espazo para o estudo e recoñecemento da arquiveira e historiadora Olga Gallego Domínguez, proporcionando reflexións sobre as distintas facetas do seu traballo profesional e investigador. Herdeira da tradición humanista que caracterizou a Arquivística dos séculos XIX e XX, soubo ligala coas expectativas dos novos servizos públicos e transmitirlles ás novas xeracións unha visión en que traballo profesional e investigación van da man. A xornada, a través da figura desta profesional, contribuíu, ademais, a facer visible o labor de tantas mulleres que sostiveron e sosteñen o sistema de arquivos e bibliotecas públicas.

24 A proposta xira arredor do mundo do xornalismo e terá lugar o 25 de outubro nas dependencias do CCG.

25 A primeira edición deste ciclo, organizado pola Comisión de Igualdade e coordinado por Margarita Ledo Andión e Encarna Otero Cepeda, realizouse os días 25, 26 e 27 de abril nas dependencias da Deputación de Lugo. Focalizou a atención na produción de creadoras galegas que traballan nos xéneros cinematográficos de ficción, documental e animación (curta e longametraxe) dando corpo a unha mostra significativa da creación máis actual. Dispoñible en http://www.consellodacultura.org/mediateca/evento.php?id=215.

26 Tivo lugar o mércores 23 de novembro de 2011 na sede da Fundación Novacaixagalicia-Claudio San Martín en Santiago de Compostela.

27 A proposta, coordinada por Carmen Pérez Pais e Mariam Mariño Costales, dirixiuse ao persoal que traballa en centros documentais (bibliotecas, arquivos e centros de documentación) e ao estudantado ou titulares nos ámbitos de Biblioteconomía, Documentación e Humanidades. Os materiais producidos arredor das xornadas *Xénero e documentación* foron tratados para levar a cabo unha publicación dixital en soporte CD. Este foi remitido ás e aos asistentes ás xornadas, centros de documentación, bibliotecas e áreas de formación relacionadas. Ademais, está dispoñible en http://culturagalega.org/xeneroedocumentacion/.

folletos, dípticos, gravacións sonoras... A importancia destes materiais é indiscutible, mais en Galicia a bibliografía era escasa, a documentación estaba dispersa ou, con frecuencia, desaparecida ou en estado ruinoso porque, tal e como se puido comprobar en 2005, non se consolidara ningunha iniciativa encamiñada á súa compilación e posta en valor. Para a Comisión de Igualdade, a recuperación destes fondos emerxe como unha tarefa que debe ser desenvolvida de forma ponderada. No que segue, preséntase un informe sobre o proceso levado a cabo ata o de agora dentro do CCG coa intención de que iso sexa posible. Un avance deste informe foi avaliado por olladas expertas o día 26 de xuño de 2012 nun encontro de traballo realizado na biblioteca do CCG, e foi dado a coñecer publicamente o día 27 do mes de xuño na xornada *Xénero e documentación II. A recuperación da memoria do Movemento Feminista* xa mencionada. No apartado 5 deste informe amplíase a información sobre estes dous eventos.

Cómpre ter en conta que na formulación da proposta *Recuperación da documentación e memoria do Movemento Feminista Organizado en Galicia* se conxugan a experiencia, as redes de contacto das membros que compoñen a Comisión de Igualdade e as propias redes de relacións xeradas arredor da Comisión de Igualdade do CCG na medida en que toman corpo o conxunto das liñas de actuación mencionadas ata o de agora. Estas, tanto se son articuladas para ser aplicadas dentro da institución, como se teñen un carácter máis visible, precisan dun coñecemento e actualización constante de bibliografía e documentación. Isto explica que a maioría das accións activadas estean encamiñadas á identificación, localización, coñecemento, centralización, produción e difusión de bibliografía, documentos, materiais, artigos, recursos web, etc. Trátase de accións imprescindibles para explicar os antecedentes deste informe.

En liñas xerais, as propostas da Comisión de Igualdade do CCG parten dos seguintes presupostos:

1. Os estudos sobre mulleres, feministas e/ou de xénero requiren unha exhaustiva identificación e unha localización de fontes que faciliten o seu desenvolvemento.
2. A invisibilización das mulleres como tales na maioría das fontes (bibliográficas, arquivísticas, etc.) dificulta a identificación de materiais relacionados con elas.
3. Constatación dunha dispersión de información sobre traballos, estudos e materiais relacionados coas perspectivas de análise de xénero, das mulleres e feministas.

Tendo en conta que esta situación tiña e ten que ver en boa medida coa inexistencia dun arquivo ou centro de documentación específico e con que nos arquivos, bibliotecas e centros de documentación existentes normalmente non se atopan indicacións axeitadas que acheguen e faciliten o acceso a datos, as propostas da Comisión de Igualdade do CCG teñen o obxectivo de alertar sobre estas carencias, marcando prazos de avaliación a curto, medio e longo prazo acordes coas necesidades de cada momento, coa filosofía de fondo de ir de menos a máis, pouco a pouco, para que o feito se consolide e perdure.

A proposta que ocupa estas páxinas toma corpo na medida en que a Comisión de Igualdade constata que un dos ámbitos de actividade das mulleres nos que as investigacións feministas e/ou de xénero se están a desenvolver con maior lentitude en Galicia é o que se ocupa da presenza das mulleres nos diferentes movementos sociais e culturais; e que, precisamente, as posibilidades de documentación son máis dificultosas e escasas cando se trata de acceder a información relacionada coa historia de grupos e colectivos feministas con actividade en Galicia, sendo moitos deles descoñecidos. O artellamento deste informe parte do interese e importancia de completar, desenvolver e apoiar a realización de traballos e investigacións neste eido en Galicia.

3. FASES DO PROXECTO

3.1. *RECUPERACIÓN DA DOCUMENTACIÓN E MEMORIA DO MOVEMENTO FEMINISTA ORGANIZADO EN GALICIA*. PRIMEIRA FASE: 2005-2008

Coa aprobación pola Executiva do Consello da Cultura Galega no ano 2005 da primeira proposta do proxecto *Recuperación da documentación e memoria do Movemento Feminista Organizado en Galicia*, a Comisión abre, ata comezos de 2008, a primeira fase dunha nova liña de traballo centrada na achega, coñecemento, estudo e análise das posibilidades de recuperación da documentación, de materiais e da memoria do MFOG e da súa posta en valor e uso por investigadoras, investigadores, persoas interesadas e a cidadanía en xeral. Partíase da idea de que en Galicia non se consolidara ningún proxecto destas características. Nesta situación, decídese comezar a avaliar esa intuición e as posibilidades de recuperación de fondos documentais e materiais obxecto de interese. A rede de relacións e contactos xerada nas actividades desenvolvidas pola Comisión de Igualdade do CCG é un importante punto de partida. Abríranse canles polas que paulatinamente se incrementaba a citada rede.

Deuse paso a tarefas para a identificación de organizacións, grupos e colectivos feministas con actividade en Galicia. É necesario realizar pescudas que posibiliten coñecer os materiais xerados polas actividades das mulleres implicadas neles, a súa localización e o seu estado. Para isto foron trazados dous obxectivos prioritarios:

1. Busca, identificación, localización, compilación e estudo de bibliografía relacionada co MFOG e de publicacións periódicas feministas.
2. Toma de contacto e obtención de información sobre a localización dos documentos e materiais producidos por grupos e colectivos con actividade en Galicia.

Ambos os obxectivos compleméntanse no proceso de compilación bibliográfica, documental e de publicacións periódicas feministas iniciado pola Comisión de Igualdade do CCG. Considérase que son un punto de partida axeitado ao se presentar como unha boa fonte de datos para a realización do conxunto das liñas de traballo iniciadas pola Comisión e descritas no anterior apartado. Un mellor aproveitamento dos fondos bibliográficos e hemerográficos levou a iniciar un proceso de baleirado dos xa existentes, que seguiu e segue a ser aplicado aos novos títulos adquiridos pola Comisión de Igualdade do CCG ou recibidos a través de doazóns voluntarias (Ver Anexo 1. Publicacións baleiradas).

Amais de dar a coñecer e divulgar diferentes aspectos relacionados coas mulleres, os feminismos e os estudos de xénero a través de artigos, reportaxes, monográficos e notas, as publicacións periódicas feministas resultan de especial apoio para este proxecto. Polo xeral son promovidas por mulleres implicadas en colectivos feministas ou polos propios grupos e reflicten información de primeira man. É habitual atopar nas súas páxinas novas sobre a creación de grupos, sobre a realización de encontros, xornadas e todo tipo de actividades.

Sábese que a nivel estatal as revistas feministas obxecto de interese para este proxecto comezan a ser editadas na segunda metade de anos setenta do século XX; e que, a nivel galego, este tipo de publicacións emerxen a partir de 1982. Se ben é certo que neste proxecto teñen un interese concreto as revistas producidas por colectivos e grupos feministas con actividade en Galicia, non se perde de vista o feito de que, desde mediados dos setenta do século XX, grupos e colectivos feministas organizados dentro e fóra de Galicia estableceron redes de relacións que, en ocasións, derivaron na articulación de plataformas, coordinadoras e comisións de traballo conxuntas. Isto quere dicir que as revistas feministas editadas noutros puntos do Estado español e noutras áreas xeográ-

ficas poden proporcionar información e que non poden ser desbotadas. Debido a esta circunstancia, desde os primeiros contactos realizados pola Comisión de Igualdade para a localización de publicacións periódicas feministas, os esforzos céntranse naquelas que foron ou son editadas en Galicia e tamén son atendidas as propostas de acceso a revistas editadas no exterior. Amplíase información sobre as revistas no apartado 4.3.1 deste informe.

As publicacións periódicas feministas que na actualidade compoñen o fondo compilado pola Comisión de Igualdade do CCG proceden:

1. De doazóns voluntarias de diferentes persoas e entidades.
2. Do establecemento de convenios de doazón coas propias mulleres implicadas na creación de revistas.

No primeiro dos casos, as publicacións obtidas forman parte polo xeral de paquetes de materiais de diferente tipoloxía e o máis habitual é a obtención de números soltos. Tamén, con certa frecuencia, o conxunto de doazóns deste tipo permite ir completando colecciónsˢ[28]. Canto ao segundo grupo de procedencia, isto é, ás colecciónsˢ obtidas mediante convenios de doazón, estes foron establecidos coas revistas *Andaina. Revista galega de pensamento feminista* (en diante, neste informe, *Andaina*) en 2006 e *Festa da palabra silenciada* en 2007. Son as únicas revistas feministas galegas que desde a súa primeira aparición pública en 1983 continúan editándose. Nos convenios establécese a doazón dunha colección completa de cada unha destas revistas. Garántese a súa correcta conservación, a accesibilidade de consulta no CCG e a súa dixitalización e difusión. Ademais, desde a firma destes convenios, recíbense os novos números coa periodicidade habitual en que se publican: anual no caso de *Festa da palabra* e trimestral no caso de *Andaina*. Estes convenios servirán como base para a elaboración do modelo de doazón de publicacións periódicas proposto para a continuidade deste proxecto. Amplíase a información sobre as doazóns no apartado 4.2. Procedementos de adquisición de documentos.

Na posta en marcha de contactos para a obtención de información sobre os arquivos de grupos, colectivos e organizacións do Movemento Feminista (MF), o emprego das referencias e referentes da rede de relacións da Comisión de Igualdade do CCG ocupa un lugar destacado. As membros desta Comisión proporcionaron datos de mulleres que posiblemente conserven materiais a título persoal nos seus arquivos e, nos casos en que elas propias son as conservadoras, realizan polo xeral unha doazón voluntaria de materiais para o proxecto. A través dos contactos, compilouse tamén información nominal de bibliotecas, fundacións, organizacións políticas, sindicais, sociais e culturais, colectivos e grupos feministas autónomos e centros de documentación onde podía haber depositada documentación de interese para este proxecto. Unha vez obtidos estes datos, comezouse a avaliar cal debería ser a maneira máis axeitada de achegamento aos documentos e materiais. Realízanse as primeiras e rápidas prospeccións de carácter presencial en:

- *Fundación 10 de Marzo* (Fundación 10M), por contar cun depósito de materiais xerados pola organización Movemento Democrático da Muller Galega (MDMG) no seu tempo de actividade, desde 1976 ata finais desa década.
- *Centro de Documentación e Biblioteca do Grupo de Estudos sobre a Condición da Muller Alecrín*, por contar con depósitos de materiais procedentes de mulleres feministas como María Xosé Queizán ou Sabela Lahuerta, e de grupos e colectivos que xa non están en activo como a Asociación Galega da Muller de Vigo (AGM-V), a Asociación Democrática da Muller Galega (ADM-G), a Coordinadora Feminista de Vigo (CFV), o Movemento Democrático da Muller Galega ou a Coordinadora Feminista Donicela (CFD).
- *Arquivo central de Mulheres Nacionalistas Galegas* (MNG) e arquivo persoal de Luísa Ocampo Pereira, membro desta organización. MNG ten a súa orixe na década dos oitenta do século XX e continúa activa.

[28] Algunhas das publicacións obtidas por esta vía son: *Abrente. Boletín da Secretaría da Muller da INTG, A Saia. Boletín do Colectivo Feminista Independente Galego, Area. Revista de Mulheres Nacionalistas Galegas, Artemisia. Textos feministas, Deliberadamente, Dones en lluita, Lanbroa. Conspiración feminista, La mujer feminista. Revista de la Unión de Mujeres Feministas, Mujeres libertarias, Lectora, Opción. Revista de la mujer liberada, Poder y libertad, Sorginak, Vindicación feminista, Xiana. Revista de mujeres*.

– *No local central da organización política Inzar*[29], onde foran depositados gran parte dos fondos do arquivo da Asociación Galega da Muller de Santiago de Compostela (AGM-SC) por parte das súas compoñentes no momento en que cesan a súa actividade como tales, na segunda metade dos noventa, así como os restos do arquivo de Grupos de Mulleres da Universidade (GMU), antes depositados no local de estudantes da Facultade de Xeografía e Historia da USC e trasladados por Mariam Mariño Costales a esta instalación no ano 2001 por desexo expreso de dúas membros de GMU.

Desde 2000 o CCG ten establecido un acordo de intercambio de publicacións coa Fundación 10 de Marzo, localizada en Santiago de Compostela. Esta relación e esta situación interveñen na decisión da Comisión de Igualdade do CCG de levar a cabo un rexistro documental na sede desta fundación, situada no Polígono do Tambre. A información recollida no artigo titulado «As mulleres no arquivo histórico», publicado en 2004 na revista desta fundación[30], dá conta da existencia de fondos relacionados cos movementos sociais, en xeral, e coas organizacións, grupos e colectivos de mulleres, en concreto.

O rexistro foi aplicado ás nove caixas de cartón con formato AZ nas que foran depositadas as doazóns realizadas voluntariamente por mulleres relacionadas no pasado co MDMG. Tres das caixas contiñan a doazón de Mercedes Conde, outras catro a de Chefa Hermo, e os dous AZ restantes non contiñan sinais que permitisen identificar a procedencia da doazón. Amais disto, recíbese a información de que a Fundación estaba a desenvolver un proxecto de recuperación e memoria propio[31]. Isto facía doado prever que a curto e medio prazo se produciría un aumento dos fondos de interese para este proxecto depositados na Fundación 10 de Marzo.

Coas tarefas explicadas ata aquí configúrase unha pequena e diversificada mostra que permitiu deseñar as liñas de continuidade do proxecto a medio e longo prazo e extraer un conxunto de conclusións xerais sobre o estado dos arquivos consultados:

– Na totalidade dos casos, os arquivos visitados carecen dun rexistro que axilice a localización e identificación dos documentos de interese.
– Na maioría dos casos a documentación obxecto de interese está mesturada e desordenada.

Máis especificamente, no que atinxe aos fondos obxecto de interese depositados en arquivos de fundacións, entidades e centros de documentación, débese destacar que non se corresponden cun programa de recuperación planificado. A presenza de materiais responde a doazóns ou depósitos voluntarios de persoas concretas e grupos e colectivos que apareceron, e en moitas ocasións xa desapareceron, entre mediados da década dos sesenta e finais dos noventa do século XX.

A rede de contactos xerados e establecidos para a obtención de información sobre a localización dos documentos e materiais producidos por grupos e colectivos con actividade en Galicia ten moito que dicir no incremento do fondo de exemplares de publicacións periódicas feministas e no incremento do fondo documental e de materiais que, sobre todo a partir de 2008, dan forma á colección *Recuperación da documentación e memoria do Movemento Feminista Organizado en Galicia* activada no CCG pola súa Comisión de Igualdade.

---

29 Resultante da fusión do Movimento Comunista de Galiza e da organización galega Liga Comunista Revolucionaria.

30 *Deceme*, n.º 8. O artigo contén un dossier documental gráfico.

31 O proxecto ten os seguintes obxectivos: «1. Recuperar a memoria das mulleres que loitaron contra o franquismo nomeadamente daquelas que participaron na creación e desenvolvemento do Movemento Democrático de Mulleres de Galicia (MDMG); 2. Localizar, recuperar e catalogar todo tipo de documentación (documentos escritos, prensa, carteis, testemuños orais…) xerada polo MDMG e que faga referencia a el; 3. Elaborar unha listaxe o máis completa posible de todas as mulleres que participaron no MDMG, co obxectivo de entrevistalas e recompilar unha colección de historias de vida, gravadas en soporte audiovisual, das protagonistas; 4. Publicar un libro que recolla a historia do MDMG» (Información extraída dun díptico publicitario da Fundación 10M).

3.2. CONSOLIDACIÓN DAS LIÑAS DE TRABALLO DO INFORME PARA A *RECUPERACIÓN DA DOCUMENTACIÓN E MEMORIA DO MOVEMENTO FEMINISTA ORGANIZADO EN GALICIA*. SEGUNDA FASE: 2008-2010

A partir do mes de xullo de 2008, unha serie de feitos determinan de forma concreta o desenvolvemento deste proxecto:

1. No mes de xullo de 2008, fírmase un convenio de colaboración entre o CCG e a Universidade da Coruña para a recuperación de documentación do Movemento Feminista Galego que terá continuidade en 2009.
2. En 2009, firmase un convenio entre a Universidade de Santiago de Compostela e o CCG para a realización de prácticas do alumnado do Máster Oficial en Educación, Xénero e Igualdade.
3. Tamén en 2009, o CCG firma un convenio de doazón co Centro de Documentación e Biblioteca do Grupo de Estudos sobre a Condición da Muller Alecrín.

3.2.1. Convenio de colaboración entre o Consello da Cultura Galega e a Universidade da Coruña para recuperación de documentación do Movemento Feminista Galego

A firma do convenio de investigación entre a UDC e o CCG permite outorgarlle ao proxecto promovido polo CCG desde a súa Comisión de Igualdade unha maior entidade e ampliar a súa dimensión e perspectivas de execución. Ambas as institucións consideran conxuntamente a necesidade de levar adiante o proxecto, conscientes de que a recuperación da documentación do MFG é fundamental para o coñecemento do feminismo en Galicia e a participación das mulleres na historia de Galicia. A partir deste momento, a dirección do proxecto é asumida por Carmen Pérez Pais. Esta forma parte da Comisión de Igualdade do CCG, é profesora titular da UDC e, naquel momento, ocupaba o cargo de vicedecana da Facultade de Humanidades de Ferrol. A súa traxectoria e experiencia profesional, investigadora e docente en materia de información e documentación en xeral e, máis concretamente, en cuestións relacionadas coa recuperación da historia e da memoria de e sobre mulleres configuran un perfil axeitado para a tarefa.

Partindo da experiencia e das actividades desenvolvidas entre 2005 e 2008, e na liña da aplicación da teoría de redes activada polo proxecto, comezouse por elaborar unha proposta de traballo máis rigorosa, que dese continuidade ao xa feito e fose aplicable a curto, medio e longo prazo. Definíronse máis concretamente o obxecto de estudo, os obxectivos e as técnicas que aplicar.

3.2.1.1. Obxecto de estudo

A identificación de grupos e colectivos imbricados no Movemento Feminista Organizado de terceira onda en Galicia é fundamental para a definición do marco e a estruturación do proxecto. É importante coñecer as súas denominacións, ano de creación e ámbito de actividade, de forma que se poida planificar a recuperación dos seus documentos e materiais e sacalos do seu estado de colección oculta ou escondida[32]. Suponse que os máis antigos son os que precisan ser recuperados con maior urxencia. O paso do tempo contribúe á súa dispersión, degradación e desaparición. Isto levou a definir o obxecto de estudo delimitando o período 1968-1995; é dicir, nun primeiro momento establecéronse como obxecto de estudo os grupos, organizacións e colectivos feministas con actividade en Galicia no dito intervalo temporal. Axiña, a propia dinámica do proceso posto en marcha levou a des-

[32] Termo que se emprega para connotar o escaso acceso físico e intelectual que a miúdo presentan os materiais das colecciones especiais, feito que dificulta a súa localización, recuperación e uso. Non son obxecto de control ou non se difunden da maneira adecuada (Estivill, 2008).

botar a proposta inicial. Esta amósase como demasiado restritiva e os datos obrigan a abrir o abano. Interesan, pois, os grupos e colectivos feministas autónomos ou integrados en organizacións mixtas que desenvolveron ou desenvolven a súa actividade en Galicia desde a segunda metade do século XX ata a actualidade.

3.2.1.2. Obxectivos

a. Identificación dos distintos colectivos e grupos autónomos ou en organizacións mixtas que integran o Movemento Feminista Organizado en Galicia.
b. Identificación, localización e compilación de arquivos e materiais dos colectivos e grupos obxecto de interese e de mulleres implicadas e relacionadas con eles.
c. Elaboración de modelos relativos a diferentes tipos de directorios, bases de datos, entrevistas, protocolos de doazón… axustados ao proxecto e ao seu correcto desenvolvemento.
d. Presentación e xestión de propostas de compra, doazón e/ou dixitalización daqueles fondos singulares, únicos ou en perigo de extinción.
e. Xestión de propostas de merca de equipamento.

3.2.1.3. Técnicas

a. Emprego de bibliografía: libros e publicacións periódicas.
b. Uso de redes de contactos.
c. Realización de prospeccións e rexistros en arquivos dos propios grupos, de persoas relacionadas con eles e de institucións e entidades públicas e privadas que conten con fondos relacionados.
d. Deseño de entrevistas como fontes documentais.
e. Definición de enquisas.
f. Xestión de doazóns.

Tratábase, en definitiva, de dar continuidade ás tarefas descritas no apartado anterior ampliándoas para, así, dotar o proxecto de instrumentos adecuados para o seu desenvolvemento.

Incrementáronse os fondos documentais e de materiais da colección especial *Recuperación da documentación e memoria do MFOG*, adquiríronse máis libros e publicacións periódicas, ampliouse a bibliografía consultada e realizáronse os baleirados de novos volumes. Tamén medrou a rede de contactos da Comisión de Igualdade do CCG.

A ampliación dos fondos da citada colección vincúlase cos pasos dados na aplicación e continuación da proposta e que acaban de ser definidos no punto anterior. Lévanse a cabo novas prospeccións vía telefónica, vía internet e/ou presenciais en: Fundación Penzol, local central de Inzar, Arquivo do Reino de Galicia, local da Central Intersindical de traballadores Galegos de Vigo (CIG-V), local de Comisións Obreiras de Vigo (CCOO-V), arquivo persoal de Luísa Ocampo Pereira en Vigo, arquivo persoal de Nanina Santos Castroviejo no lugar da Escravitude (concello de Padrón)[33]. Interesa, tamén, o arquivo persoal de María Xosé Queizán pola súa implicación con Feministas Independentes Galegas (FIGA). No contacto establecido con ela explica que depositara, había anos, o seu arquivo persoal na sede do grupo Alecrín e remite a Mónica Bar Cendón como depositaria do arquivo de FIGA. Contactouse tamén con Carmen Blanco, quen se amosou disposta a que se realizase un rexistro do arquivo que ela ten no seu domicilio en Lugo. Isto último e o contacto con Mónica Bar Cendón seguen na actualidade pendentes de levar a cabo.

Ademais, realizáronse as dúas primeiras entrevistas en profundidade a María Xesús Díaz Sánchez, falecida recentemente, e a Prudencia Santasmariñas Raposo. Isto permitiu pór a proba e corrixir o modelo de entrevista

[33] Concello situado preto de Santiago de Compostela.

para empregar no proxecto como fonte documental, así como aumentar os fondos da colección especial *Recuperación da documentación e memoria do MFOG* do CCG.

Realizáronse tamén rexistros pormenorizados de fondos no arquivo central de MNG en Santiago de Compostela, nos fondos de AGM-SC depositados no local central de Inzar en Santiago de Compostela, e no Centro de Documentación e Biblioteca do Grupo de Estudos sobre a Condición da Muller Alecrín en Vigo. No curso dos rexistros, as responsables dos fondos de interese apoiaron e facilitaron o desenvolvemento das tarefas. Implicáronse, ademais, na xestión da doazón dos seus fondos ao CCG para a colección. Iniciouse o proceso de traspaso de documentación do arquivo central de MNG en Santiago de Compostela e do arquivo de AGM-SC anteditos, mais o peche do Centro de Documentación e Biblioteca do Grupo de Estudos sobre a Condición da Muller Alecrín e a xestión, recepción e rexistro da doazón dos seus fondos documentais ao CCG centraron a actividade. Isto xerou unha imposibilidade material no tempo dispoñible para que as tarefas visen o seu remate e acordouse coas responsables dos arquivos de MNG-SC e AGM-SC que se completarían as doazóns o máis axiña posible.

Na sede do Grupo Alecrín en Vigo iniciouse un proceso de rexistro dos depósitos dos materiais dos grupos e colectivos obxecto de interese, que se deu por rematado no ano 2010 na sede do CCG en Raxoi. O punto 4.3. Tipoloxía documental amplía información sobre este feito. Na sede do grupo Alecrín tamén se levou a cabo un rexistro de dossieres de prensa recollidos e organizados polo propio grupo desde a súa creación. Isto último vincúlase co recollido no punto que segue.

3.2.2. Convenio entre a Universidade de Santiago de Compostela e o Consello da Cultura Galega para a realización de prácticas do alumnado do Máster Oficial en Educación, Xénero e Igualdade

A firma deste convenio tivo lugar en 2009 e ten como obxecto o establecemento dunha colaboración entre o CCG e a USC de cara a unha adecuada programación e desenvolvemento de prácticas tuteladas do alumnado do Máster. O convenio permite que cada bienio un alumno ou alumna desenvolva un total de 250 horas de prácticas coa Comisión de Igualdade do CCG dirixidas por María Xosé Agra Romero, profesora no citado Máster. Dúas estudantes, Ana María Rodríguez Gallardo e Tereixa Novo Arrojo realizaron estas prácticas nos anos 2009 e 2011, respectivamente. Para a realización das prácticas era necesario que ambas adquirisen algunha información previa sobre as organizacións, grupos e colectivos obxecto de interese para este proxecto. Fixeron lecturas recomendadas e relacionadas co movemento feminista e fóronlles asignadas tarefas propias do tratamento, rexistro e ordenación de recortes de prensa.

En 2009, a tarefa consistiu en facer un baleirado dos dossieres de prensa que o grupo Alecrín fora elaborando desde a súa creación. A tarefa levouse a cabo nas dependencias deste centro pouco antes do seu peche definitivo. Tratábase de facer unha selección e fotocopiado das novas relacionadas con grupos e colectivos feministas galegos de terceira onda ata 1995. As 250 horas de prácticas eran insuficientes para a realización dun baleirado máis amplo, e déuselle prioridade á información máis antiga porque tiña menos probabilidades de se atopar en soportes dixitais e por resultar moi útil para a identificación de organizacións, colectivos e grupos e das súas actividades e accións públicas.

En 2011, a tarefa centrouse nos dossieres de prensa da colección especial *Recuperación da documentación e memoria do MFOG*. Unha práctica común por parte de todos os grupos, colectivos e organizacións obxecto de interese é a elaboración de dossieres de prensa nos que recollen información sobre temas concretos e, tamén, sobre si mesmos ou outras organizacións relacionadas. En consecuencia, as doazóns dos fondos destas organizacións á colección que nos ocupa conteñen un número importante de documentos procedentes de xornais e publicacións periódicas agrupados en dossieres temáticos. Para que estes fosen útiles tanto para o desenvolvemento

do proxecto como para a súa consulta por investigadoras e investigadores, debían pasar por un proceso de ordenación que contemplase, amais dos datos relativos aos xornais onde foran publicados, o nome da organización, colectivo ou grupo de procedencia e outros datos relativos ao seu agrupamento en dossieres. Aplicouse aos recortes de xornais o proceso de marcado deseñado para o conxunto da colección, do que se falará máis adiante. Logo, as novas foron agrupadas de acordo cos xornais dos que procedían e, para o seu arquivo, creáronse subcarpetas e carpetas individualizadas de cada unha destas publicacións periódicas (Ver Anexo 3. Xornais e siglas).

3.2.3. Convenio de doazón entre o Consello da Cultura Galega e o Centro de Documentación e Biblioteca do Grupo de Estudos sobre a Condición da Muller Alecrín

No marco da elaboración deste informe para a *Recuperación da documentación e memoria do MFOG*, Alecrín enténdese desde o principio do proxecto como un grupo susceptible de ser tido en conta como obxecto de estudo en si mesmo. O grupo Alecrín é unha organización feminista creada en Vigo no ano 1985 e disolta a mediados de 2009. No seu tempo de actividade, desenvolveu tarefas asistenciais e informativas dirixidas a mulleres e desde 1986 creou e xestionou un Centro de Documentación e Biblioteca especializado en mulleres, xénero e/ou feminismos na citada cidade. Este feito propiciou que algunhas das mulleres e organizacións, grupos e colectivos imbricados na emerxencia e desenvolvemento do feminismo de terceira onda en Galicia lle remitisen materiais propios co obxecto de que estes fosen conservados e puidesen ser empregados en investigacións. Alecrín custodiou estes materiais con gran respecto, mais outros proxectos e necesidades máis urxentes da organización impediron que puidese acometer traballos de catalogación e ordenación daqueles. Isto non impediu que diferentes investigadoras tivesen acceso á súa consulta.

Desde as primeiras prospeccións realizadas en 2006 pola Comisión de Igualdade do CCG no local do grupo Alecrín en Vigo, ambas as entidades constrúen unha relación de coñecemento e mutua confianza. Isto intervén na decisión tomada polas membros do grupo Alecrín cando a organización finaliza a súa actividade en 2009. Tras algunhas conversas e consideracións respecto ás liñas de traballo da Comisión de Igualdade do CCG, elas consideran oportuno o establecemento dun convenio de doazón polo que traspasan os fondos que foran depositados por mulleres, grupos e colectivos feministas á colección especial do CCG *Recuperación da documentación e memoria do MFOG*. Para a formalización do convenio, as tarefas de ordenación, inventario, catalogación e clasificación destes fondos debían ser postas en marcha de inmediato. Para isto, estableceuse unha prestación de servizos entre o CCG, a Fundación Empresa-Universidade Galega (FEUGA) e o Departamento de Humanidades da UDC a través da súa profesora Carmen Pérez Pais.

A doazón transpórtase ás dependencias do CCG en Raxoi nas diferentes caixas de cartón nas que o grupo Alecrín tiña depositados os citados documentos e materiais. Polo contido nas caixas, podían diferenciarse facilmente:

1. Materiais producidos polo propio grupo Alecrín e tamén o recollido por elas ao longo dos anos.
2. Materiais de arquivos persoais depositados de forma voluntaria no local de Alecrín en Vigo por mulleres vinculadas a diferentes colectivos feministas organizados na citada cidade.
3. Arquivo depositado de forma voluntaria no local de Alecrín en Vigo pola Coordinadora Feminista Donicela en 2006, ano en que esta organización cesa a súa actividade como tal.
4. Materiais enviados de forma voluntaria ao local de Alecrín en Vigo pola Asociación Galega da Muller de Santiago de Compostela (AGM-SC) a mediados da década dos noventa do século XX, momento en que AGM-SC cesa a súa actividade como tal.

É de lamentar o feito de que os documentos que compoñen o segundo grupo de materiais carezan de sinais que permitan determinar en todos os casos cales foron entregados a Alecrín por esta ou aqueloutra muller concreta. Isto xera a perda desta fonte de datos sobre elas.

Unha vez recibidas as caixas, a Comisión de Igualdade comezou o traballo de descrición e ordenación de materiais, que sería rematado no mes de xullo de 2010. Atopámonos con:

I. Materiais e documentos de organizacións de mulleres e/ou feministas
   a. Grupos e colectivos feministas e/ou de mulleres en Galicia
   b. Grupos e colectivos feministas e/ou de mulleres noutros puntos do Estado español
   c. Grupos e colectivos feministas e/ou de mulleres en organizacións mixtas en Galicia e/ou no Estado
   d. Organizacións feministas e/ou de mulleres en América Central e América do Sur
II. Publicacións periódicas
III. Documentos de encontros, conferencias e xornadas
IV. Material publicado por diferentes institucións públicas
V. Dossieres de prensa

Para o rexistro e descrición dos materiais e documentos xerados polos grupos, organizacións e colectivos, elaboráronse un total de 64 fichas que corresponden a:

- 20 organizacións ou grupos feministas e/ou de mulleres con actividade en Galicia
- 30 organizacións feministas e/ou de mulleres con actividade noutros puntos do Estado español
- 12 organizacións feministas e/ou de mulleres en grupos mixtos
- 2 organizacións feministas e/ou de mulleres con actividade en América Central e América do Sur

Para o rexistro e catalogación de publicacións periódicas elaboráronse 32 fichas individualizadas que se corresponden con:

- 21 publicacións realizadas no Estado español
- 3 publicacións realizadas en Portugal
- 8 publicacións realizadas en diferentes lugares de América Central e América do Sur.

En todos os casos son números soltos. Algúns deles serven para completar as coleccións incompletas que xa formaban parte da colección especial *Recuperación da documentación e memoria do MFOG*, outras abren novos campos de busca.

Moitos dos materiais recibidos están nun estado de conservación pésimo. Isto obriga a levar a cabo o que se podería denominar «primeiros auxilios»; isto é, accións de limpeza, desgrampado e illamento previas ao arquivado. Para isto último, ao comezo elaboráronse á man fundas e carpetas de papel neutro adecuadas e axustadas aos diferentes tipos de materiais; máis adiante, e por cuestión de axilidade, comezáronse a empregar sobres prefabricados de correo de diferentes tamaños.

Prestouse especial dedicación ás pancartas ou faixas recibidas. Debido ao estado en que se atopaban, precisouse asesoramento especializado. Contactouse con M.ª Lorena Rodríguez Rodríguez, conservadora e restauradora de bens culturais. Seguindo as súas recomendacións, iniciouse un proceso de ventilación, limpeza, reparación, alisado e empaquetado en papel neutro de trinta e cinco pezas orixinais realizadas en tea ou plástico. Aínda que polo de agora se teñen poucas referencias que permitan determinar de forma exacta a data concreta (día, mes e ano) na que foi creada cada unha destas pezas, pódese avanzar que na súa maioría foron producidas entre as décadas dos setenta e oitenta do século XX, mais tamén hai algunha da década dos noventa (Ver Anexo 4. Pancartas ou faixas).

3.3. CLASIFICACIÓN E ORDENACIÓN DA COLECCIÓN ESPECIAL *RECUPERACIÓN DA DOCUMENTACIÓN E MEMORIA DO MOVEMENTO FEMINISTA ORGANIZADO EN GALICIA*. TERCEIRA FASE: 2011-2012

Conforme o relatado ata o de agora, cómpre sinalar que a colección especial *Recuperación da documentación e memoria do MFOG* se conforma grazas ás doazóns realizadas voluntaria e gratuitamente por persoas concretas e organizacións. É unha realidade que non pode ser perdida de vista, sen esas doazóns este proxecto non tomaría corpo.

En 2011, as doazóns acumuladas contan cunhas dimensións físicas e necesidades espaciais concretas sobre as que se facía preciso aplicar estratexias de conservación, ordenación e arquivo adecuadas. A posta en marcha das tarefas de tratamento documental debían conformarse como un proceso de centralización de recursos primarios necesarios para a investigación o máis rápido posible, porque para poder pór a disposición de investigadoras e investigadores os fondos é preciso contar con instrumentos que informen do alcance e contido dos documentos, e que doten a estes duns puntos de acceso que establezan as posibilidades reais de consulta e difusión (Pérez-Montes e Caso Neira, 2003).

As tarefas de «primeiros auxilios» son postas en marcha con celeridade. Empréganse as técnicas aplicadas e explicadas anteriormente na doazón do grupo Alecrín. Comézanse tamén as tarefas de rexistro dos materiais e documentos que compoñen as doazóns depositadas no CCG para o desenvolvemento do proxecto de *Recuperación da documentación e memoria do MFOG*.

Tendo en conta que o obxecto de estudo que vertebra o proxecto consiste na identificación e apertura de posibilidades e vías de coñecemento e investigación sobre organizacións e mulleres protagonistas do movemento feminista, entendido este como unha rede de relacións que conseguiu acadar dimensións de alcance mundial, tomouse a decisión de organizar fisicamente o arquivo en función de grupos, colectivos e organizacións identificadas co feminismo, con actividade en Galicia, e federacións, coordinadoras e plataformas feministas de alcance estatal e/ou mundial ás que os ditos grupos, colectivos e organizacións se tivesen adherido. Con todo, segundo se analiza a documentación e materiais recibidos, pronto se pon de manifesto que a rede de relacións intercolectivas dos grupos e organizacións obxecto de interese non sempre e non só se circunscribe a agrupamentos directamente relacionados co feminismo. Outras organizacións, grupos, colectivos, entidades, institucións... de diferente carácter político, cultural e social teñen lugar nos arquivos e, polo tanto, tamén na rede de relacións central neste informe. Tómase entón a decisión de que os documentos e materiais emitidos por organizacións, grupos ou colectivos con presenza na colección, xa fosen producidos ou non por grupos e colectivos feministas, van ser arquivados en carpetas individualizadas, tubos e paquetes (Ver Anexo 5. Contedores). Actualmente, a listaxe das organizacións, grupos e colectivos con presenza na colección *Recuperación da documentación e memoria do MFOG* é ben longa. Acada un total de 226 agrupamentos identificados e non co feminismo, e recóllese máis información sobre eles no apartado dedicado á identificación de organizacións, grupos e colectivos deste informe (Ver Anexo 6. Colectivos, grupos, organizacións e siglas). No que toca aos grupos, colectivos e organizacións obxecto de estudo, polo de agora e mentres non se analice de xeito máis detido a documentación e os materiais, conforman unha listaxe que comprende un total de 88 agrupamentos (Ver Anexo 7. Grupos, colectivos e organizacións obxecto de estudo).

O recoñecemento da fonte de procedencia das doazóns é relevante para a colección *Recuperación da documentación e memoria do MFOG* en concreto e, tamén, para as investigacións en xeral, porque permite ter datos relativos á rede de relacións desenvolvidas por grupos, organizacións, colectivos e mulleres obxecto de estudo nas súas actividades. É por isto que todos os documentos e materiais da colección foron e son marcados a lapis cun sinal identificador que informa sobre a súa fonte de procedencia. Os ditos indicadores ou marcas son:

DOADOR	SIGNATURA
AGM depositada no local de Inzar	AGM-I
Alecrín	AL
Alecrín-doazóns da CFD	AL-CFD
Ana Romaní	AR
Andaina	A
Begoña Tajes	BT
Central Intersindical Galega-Vigo	CIG-V
Clara Martíns	CM
Encarna Otero	EO
Ester Mariño Costales	EM
Felicia Estévez Salazar	FE
Festa da palabra silenciada	FP
Fundación 10 de Marzo	10M
Fundación Galiza Sempre	FGS
Lourdes Díaz	LD
Luísa Ocampo Pereira	LO
María Dolores Cabrera	MdC
María Xesús Díaz	MxD
María Xosé Agra Romero	MxA
Mariam Mariño	MM
Milagros Becerra	MB
Mulheres Nacionalistas Galegas	MNG
Nanina Santos Castroviejo	NNN
Pascuala Campos de Michelena	PC
Pilar García Negro	PG
Prudencia Santasmariñas	PS
Uxío-Breogán Diéguez	UB

No que toca ao volume ocupado polos materiais que compoñen a colección, xerárase cos anos un problema de espazo. As doazóns fóranse acumulando nos armarios dunha oficina situada na sede do CCG en Raxoi. Os exemplares de libros adquiridos pola Comisión de Igualdade do CCG, as pancartas e outros materiais derivados das súas actividades localizábanse na biblioteca da institución. A situación era pouco idónea para a posta en práctica das tarefas deste proxecto. Para paliar esta deficiencia, o CCG, nos últimos meses do ano 2011, toma a decisión de trasladar a colección do proxecto xunto cos outros fondos da súa Comisión de Igualdade a unha oficina (n.º 5) localizada no edificio n.º 13 da rúa Galeras en Santiago de Compostela. Isto permitiu axilizar as tarefas de primeiros auxilios, marcado, rexistro e ordenación, das que se fala máis arriba. Este tipo de traballos prolónganse ata o primeiro trimestre de 2012, ao tempo que se inicia a redacción deste informe e toma corpo a planificación da actividade «Xénero e documentación II. A recuperación da memoria do Movemento Feminista». Esta tivo lugar os días 26 e 27 de xuño de 2012 nas dependencias do CCG en Raxoi e trátase máis polo miúdo no apartado 5 deste informe.

Hoxe en día a colección *Recuperación da documentación e memoria do MFOG* ocupa un total de 18 metros de baldas e dous caixóns de carpetas colgantes. Para gardar documentos e materiais empréganse, segundo as necesidades de volume, paquetes realizados á man, sobres, tubos e carpetas. Os paquetes conteñen pancartas ou faixas e suman un total de 35 unidades. Os tubos conteñen carteis e suman un total de 31 unidades. En canto

ás carpetas, conteñen documentación de grupos, organizacións e colectivos. Poden ser colgantes ou negras tipo AZ de 35 cm de longo por 24,5 cm de ancho e con lombos que oscilan entre os 7, 12 e 14 cm. As carpetas colgantes suman un total de 64 unidades. As carpetas negras tipo AZ suman un total de 24 unidades (Ver Anexo 5. Contedores). Máis adiante, recóllese información relacionada co tratamento aplicado ás publicacións periódicas e revistas feministas.

4. SOBRE OS RESULTADOS

Nesta parte do informe preséntanse, articulados nos grandes apartados implicados na organización documental, os resultados do desenvolvemento do proxecto Recuperación da documentación e memoria do Movemento Feminista Organizado en Galicia, acompañados de propostas e suxestións para o futuro.

Non se trata dunha exposición extensa nin detallada de cada un dos apartados propostos, o que se busca é expoñer as grandes liñas que hai que ter en conta para a continuidade do proxecto e a consolidación no futuro dunha colección tan especial como a que aquí se aborda.

4.1. IDENTIFICACIÓN DE ORGANIZACIÓNS E FONTES DOCUMENTAIS

4.1.1. Identificación de grupos, colectivos, organizacións e librarías de mulleres

Grupos, colectivos e organizacións

A identificación de grupos e colectivos implicados na dinámica do movemento feminista é fundamental no desenvolvemento do proxecto e constitúe, como se dixo, o seu obxecto de estudo. A través da bibliografía, das publicacións periódicas, en especial feministas, e da aplicación de procedementos de baleirado, conseguíronse algunhas referencias. Estas increméntanse notablemente por efecto práctico do uso da rede de contactos activados para a obtención de información pola Comisión de Igualdade do CCG e tamén polo propio proxecto de *Recuperación da documentación e memoria do MFOG.*

A medida que se vai obtendo información, elabóranse dúas listas nominais que recollen nomes e siglas das organizacións con presenza dentro da colección. Trátase de pegadas documentais que permiten dar conta da dimensión da rede de relacións das organizacións, grupos e colectivos centrais nestas páxinas. Unha das listas, a máis longa, recolle todas as referencias das organizacións, grupos e colectivos con actividade en Galicia e moitas outras do exterior, dun e doutro lado do Atlántico, non sempre directamente identificadas co feminismo, e, como xa se sinalou, reúne un total de 226 referencias (Ver anexo 6. Colectivos, grupos, organizacións e siglas). A segunda lista é unha selección do anterior e recolle referencias de grupos, colectivos e organizacións identificadas neste informe como obxecto de estudo. Na actualidade, recolle un total de 88 organizacións (Ver anexo 7. Grupos, colectivos e organizacións obxecto de estudo). A escaseza de datos sobre un número importante delas representa un auténtico reto para este proxecto en concreto e para a investigación en xeral.

As referencias e as siglas que compoñen ambas as listas vanse incrementando segundo se vai tendo acceso a máis información, o que leva a entender que non deben ser interpretadas como concluídas e definitivas. Haberán de quedar abertas a novos datos. Convén destacar que, dado o elevado número de agrupamentos con documentación e materiais dentro da colección *Recuperación da documentación e memoria do MFOG*, as listas das que se acaba de falar e, máis concretamente, a definición de siglas resultan unha ferramenta de grande utilidade ao permitir, entre outras cousas, axilizar os traballos de localización dentro da colección, descubrir diferentes formas de nomeamento ou fixar a evolución das siglas ao longo dos anos.

Librarías de mulleres

Un proxecto de recuperación da historia e memoria do Movemento Feminista non pode esquecer as librarías de mulleres. Antes da aparición de arquivos e bibliotecas especializadas, as librarías de mulleres convertéronse nos primeiros centros onde se podían atopar libros, documentos, bibliografía e información sobre muller, mulleres, feminismos e/ou xénero. Recórdese, por exemplo, o papel desempeñado pola Llibreria de les Dones de Barcelona ou pola Librería de Mujeres de Madrid. Ademais, estes establecementos foron e son espazos de encontro, debate, reunión e intercambio de información entre mulleres. O artigo de Lola Robles e Marisa Mediavilla titulado «Las librerías de mujeres en España» (2000)[34] ofrece interesante información neste sentido e constitúe unha importante referencia para posteriores estudos.

As autoras realizan unha investigación baseada en enquisas. Proporcionan referencias dun número importante de librarías que existiron e existen no Estado; e expoñen varios elementos de reflexión acerca do lugar ocupado polas librarías de mulleres no desenvolvemento do movemento feminista, aplicables ao estudo do caso galego. Extraen as seguintes conclusións respecto aos obxectivos polos que foron creadas (p. 59):

> a) Por una parte, cubrir un espacio vacío, dada la inexistencia de lugares donde se pudiera encontrar la información necesaria acerca de las mujeres. […]
>
> b) las librerías pretenden ser también —y es una de sus finalidades básicas, tanto como la oferta de libros— lugares de encuentro de mujeres y de los grupos feministas, y espacios para realizar todo tipo de actividades culturales: charlas, talleres, cursos, seminarios, presentaciones de libros y encuentros con sus autoras, exposiciones, concursos literarios... […]
>
> c) y siempre han sido asimismo centros de información donde las mujeres podían acudir a preguntar sobre los grupos feministas y sus actos, y, sobre todo en los primeros tiempos, incluso a buscar soluciones a problemas personales. […]
>
> d) para algunas de las mujeres que han llevado o llevan librerías especializadas, este trabajo es una forma de autoempleo gratificante, ya que parten de su interés por la materia que tratan. […]

No que toca a Galicia, o artigo recolle unha referencia nominal: Libraría María Balteira en Santiago de Compostela. A información de que dispoñemos na actualidade permite ampliar a listaxe ata completar un total de catro referencias: dúas en Vigo, xa pechadas, e dúas en Santiago de Compostela, en funcionamento:

a) Librarías desaparecidas
   - A CAIXA DE PANDORA
     Inaugurada: década dos noventa do século XX
     Enderezo: rúa Triunfo - Vigo
     Persoa de contacto: por determinar
   - HADES
     Apertura e actividade situada na primeira década do século XXI
     Fondos: Libraría especializada en temática gai, lésbica, queer e feminista
     Enderezo: rúa Real - Vigo
     Persoa de contacto: por determinar

[34] Como afirman as autoras, vinculadas coa Biblioteca de Mujeres de Madrid, o artigo foi o resultado da súa participación na mesa redonda «Selección de materias bibliográficas de Mujer. Las librerías especializadas» durante o *VI Encuentro de Centros de Documentación y Bibliotecas de Mujeres* realizado en Mérida do 7 ao 9 de outubro de 1999. Ver Robles e Mediavilla (2000).

b) Librarías actualmente en funcionamento
   - LIBRERÍA MARÍA BALTEIRA
     Inaugurada: década dos noventa do século XX
     Fondos: Literatura, pensamento, feminismos, arte e música
     Enderezo: rúa Nova de Abaixo, n.º 7. 15701 - Santiago de Compostela
     Teléfono: 981 553 715
     Correo electrónico: libreriademujeres@mbalteira.com
     Páxina web: http://www.acwebserver.com/mbalteira/dialogo.htm [Consulta: 31 maio 2012]
     Persoa de contacto: Mercedes Villegas
   - LILA DE LILITH
     Inaugurada: 21 de outubro de 2011
     Creada por «Lilith. Acción Social e Educativa, SL»
     Libraría especializada en temas de xénero e/ou feministas e igualdade con diversas actividades e lugar de encontro
     Enderezo: rúa Travesa, n.º 7. - Santiago de Compostela
     Teléfonos: 981 571 469/ 638 788 813
     Correo electrónico: liladelilith@gmail.com
     Páxina web: http://www.lilithaccionsocialeeducativa.blogspot.com.es/ [Consulta: 31 maio 2012]
     Presente en: Facebook, Twitter
     Persoas de contacto: Patricia Porto Paderne e Llerena Perozo Porteiro

Recoñecido o papel das librarías de mulleres no pasado e no presente, parece recomendable fixar tamén unha estratexia para a recuperación da memoria destas librarías e establecer relacións de colaboración coas que están operativas na actualidade, xa que poden ser unha excelente canle de comunicación e achegamento a un amplo abano de mulleres feministas.

4.1.2. Identificación de fontes bibliográficas e documentais

Outro paso que hai que contemplar na *Recuperación da documentación e memoria do Movemento Feminista en Galicia* é a busca e consulta de: fontes bibliográficas, documentais, arquivísticas e, inclusive, museolóxicas.

Fontes bibliográficas

Unha tarefa asumida dende o principio foi a busca de fontes bibliográficas: recompilación de obras sobre feminismo e MFOG así como baleirado doutras obras en que fose posible atopar información de interese para o tema. Esta pescuda continuará, apoiada cos baleirados que fai Dialnet ou cos que se realizan na Biblioteca Xeral da Universidade de Santiago de Compostela. Do «mergullo» nesas fontes extráense datos e referencias relevantes para o proxecto (Ver Anexo 1. Publicacións baleiradas).

Fontes documentais

Un dos obxectivos que definen as liñas mestras dos primeiros pasos dados céntrase na identificación e localización de materiais, arquivos e colecções documentais dos grupos e colectivos obxecto de interese. Para a obtención de referencias sobre este particular, a bibliografía consultada ofrece datos relevantes mais, como xa se indicou, é sobre todo a rede de contactos xerada pola propia dinámica do proxecto a que emerxe como unha especial fonte de información. Os datos obtidos remiten:

- Aos propios colectivos e grupos obxecto de interese e que están en activo
- A persoas concretas que conservan documentación a título persoal
- A organizacións culturais, políticas, sindicais e estudantís
- A fundacións con fondos documentais
- A bibliotecas e centros de documentación
- A arquivos da Administración

Unha vez obtida a información sobre persoas ou entidades concretas con fondos relacionados, é de interese ampliar a información respecto da existencia, custodia, conservación e contido dos fondos. Conseguir datos de contacto coas persoas ou entidades identificadas, como teléfonos e/ou enderezos electrónicos, é fundamental.

Trátase de levar a cabo unha primeira prospección sobre as características dos fondos arquivísticos relacionados e obter, cando menos, unhas notas xerais sobre eles e os materiais e documentos que custodian. Para isto proponse que, ben a través de correo electrónico ou ben a través de teléfono ou de forma persoal, se estableza un primeiro contacto coa persoa ou entidade de interese. Presentaranse as liñas xerais do proxecto, as razóns do contacto e solicitarase colaboración. Proporáselles que participen accedendo a cubrir unha breve enquisa que lles será remitida por correo electrónico (Ver Anexo 8. Enquisa fondos documentais de organizacións, grupos e colectivos feministas). Outro modelo de enquisa máis sinxelo foi deseñado para entregarlle ao público asistente na xornada *Xénero e documentación II. A recuperación da memoria do Movemento Feminista*, realizada o 27 de xuño de 2012 na sede do CCG e da que se falará máis polo miúdo no apartado 5 deste informe (Ver Anexo 9. Enquisa fondos documentais do Movemento Feminista).

As preguntas que compoñen as enquisas permitirán obter datos e coñecer de forma directa e real información relacionada cos documentos e materiais que son importantes para o proxecto e útiles para as investigacións. Estaríase obtendo, así, unha documentación relevante para o desenvolvemento desta proposta.

Amais de proporcionar datos máis concretos sobre os materiais depositados nos arquivos e coleccións particulares de utilidade para investigadores e investigadoras que soliciten información, as prospeccións permitirán avaliar o estado de conservación no que se atopa a documentación obxecto de interese e, de ser o caso, elaborar propostas adecuadas como:

- fórmulas para a salvagarda da documentación
- fórmulas para adquisición, entrega en depósito ou doazón da documentación
- fórmulas de intercambio de documentación e información
- fórmulas de dixitalización e difusión a través da internet

4.2. PROCEDEMENTOS DE ADQUISICIÓN DE DOCUMENTOS

As fórmulas de adquisición de documentos que se poden contemplar para a colección especial *Recuperación da documentación e memoria do Movemento Feminista Organizado en Galicia* da Comisión de Igualdade do CCG son as habituais nunha biblioteca ou centro de documentación: compra, doazón, legado, depósito e intercambio. Descártanse os procedementos de ingreso de documentación propios dos arquivos da Administración ou de fondos bibliográficos nas bibliotecas pola normativa do depósito legal (DL).

En relación coas vías de adquisición desta colección, engádense as seguintes consideracións:

1) Compra

   Fundamentalmente trátase da adquisición de libros e revistas para apoio do traballo interno e uso por parte de investigadoras e investigadores. Aplícanse as normas do CCG no que se refire á merca de publicacións.

2) Doazóns
É un procedemento gratuíto de adquisición, constitúe a vía fundamental de ingreso da actual colección *Recuperación da documentación e memoria do MFOG*, sobre a que se incidirá de forma máis extensa. Tamén é unha vía de entrada de libros para o fondo bibliográfico da Comisión de Igualdade do CCG.
3) Legados
Os legados adoitan ser doazóns procedentes de testamentos. Están constituídos por arquivos ou bibliotecas particulares completos ou partes destes. Ao igual que outro tipo de doazóns, a aceptación dos legados esixe un estudo previo da colección doada e unha valoración das condicións fixadas no testamento. Na colección non hai ningún legado. Hai que sinalar que é unha fórmula pouco coñecida.
4) Depósitos
Consisten na entrega de material por parte dunha persoa, asociación, etcétera para a súa custodia e uso. A persoa ou entidade depositante mantén a propiedade. Polo momento na colección non hai ningún depósito.
5) Intercambio
Trátase do troco de duplicados de documentos. Xeralmente utilízase para completar coleccións de publicacións periódicas ou baleiros de títulos nas bibliotecas. Tamén se contempla o intercambio das publicacións do CCG coas doutras institucións ou organizacións.

4.2.1. As doazóns

A maioría dos fondos do arquivo da Comisión de Igualdade do CCG e que conforman a actual colección *Recuperación da documentación e memoria do MFOG* proceden de doazóns de persoas e entidades que voluntariamente traspasan a custodia e permiten a difusión da documentación obxecto de interese. O proceso mediante o que se veñen materializado as citadas doazóns prodúcese de dúas formas:

A) A entidade ou persoa doadora comunícalle á Comisión de Igualdade a súa intención de facer entrega de materiais e/ou simultaneamente achega os documentos que decide doar[35].
Neste caso, recóllense os datos de contacto da persoa ou entidade que realiza a doazón. Cando a entrega de material é inmediata á súa notificación, fírmase un impreso de recepción. Posteriormente, realízase unha breve descrición da documentación doada e acórdase un segundo encontro coa persoa ou representante da entidade doadora para formalizar a entrega de documentación (Ver Anexo 10. Entrega materias doados e autorización de uso). Cando a entrega de materiais non é inmediata á súa notificación, realízase unha breve descrición dos materiais susceptibles de doazón e acórdase un segundo ou terceiro encontro para a recollida daqueles e a formalización da doazón.
B) A Comisión de Igualdade diríxese a persoas ou entidades posuidoras de documentación solicitando a doazón daquela para o proxecto de *Recuperación da documentación e memoria do Movemento Feminista Organizado en Galicia*[36].

[35] É o caso das doazóns realizadas por: María Xosé Agra Romero, Milagros Becerra, María Dolores Cabrera, Pascuala Campos de Michelena, Pilar García Negro, Ester Mariño Costales, Mariam Mariño Costales, Luísa Ocampo Pereira, Encarna Otero Cepeda, Ana Romaní Blanco e Begoña Tajes Marcote.

[36] É o caso das doazóns realizadas por: *Andaina. Revista do movemento feminista, Galicia / Revista de pensamento feminista, Festa da palabra silenciada* (a través da Concellaría da Muller do Concello de Vigo), Centro de Documentación e Biblioteca do Grupo de Estudos sobre a Condición da Muller Alecrín, CIG-Vigo, Fundación 10 de Marzo, AGM-SC, MNG-V, MNG-SC, Lourdes Díaz, María Xesús Díaz, Felicia Estévez Salazar, Prudencia Santasmariñas e Nanina Santos Castroviejo.

Neste caso, unha vez obtidos os datos da persoa ou entidade posuidora de documentación obxecto de interese, establécense unha serie de contactos. Nestes, preséntanse os obxectivos e finalidade do proxecto, pídese unha breve descrición e características dos materiais susceptibles de doazón. Se a doazón é factible, ábrese unha rolda de negociacións para o traspaso de documentos e as condicións en que debe ser realizado. Se a doazón non é factible, proponse a posibilidade de facer un inventario da documentación obxecto de interese (Ver Anexo 11. Autorización para inventario) e recóllese información sobre as posibilidades de consulta (referencias de contacto e horarios). Unha vez rematado este proceso, remitiráselle unha carta de agradecemento á persoa encargada dos fondos, firmada pola coordinadora da Comisión de Igualdade (Ver Anexo 12. Carta de agradecemento polo acceso á realización de inventario en arquivos externos).

Desta maneira, amais de establecer redes de intercambio de información, o arquivo contaría cun directorio de contactos, enderezos de interese e información de utilidade para investigadoras, investigadores e persoas interesadas na historia e memoria de grupos e colectivos do MF. Ademais, ábrese así a posibilidade de cotexar os documentos que xa forman parte da colección do CCG cos doutras coleccións de particulares e entidades, co que se obtén unha información documental máis completa. Por se nun prazo máis longo se chegase a considerar pertinente a centralización de documentación, é importante cotexar coas persoas ou entidades posuidoras de documentación a posibilidade futura da cesión temporal de materiais para o seu escaneamento (Ver Anexo 13. Autorización-cesión temporal de documentos).

Cando se produce a doazón e unha vez recibida a documentación, revisarase e comprobarase que o número de caixas, carpetas, paquetes e materiais recibidos coincide co comunicado previamente polas persoas ou entidades doadoras. Estes datos recolleranse nun documento que integre a relación de materiais recibidos.

En todos os casos descritos, é importante realizar unha valoración da documentación recibida ou ofrecida para evitar excesivas duplicidades ou entradas de materiais non relacionados coa colección. Naqueles casos en que no proceso de revisión se comprobe a existencia de documentación duplicada ou de nulo interese, apartarase para ser ofrecida a outros organismos interesados, extremo este que xa deberá estar pactado ou acordado previamente coa persoa ou institución doadora.

Unha vez finalizados os pasos descritos, remitirase á persoa ou entidade doadora tres copias do documento ou convenio de doazón xunto coa relación da documentación recibida. Este documento será elaborado segundo as directrices do CCG. O convenio de doazón conterá no momento do seu envío a firma do presidente / presidenta do CCG. A persoa ou a representante da entidade doadora firmará o documento remitido por triplicado e devolverá dúas copias firmadas pola vía que elixa:

- Correo ordinario á sede central do CCG para a Comisión de Igualdade:
  Consello da Cultura Galega, Pazo de Raxoi 2º andar, Praza do Obradoiro s/n
  15705 Santiago de Compostela
- De forma presencial no rexistro do CCG para a Comisión de Igualdade.

Unha das copias pasará a formar parte do arquivo central do CCG, a outra será arquivada pola Comisión de Igualdade do CCG.

Unha vez concluído todo o proceso, remitiráselle unha carta de agradecemento á persoa ou entidade doadora firmada pola coordinadora da Comisión de Igualdade do CCG (Ver Anexo 14. Carta agradecemento doazón).

Na actualidade, no CCG estase a abordar un proceso de normalización da documentación relativa ás formas de solicitude, doazón, cesión, préstamo, recepción, dixitalización de documentos, etc. dos diferentes arquivos que forman parte desta institución. Por iso, neste informe preséntase unha relación de tipos de documentos que deberán ser revisados no seu momento nese proceso de fusión.

Ademais dos procedementos mencionados de adquisición de documentos para a nosa colección, deberían de ser contemplados os seguintes:

- Cesión ou préstamo temporal de documentos para súa reprodución dixital (Ver Anexo 13. Autorización-cesión temporal de documentos).
- Sen ser unha vía de adquisición, hai que ter en conta a documentación coa que se poida enlazar a través da web (por exemplo, fundacións, repositorios, etc).

Así mesmo, hai que apuntar que é fundamental neste apartado estar ao tanto das normativas relativas ao patrimonio tanto do Estado como da comunidade autónoma, así como das pautas que está a elaborar a Sección de Patrimonio e Bens Culturais do propio CCG. Sería importante, tamén, non perder de vista a futura Lei do mecenado.

4.3. TIPOLOXÍA DOCUMENTAL[37]

A documentación do proxecto pódese entender como unha colección especial en que coinciden fondos propios de bibliotecas con fondos de arquivos e incluso de museos; unha colección en que se mesturan fondos de asociacións e institucións con documentos persoais, documentación de carácter administrativo con documentación interna. Os materiais preséntanse en diferentes soportes e formatos, e poden ser orixinais (manuscritos, mecanografados, impresos, dixitais), fotocopiados ou escaneados. Inclúese unha primeira relación que reflicte a súa variedade e interese:

- Actas de asembleas, congresos e reunións. Incorpórase toda a documentación relacionada coa súa preparación e desenvolvemento (propostas, relatorios, notas de prensa, recortes, etc.). Algunha desta documentación pode ser manuscrita.
- Artigos de prensa e revistas
- Boletíns de prensa do Instituto de la Mujer, de organismos similares da Xunta de Galicia e doutras administracións
- Bonos
- Calendarios
- Carteis (impresos, escaneados, enlaces, imaxes dixitalizadas)
- Circulares ou comunicados internos
- Correspondencia das asociacións (do propio colectivo, coa Administración, con outras asociacións) e correspondencia de mulleres feministas a título individual. Presenta o seguinte abano: manuscrita, mecanografada, correo electrónico, tarxeta postal.
- Dípticos, trípticos…
- Entrevistas realizadas a mulleres dentro do proxecto e outras reproducidas de particulares ou dos fondos de organizacións e institucións
- Estatutos de organizacións
- Expedientes informativos sobre diversas materias ordenados alfabeticamente
- Folla de firmas
- Folletos (sobre diferentes temas: aborto, sexualidade, violencia, guerra, etc.)
- Fotografías
- Gravacións de audio
- Gravacións de vídeo
- Láminas
- Letras de cancións

[37] Este capítulo terá que se revisar e actualizar en función dos documentos e obxectos que vaian configurando a colección. En particular, haberá que explorar na documentación de carácter administrativo.

- Libros
- Manifestos
- Pancartas ou faixas
- Panfletos
- Adhesivos ou autocolantes
- Películas
- Prensa (recortes)
- Programas
- Publicacións: boletíns, cadernos, revistas (impresas, escaneadas, en versión dixital)
- Regulamentos
- Obxectos:
  - Adhesivos ou colantes
  - Axendas
  - Cadernos
  - Calendarios
  - Cerámica (cinceiros, figuras…)
  - Chapas
  - Globos
  - Lapis
  - Marcapáxinas
  - Selos ou tampóns das organizacións
  - Téxtil (camisetas, lazos, paraugas)
  - Xoias (colares, pulseiras...)

Atópanse documentos xerados durante a actividade administrativa propia dunha organización ou asociación[38]:

- Certificados
- Notificacións
- Resolucións
- Acordos
- Solicitudes (por exemplo, permisos de asociación, manifestación, axudas, subvencións, etc. presentados ante o Ministerio do Interior, concellos, deputacións e outros)
- Denuncias
- Actas
- Alegacións
- Recursos

Parte desta documentación de carácter oficial debería atoparse nos arquivos das administracións correspondentes. Ademais, entre esa documentación, á parte da mencionada, estaría, por exemplo:

- Información da asociación:
  - Impresos de afiliación
- Administración económica
  - Contabilidade (facturas)
  - Subvencións

[38] Documentación relativa a propostas lexislativas, procesos xudiciais...

- Secretaría:
  - Axendas
  - Correspondencia
  - Enderezos e teléfonos
  - Expedientes de asuntos
  - Invitacións

Froito da revisión da documentación recibida e de cara a ter unha relación dos documentos de cada organización, traballouse nun posible agrupamento dos documentos baixo esta tripla perspectiva:

a) Documentos destinados a distribución pública.
b) Correspondencia e relacións cos medios de comunicación.
c) Documentación interna e de carácter administrativo.

Estes grupos de documentos responden á concepción do propio proxecto da *Recuperación da documentación e memoria do MFOG* de ter unha visión analítica e global da documentación reunida. Na ficha de cada colectivo, grupo ou organización quedaría recollida a súa documentación neses tres grandes grupos, especificando para cada unidade unha serie de datos (título, data, número de exemplares) (Ver Anexo 15. Esquema de agrupación de documentos e materiais).

Na análise da documentación e na clasificación hai que contemplar tamén a documentación administrativa xerada pola Comisión de Igualdade en relación con este proxecto.

No que segue, fálase de forma máis extensa das revistas, dos carteis, das pancartas, dos recortes de prensa e das gravacións sonoras.

4.3.1. Revistas

Pártese do texto recollido do *Diccionario enciclopédico de Ciencias de la Documentación*. Este entende como revista:

> [...] la publicación periódica por excelencia, cuya periodicidad varía ampliamente —semanal, quincenal, mensual, bimensual, trimestral, semestral— pero siempre menor que las publicaciones seriadas. Las revistas suelen tener colaboración pluripersonal y una dirección personal o corporativa. Se dividen en tres amplios grupos: a) las científicas o especializadas, editadas por entidades o sociedades científicas, que son el medio preferente de difusión de la información científica; b) las que representan los intereses de una entidad o una asociación que las edita y reflejan prioritariamente la marcha y los objetivos de dichas empresas editoras; y c) las revistas de interés general, editadas por empresas comerciales y de periodicidad más corta que en las anteriores[39].

No termo «revista» inclúense tamén os boletíns. Empregarase co mesmo sentido a expresión «publicación periódica».

Este tipo de documentación compilada pola Comisión de Igualdade do CCG atópase fisicamente no apartado destinado ás revistas. Poderíase falar dunha primeira clasificación xeral entre revistas galegas e revistas publicadas no exterior.

[39] Cf. López Yepes (2004: vol 2, p. 413) e para ampliar información López Yepes (2004: vol. 1, «Boletín», p. 233; vol. 2, «Publicación periódica», p. 354 e «Publicación seriada», pp. 354-357).

O apartado «Revistas galegas» contén 13 títulos: *Abrente, Andaina, Area, Deliberadamente, Festa da palabra silenciada, Maria Soinha, A muller e a loita, Mullerío, As+perralheiras, A Saia, Xanela, Xénero humano* e *Xenia*. Estas publicacións son promovidas por colectivos feministas, organizacións políticas e sindicais e institucións, con datas de publicación que abarcan desde 1982 ata á actualidade (Ver Anexo 16. Revistas feministas e de mulleres. Galicia). No tocante á colección da que se está a falar, existen considerables diferenzas entre elas: títulos dos que se publicaron poucos números (por exemplo, *As+perralherias* ou A *Saia*) e dos que se reuniron algúns exemplares (pero non todos); colecciónns completas e xa pechadas de *Area* e *Deliberadamente*; e colecciónns completas de *Andaina* e *Festa da palabra silenciada*, das que se reciben os novos números coa periodicidade acostumada. Estas dúas últimas revistas na actualidade teñen presenza dixital en, respectivamente: http://www.andainamulleres.org/ e http://www.festadapalabrasilenciada.com/.

Lémbrese que o fondo das publicacións periódicas feministas da colección *Recuperación da documentación e memoria do MFOG* procede maioritariamente da doazón voluntaria de persoas e organizacións. Neste momento, a situación das publicacións periódicas almacenadas é correcta. Os exemplares máis antigos están protexidos por carpetas de papel neutro individuais por número. Estas, pola súa vez, arquívanse dentro de caixas AZ. Outras máis recentes están en revisteiros ou son directamente depositadas en andeis cos lombos á vista. Sería óptimo dispor de contedores axustados ao formato dos exemplares[40].

Considerouse oportuno realizar unha busca non exhaustiva por título destas revistas en varios catálogos: Biblioteca da Universidade de Santiago de Compostela (BUSC), Biblioteca da Universidade da Coruña (BUDC), Biblioteca da Universidade de Vigo (BUVIGO), Biblioteca Nacional de España (BNE), Rede de Bibliotecas de Galicia, que inclúe a Biblioteca de Galicia, as Bibliotecas Públicas Nodais e outras (Ver Anexo 16. Revistas feministas e de mulleres. Galicia). Isto permite facer unha primeira valoración:

- No seu conxunto, as publicacións periódicas feministas non se atopan en ningunha biblioteca.
- Obviamente é a BUSC polo seu carácter, orientación e localización en Santiago de Compostela a que presenta máis títulos.

En relación coas publicacións periódicas vinculadas coas organizacións feministas e de mulleres de fóra de Galicia que teñen as datas de publicación, van, neste caso, desde a década dos setenta do século XX ata a actualidade. Atendendo ao número de títulos que forman parte da colección, o primeiro lugar ocúpao Madrid, seguido de Barcelona, Andalucía e Euskadi; tres revistas proceden de Portugal; *Mujeres de Europa*, da Comisión das Comunidades Europeas; e cinco de América Central e América do Sur (Ver Anexo 17. Revistas feministas e de mulleres. Alén Galicia). Na maioría dos casos recíbense números soltos de revistas. *Vindicación feminista* (Barcelona) é a excepción. Recibiuse unha colección completa por doazón voluntaria.

A presenza destas revistas no proceso de recuperación da documentación do MFOG, que en principio se podería considerar secundaria, non o é tanto. En primeiro lugar, reflicte relacións entre distintos colectivos do Estado español, Portugal e outros países e estados, maioritariamente de América Central e América do Sur, e tamén de Europa. Realizada unha procura non exhaustiva, ponse de relevo unha representación bastante incompleta e fragmentada na BNE, nas bibliotecas públicas e nas bibliotecas universitarias españolas[41]. Unha investigación máis exhaustiva implicaría un longo percorrido polas bibliotecas da xeografía española para, así, ter o abano das revis-

[40] Unha empresa que ter en conta é Arte & memoria, coa que traballa a Biblioteca Nacional de España.
Arte & memoria, S.L.
R/ Industria, n.º 28
08551 Tona (Barcelona)
Teléf.: 93 812 53 78. Fax: 93 887 12 05. Enderezo electrónico: comercial@arteymemoria.com. Páxina web: www.arteymemoria.com.

[41] Neste sentido, a función das bibliotecas que reciben o depósito legal é fundamental para a identificación e o seguimento do cumprimento desta normativa.

tas dos grupos, colectivos e organizacións feministas e/ou de mulleres, tendo moi en conta os períodos en que non se realizou o DL. Esta tarefa é complicada e desborda os obxectivos do proxecto da Comisión de Igualdade.

A modo de aclaración, a busca das publicacións periódicas fíxose a partir dos títulos depositados no CCG e, pola súa vez, dos encabezamentos de materias dalgunhas das bibliotecas consultadas. Os máis empregados son: Mujeres-Galicia, Mulleres-Galicia, Mujeres-Galicia-Publicaciones periódicas, Feminismo-Publicaciones periódicas, Feminismo-Galicia. Agora ben, hai que ter presente que un gran número de revistas están encadradas exclusivamente en materias específicas como: Mulleres-Traballo ou Mulleres científicas. Neste punto, hai que recordar a progresiva implantación de encabezamentos de materia en galego, circunstancia que hai que ter en conta non só para a busca senón tamén polo feito de non coincidiren sempre os resultados cando esa consulta se efectúa en castelán ou en galego. Obviamente, esta afirmación é válida para a consulta de todo tipo de documentos. A modo de exemplo, a consulta realizada no catálogo completo da Rede de Bibliotecas de Galicia, o día 28 de maio de 2012, revelou os seguintes datos: Mulleres-Malos tratos: 88 resultados, mentres que Mujeres-Malos tratos: 81 resultados. Outro caso frecuente é a alteración dalgunha letra ou sílaba. Non se trata tanto de realizar unha crítica como de manifestar a necesidade de depuración dos procesos, a detección de erros humanos, a utilidade de establecer sistemas de control e axuda ás correccións por parte das propias usuarias e usuarios. Pero, sobre todo, mencionamos estas incidencias pensando no público, en xeral, e en investigadoras e investigadores, en particular. Dalgunha maneira, habería que advertir que, antes de desistir dalgunhas buscas, consulten os catálogos de distintas maneiras ou interroguen directamente a responsables dos servizos de información dos centros.

En conclusión, a busca de revistas feministas e/ou de mulleres supón un coñecemento da organización do sistema bibliotecario, da práctica do DL e da asignación de encabezamentos de materias segundo a temática e o tipo de documento.

4.3.2. Carteis

> En publicidad y en general, es un soporte en papel, tela, plástico, madera y cualquier otro material idóneo, con una superficie generalmente superior a los 80 x 120 cm, que recoge un mensaje comercial, político o religioso, y cuya exhibición se hace eventualmente en los lugares de más tránsito y que se ofrece sobre soportes colocados con este objeto o simplemente fijado en los muros o en otros resortes circunstanciales…[42].

Os carteis desempeñaron en décadas pasadas e desempeñan na actualidade unha función relevante. Os grupos, colectivos e organizacións que conforman o MFOG, igual que outras asociacións, empregaron e empregan tamén este tipo de soporte de publicidade e comunicación. Na colección *Recuperación da documentación e memoria do MFOG* compílanse carteis de diferentes tamaños de organizacións, grupos, asociacións e colectivos que, como se dixo, proceden de doazóns. Lamentablemente, aínda non se puido realizar unha identificación básica de todos os carteis. Estes atópanse dentro de tubos que conteñen un número indeterminado deles. O óptimo neste caso sería dispor dos contedores axeitados para colocar os carteis estirados e sen dobreces.

Outros carteis con entrada por DL localízanse nos centros respectivos responsables; no caso de Galicia, nas bibliotecas públicas nodais (A Coruña, Lugo, Ourense, Pontevedra e Vigo) e na Biblioteca de Galicia. Tamén hai carteis na Biblioteca Nacional de España. A súa identificación a través dos catálogos é máis difícil xa que depende de que fosen introducidos os datos, e require unha busca máis complexa en varios catálogos e utilizando distintos encabezamentos de materias. (Ver Anexo 18. Carteis).

[42] Cf. López Yepes (2004: vol. 1, p. 264).

Na Biblioteca Pública Nodal Miguel González Garcés da Coruña realizouse hai anos unha dixitalización de parte dos seus carteis. Entre eles atópanse tres que interesan para a documentación do MFOG. As outras bibliotecas públicas nodais ata agora non puideron realizar unha dixitalización específica de carteis; en calquera caso, hai que engadir que a experiencia da Biblioteca Pública Nodal da Coruña non foi plenamente positiva.

A Secretaría da Muller da Confederación Intersindical Galega (CIG) a finais de 2011 tivo a iniciativa de dixitalizar e colgar na rede documentos, carteis e trípticos. En concreto, están accesibles carteis desde 1983 ata a actualidade (cartel e tríptico dedicado a este último 8 de marzo de 2012). Pódese consultar *Avantar*, sección «Muller» e «Campañas»: http://www.galizacig.com/avantar/muller/campanhas.

A dixitalización dos carteis require prestar unha atención maior ao formato, á calidade da resolución da imaxe e da cor; ademais, debería implicar un tratamento documental tanto dos responsables dos carteis (materiais, intelectuais e artistas de ser o caso) como do contido que representan.

Non hai que esquecer que a identificación dos carteis require tamén a consulta de arquivos, centros de documentación e museos, nos que se reúnen cartelaría e materiais similares. Así mesmo, polo que se refire ao tratamento documental destes materiais, convén seguir o camiño dos museos e centros de arte. A consulta a mulleres implicadas no MFOG é fundamental e non pode ser perdida de vista. Isto último é aplicable a toda a documentación.

4.3.3. Pancartas ou faixas

> [...] Cartel de tela, papel, cartón, madera o plástico, etc., de grandes dimensiones, que se exhibe en manifestaciones o reuniones públicas con lemas, leyendas, expresiones o deseos colectivos, en general, escrito con grandes caracteres...[43].

Procedentes da doazón de Alecrín e, pola súa vez, dunha doazón da AGM-SC, a colección *Recuperación da documentación e memoria do MFOG* do CCG conta con 35 pancartas, datadas entre os anos setenta e noventa (Ver Anexo 4. Pancartas ou faixas). Este grupo de materiais é outro dos puntos fortes da documentación compilada ata hoxe pola Comisión de Igualdade. Trátase de pezas de gran tamaño de tea ou plástico, polo xeral en bo estado, o cal debe ser salientado, precisamente polas dimensións e polos anos transcorridos.

Para unha primeira impresión visual pódese consultar o especial *8 de Marzo do Álbum de mulleres* na súa epígrafe Movemento Feminista Organizado en Galicia, Galería fotográfica, http://www.culturagalega.org/album/detalle_especial.php?id=207.

Realizada unha busca non exhaustiva, pódese aventurar con toda a prudencia necesaria que, lamentablemente, o número de pancartas de movementos sociais, sindicatos e organizacións políticas conservado é pequeno tanto nos arquivos da Administración como nos arquivos de organizacións políticas e sindicais. E, no caso de habelas, posiblemente no se procesasen[44]. Isto resalta o valor das pancartas reunidas pola Comisión de Igualdade na xa citada colección.

As consultas realizadas na Biblioteca Nacional de España e no Museo del Prado sobre dixitalización apuntan ao paso previo dunha boa toma fotográfica que permita reproducir as pancartas coa mellor resolución posible.

Canto á súa conservación no CCG, enténdese o seu empaquetado como unha opción intermedia. Igual ca no caso dos carteis, habería que considerar a posibilidade de adquirir contedores de grandes dimensións para gardar as pancartas.

---

[43] Cf. López Yepes (2004: vol. 2, p. 284).

[44] En conversa co responsable do Arquivo da Fundación Pablo Iglesias, sinálasenos a escasa presenza nas coleccións españolas de pancartas. Nesta Fundación conservan algunhas.

4.3.4. Recortes de prensa

Unha práctica habitual en organizacións, grupos e colectivos é a elaboración de dossieres con novas e artigos de prensa relacionados ou ben coas súas propias actividades ou ben con temas e cuestións de interese para as súas reflexións ou accións. Estes dossieres ou informes teñen un alto interese informativo e utilidade.

Como xa se indicou con anterioridade neste informe, os grupos e colectivos obxecto de interese para a nosa colección tamén puxeron en práctica este tipo de tarefas. En principio, pensouse en dar un tratamento documental profundo aos recortes de prensa e publicacións periódicas que compoñen os dossieres pero, á vista de certos problemas e, sobre todo, da progresiva dixitalización e mellora nos sistemas de recuperación da información, a tarefa quedou postergada. Con todo, deu pé á elaboración dunha ficha específica para recortes de prensa, recollida no anexo, que podería aplicarse no futuro. Nese caso, debería pasar por unha revisión (Ver Anexo 19. Ficha recortes prensa).

4.3.5. Gravacións sonoras

En relación cos fondos da documentación da colección *Recuperación da documentación e memoria do MFOG*, contémplanse tamén o coidado e a conservación de rexistros sonoros. Segundo as *Reglas de Catalogación Angloamericanas* (2003), enténdese por «gravación sonora»: «gravación en que as vibracións sonoras foron rexistradas por medios mecánicos ou eléctricos, de tal maneira que poida reproducirse o son». Pola súa banda, a Asociación Internacional de Arquivos Sonoros e Audiovisuais define a gravación sonora como: «fixación de todo tipo de sons dalgunha forma material permanente e que permiten ser escoitados, reproducidos e emitidos».

Na colección hai actualmente 13 gravacións sonoras. A maioría delas están en soporte casete[45], e sitúanse cronoloxicamente entre os anos oitenta e noventa do século XX. Nove foron realizadas pola AGM-SC e outras tres corresponden ás gravacións das entrevistas realizadas dentro do proxecto de *Recuperación da documentación e memoria do MFOG* por membros da Comisión de Igualdade do CCG. O abano de contidos é diverso: gravacións de conferencias e coloquios, entrevistas, charlas… (Ver Anexo 20. Gravacións sonoras).

Sen dúbida, é un material de especial relevancia pola súa singularidade e carácter único. Por isto se considera que un obxectivo que debe estar presente no futuro desenvolvemento do proxecto é a identificación e recuperación de gravacións efectuadas por distintas persoas e colectivos no pasado, tanto as que se atopen en mans de particulares como as depositadas en institucións, agrupamentos ou entidades. Neste sentido, sería de interese, por exemplo, facer unha pescuda nas *Transcripciones de entrevistas realizadas a mujeres de la Comunidad Autónoma de Galicia*, depositadas no Centro Documental de la Memoria Histórica en Salamanca http://censoarchivos.mcu.es/CensoGuia/fondoDetail.htm?id=1055270.

As apreciacións relativas ao coidado e conservación dos rexistros sonoros serán aplicables tamén ás gravacións que se obteñan mediante a realización de entrevistas individuais e colectivas deseñadas pola Comisión de Igualdade para o futuro da colección especial *Recuperación da documentación e memoria do MFOG*, das que se fala no punto que segue.

[45] «… Cartucho o contenedor, generalmente de plástico, que encierra una película o cinta magnética, para el registro y reproducción de la imagen o el sonido…». Cf. López Yepes (2004: vol. 1, p. 267).

4.4. ENTREVISTAS E FICHAS PARA BASES DE DATOS

Neste apartado abórdase o deseño de entrevistas, entendida a entrevista como unha fonte documental, e a elaboración de fichas para a creación de varias bases de datos e directorios.

4.4.1. A entrevista como fonte documental

A elaboración dunha entrevista en profundidade dirixida ás mulleres implicadas na dinámica de grupos e colectivos feministas articulados en Galicia desde a segunda metade do século XX, ben definida e entendida e usada como fonte de historia oral, perfílase como unha aplicación metodolóxica axeitada na recuperación da memoria e historia do MFG.

Cando faltan datos de achegamento ao pasado e para a recuperación da historia e a memoria recente, os testemuños orais emerxen como un instrumento especialmente útil e válido como fonte de documentación. Postas ao servizo da comunidade científica e investigadora, as entrevistas proporcionan unha ferramenta útil e eficaz que permite ampliar a base documental de interese para o estudo da dinámica social e cultural. A historia oral é unha técnica documental de carácter cualitativo moi empregada en pescudas de diferentes áreas de estudo e investigación científicas (antropoloxía, historia, socioloxía, filoloxía…). Baséase na memoria biográfica, en relatos de vida que serven para tomar contacto, ilustrar, comprender, inspirar hipóteses e, en xeral, para obter visións sistemáticas referidas a determinado grupo social (Pujadas, 1992). Trátase dunha técnica especialmente válida para obter datos e achegas ao estudo de recentes períodos históricos ou grupos sociais, para os que se carece doutras fontes fiables, e poden proporcionar novos enfoques ao tema tratado (Pujadas, 1992; Díaz e Gago, 2006). De forma concreta nos estudos de muller, mulleres, xénero e/ou feministas, o uso desta metodoloxía está presente desde os mesmos comezos e emerxe con frecuencia, coma no caso que nos ocupa, como un soporte ineludible nas investigacións. A súa eficacia aplicada é evidente cando son atendidos os resultados das pescudas e a crecente produción bibliográfica, audiovisual e webgráfica relacionada coa documentación, estudo, análise e coñecemento do lugar ocupado polas mulleres na historia e nos estudos de xénero e/ou feministas. Co uso deste método está sendo posible rescatar e coñecer unha parte importante de datos, co que se contribúe a evitar a ocultación secular das mulleres (Suárez, 2003).

Neste caso, os materiais atopados e arquivados resultan insuficientes á hora de documentar os colectivos e grupos obxecto de interese. Isto é así non só porque moitos deles xa desaparecesen, non se conservasen as súas producións en papel, non se dese localizado a totalidade da documentación existente e/ou porque parte da que foi recuperada precise ser datada ou completada. Hai que ter en conta, ademais, que son moitas as actividades máis e menos públicas levadas a cabo polas diferentes agrupacións que non foron recollidas por escrito; nin por elas propias nin polas publicacións periódicas coetáneas. Neste sentido, é importante procurar mecanismos de busca de información necesaria e fontes de documentación alternativas.

Como xa se indicou, a recollida de fontes orais aplicada á documentación como método histórico proporciona achegas para a comprensión do pasado e dos cambios a través de testemuños e recordos (Díaz e Gago, 2006). Isto convérteo nun método adecuado e aplicable ao caso tratado nestas páxinas. A memoria das mulleres que viviron e se implicaron en primeira persoa nos grupos e colectivos obxecto de interese perfílase como fonte de datos necesaria antes de que as protagonistas, por razóns biolóxicas e naturais, desaparezan, e como posible na medida en que elas decidan participar.

A través das entrevistas, as informantes fan pública a súa vivencia e os seus puntos de vista sobre a realidade que se quere documentar. Isto inflúe dunha maneira clara na fase previa á entrevista. Trátase dunha fase de negociación coa persoa que se vai entrevistar que ten que estar baseada nunha perspectiva contractual na que

queden especificados todos os extremos (Pujadas, 1992). A entrevista debe contar coa aprobación da entrevistada e ten que quedar claro que vai ser gravada en soporte audio ou audio-vídeo. Explícaselles o lugar ocupado polas súas entrevistas dentro do proxecto e a súa localización nun arquivo público para que poida ser consultada polos e polas investigadoras que así o requiran. Neste sentido, unha cuestión que hai que discutir e aclarar é a do anonimato; isto é, deben expresar se desexan ou non que se faga público o seu nome real, por un período de tempo determinado ou segundo a lexislación vixente. Todos estes termos deben ser formalizados. A autorización debe constar oralmente nas gravacións, preferiblemente ao comezo destas, e tamén en papel. Para isto último elaborouse o modelo de autorización formal de entrevista que se inclúe no anexo (Ver Anexo 21. Autorización formal de entrevista). Trátase dun documento normalizado en que as informantes acceden a ser entrevistadas e autorizan a conservación, consulta e difusión da entrevista.

A elaboración da entrevista abórdase, neste caso, como un proceso de deseño dun modelo sistematizado de relación de preguntas que ten como obxecto obter, recuperar e rexistrar as experiencias de vida e a memoria das mulleres que viviron e viven en primeira persoa a dinámica dos grupos e colectivos obxecto de interese, de maneira que estes datos debidamente cotexados poidan ser empregados como fonte documental. Ninguén mellor que elas mesmas para escribir a súa historia. Preténdese elaborar un cuestionario o suficientemente aberto como para atender as particularidades de cada unha, mais o suficientemente pechado para evitar a dispersión. As liñas xerais que compoñen a entrevista documental teñen como finalidade o deseño dun cadro xeral sistematizado que poida ser empregado como referencia en todos os casos (Pujadas, 1992). Pénsase, tamén, na posibilidade de desenvolver unha estratexia de traballo que combine a realización de entrevistas biográficas coa localización de arquivos persoais e/ou o tratamento documental de fontes incompletas existentes no arquivo.

As dúas entrevistas realizadas en 2008 a María Xesús Díaz Sánchez e a Prudencia Santasmariñas Raposo, xa mencionadas, permitiron pór a proba a primeira proposta de entrevista e proporcionaron materiais para a súa revisión. Isto levou a completar esa primeira proposta, que tivo como resultado o modelo de entrevista que se recolle no anexo (Ver Anexo 22. Guión-entrevista documental persoal).

Na entrevista recóllense preguntas de tipo persoal e outras relativas a todos os aspectos relevantes das organizacións, grupos e colectivos que documentar e á propia documentación do proxecto. Trátase de conseguir un esbozo xeral da biografía da entrevistada na súa relación coas organizacións, colectivos e grupos obxecto de interese e obter información sobre a produción de documentos e materiais destes. No caso de ser posuidoras de arquivos persoais propios, interesa saber cal é a súa postura en relación á posibilidade de compartilos co proxecto, ben como doazón, ben como préstamo para a súa dixitalización (Ver Anexo 13. Autorización-cesión temporal de documentos). No que toca ao tratamento documental, a entrevista vese tamén como unha fonte de recursos, unha vía que, nos casos pertinentes, pode permitir aclarar e completar as carencias e dúbidas xeradas arredor dos documentos e materiais que compoñen a colección *Recuperación da documentación e memoria do MFOG* do CCG. As carencias máis habituais nos documentos aos que se vai tendo acceso ao fío deste proxecto son:

a) Falta de datas concretas.
b) Falta de firmas ou indicacións que permitan discernir quen ou que grupos os elaboran.
c) Ausencia do lugar de edición.
d) Mal estado de conservación, coa conseguinte dificultade de lectura.

Estímase que a propia visión dos documentos pode contribuír a espertar a memoria da entrevistada e que estes poden desempeñar un papel relevante na obtención de datos.

Elabórase tamén un modelo de carta de agradecemento. Trátase dunha carta formal que se lles remitirá ás entrevistadas por vía postal unha vez rematada e revisada a gravación da entrevista. Nela, a coordinadora da Comisión de Igualdade do CCG agradécelles a participación no proxecto da *Recuperación da documentación e memoria do Movemento Feminista Organizado en Galicia* (Ver Anexo 23. Carta agradecemento entrevista).

Ademais, fíxose unha ficha cos datos que deberían quedar no inventario - rexistro das entrevistas (Ver Anexo 24. Ficha rexistro entrevista).

Para concluír este apartado, queda pendente o tratamento das entrevistas colectivas e a preparación dunha enquisa para aquelas mulleres ás que non se poida entrevistar persoalmente (ben por vivir fóra de Galicia, ben polos escasos recursos humanos e económicos dispoñibles para facer un gran número de entrevistas orais), pero que si accederían a cubrir un formulario.

E, de cara á prolongación do proxecto da *Recuperación da documentación e memoria do Movemento Feminista Organizado en Galicia*, hai que pensar na identificación e localización de entrevistas xa realizadas en mans particulares e entrevistas que se atopan xa en arquivos e bibliotecas de asociacións de mulleres, da Administración e de organizacións políticas, sindicais, etcétera. Tratarías de incluílas no apartado de fontes e, se é posible, obter o permiso para realizar unha copia e poñela a disposición da investigación.

4.4.2. Fichas para directorios e bases de datos

Son catro os modelos de fichas elaborados. Constitúen valiosos instrumentos para a creación de directorios e bases de datos axustados ao noso proxecto. Son, ademais, unha ferramenta de grande utilidade para a recollida de información, ordenación e consulta da colección que se vai configurando ao fío do desenvolvemento do proxecto:

1. Ficha directorio mulleres
   Trátase de crear un directorio activo de mulleres implicadas en grupos, colectivos e organizacións feministas en Galicia.
   (Ver Anexo 25. Ficha directorio de mulleres feministas)
2. Ficha dossier (informe/expediente) mulleres
   Está destinada a recoller datos de mulleres implicadas en organizacións feministas no presente e/ou no pasado. Componse de campos en que se recollen:
   a. Datos persoais
   b. Datos das organizacións ás que se vincula e tipo de vínculos
   c. Datos relativos aos documentos da organización e posibilidades de acceso
   d. De se produciren, datos relativos á súa participación no proxecto como entrevistadas
   (Ver Anexo 26. Modelo ficha dossier mulleres)
3. Ficha directorio de organizacións
   Nesta ficha recolleranse os datos das organizacións, grupos e colectivos feministas obxecto de interese. Os campos que a compoñen recollen:
   a. Datos nominais e de influencia das organizacións
   b. Datos de mulleres que participan e/ou participaron neles
   c. Referencias de vínculos intercolectivos
   d. Datos relativos á localización de arquivos das propias organizacións
   e. Datos relativos á localización de arquivos que conteñan producións das organizacións
   (Ver Anexo 27. Ficha directorio de organizacións)
4. Ficha directorio de institucións documentais
   (Ver Anexo 28. Ficha directorio institucións documentais)

5. SOBRE XÉNERO E DOCUMENTACIÓN II: A RECUPERACIÓN DA MEMORIA DO MOVEMENTO FEMINISTA

Co título *Xénero e documentación II: A recuperación da memoria do Movemento Feminista*, a Comisión de Igualdade do CCG deu corpo, en dous días consecutivos do mes de xuño de 2012, a dúas xornadas de actividades diferentes e complementarias:

- Día 26 de xuño. Xornada de traballo. Unha reunión de carácter restrinxido ou pechado e destinada a avaliar un primeiro avance do informe para a *Recuperación da documentación e memoria do Movemento Feminista Organizado en Galicia*.
- Día 27 de xuño. Xornada pública dirixida ás persoas vinculadas con arquivos, centros de documentación e bibliotecas e a todas as persoas que de maneira individual ou colectiva teñan interese no tratamento, recuperación, conservación, posta en valor e difusión de documentación e materiais producidos por organizacións, grupos e colectivos autónomos ou que fan parte de agrupacións mixtas, identificadas co feminismo.

Para realizar ambas as actividades era preciso localizar especialistas que traballasen coa documentación e memoria de mulleres e de grupos, colectivos e organizacións imbricadas na rede de relacións do movemento feminista desde mediados de século XX e que aceptasen traballar coa Comisión de Igualdade do CCG nas dúas vertentes propostas. A tarefa iníciase a comezos do ano 2012 e prolóngase ata o mes de abril. Interesaba contar con olladas expertas que desde diferentes ópticas permitisen:

- Propiciar debates adecuados.
- Intercambiar iniciativas e experiencias.
- Avaliar, corrixir e mellorar adecuadamente a proposta desenvolvida pola Comisión de Igualdade.
- Incentivar a sensibilidade entre diferentes sectores e colectivos sobre a importancia de recuperar este importante patrimonio material e inmaterial.
- Abrir canles de cooperación e colaboración.

A pescuda non foi doada. Permitiu revelar que, tanto en Galicia como no exterior, son moi poucas as organizacións, institucións ou entidades que se ocupan en tarefas semellantes á posta en marcha no CCG coa colección especial *Recuperación da documentación e memoria do MFOG*. Tamén permitiu dar conta da existencia de proxectos similares de gran calidade, e propiciou a colaboración de María José Turrión García[46], María José Sola Sarabia[47] e Rosa María Andrieu Sanz[48].

---

[46] Licenciada en Xeografía e Historia e en Historia Medieval. Máster en Arquitectura e Deseño Interior pola Universidad de Salamanca. Pertence ao corpo facultativo de Arquivos, Bibliotecas e Museos. Foi responsable da Biblioteca da Sección Guerra Civil do Archivo Histórico Nacional; xefe de sección de Archivos; subdirectora do Archivo General de la Guerra Civil Española e directora do Centro Documental de la Memoria Histórica en Salamanca. Codirixe os cursos anuais «Memoria de Mujer», organizados polo Centro Documental de la Memoria e a Universidad de Salamanca.

[47] Licenciada en Ciencias da Información pola Universidad del País Vasco / Euskal Herriko Unibertsitatea (UPV/EHU) e Máster Universitario en Biblioteconomía e Documentación na mesma universidade. Desde o ano 2005 é responsable e documentalista do Centro de Documentación de Mujeres «Maite Albiz» de Bilbo, compaxinando a militancia feminista na Asamblea de Mujeres de Bizkaia coa formación académica e profesional. Pertence tamén á Red de Centros de Documentación y Bibliotecas de Mujeres do Estado español.

[48] Licenciada en Socioloxía (Antropoloxía) pola Universidad Complutense de Madrid (1983). Profesora colaboradora permanente na UPV/EHU, no Departamento de Filosofía dos Valores e Antropoloxía Social (Área de coñecemento: Antropoloxía Social). Profesora do «Máster en Igualdad de Mujeres y Hombres» da UPV/EHU (Módulo I «Conocimiento Teórico Feminista», lección: «Antropología de las relaciones sociales entre los sexos») nos bienios 2005/07, 2007/09 e 2009/10. Tamén é membro fundadora de Bilgune Feminista, e participou en grupos de investigación e varias publicacións

As tres desenvolveron ao longo da súa vida importantes traxectorias e traballos relacionados coas cuestións propostas pola Comisión de Igualdade do CCG nestas xornadas.

Os obxectivos dos encontros debían ser cumpridos, queríanse evitar posibles dispersións e combinar adecuadamente a todas as implicadas no núcleo de traballo das dúas vertentes propostas. Con esta finalidade, elaborouse un documento con información sobre obxectivos e tarefas para desenvolver nos dous días de encontro que foi remitido tanto ás relatoras das que se vén de falar como ás tres membros do CCG: Rosario Álvarez Blanco (vicepresidenta), Concepción Varela Orol (Sección de Patrimonio e Bens Culturais) e María Xosé Agra Romero (Sección de Pensamento e Sociedade e Comisión de Igualdade) (Ver Anexo 29. Documento de traballo). Estas tres mulleres, amais de participar, desde as súas respectivas especialidades, no proceso avaliativo do *Avance do Informe para a Recuperación da documentación e memoria do MFOG*, asumiron o rol de presentadoras na xornada pública do día 27 de xuño.

A comezos de maio, contando coas achegas e comentarios de todas as participantes dos encontros sobre as liñas de actividade propostas no documento de traballo, o programa da actividade acada a súa forma definitiva (Ver Anexo 30. Programa das xornadas). No punto que segue detállase máis información sobre os dous días de encontros. É importante destacar que o presente informe é unha versión final do avance presentado os días 26 e 27 de xuño, no cal se integran as achegas e comentarios das expertas convidadas de dentro e fóra do CCG, as intervencións das e dos asistentes á xornada pública e as conclusións extraídas desta.

5.1. SOBRE A REUNIÓN DE TRABALLO

Seguindo o programa previsto, o día 26 de xuño tivo lugar o encontro de traballo no que participaron:

- As tres convidadas externas ao CCG: María José Turrión García, María José Sola Sarabia e Rosa María Andrieu Sanz
- As tres membros do CCG convidadas: Rosario Álvarez Blanco, Concepción Varela Orol e María Xosé Agra Romero
- As dúas coordinadoras das xornadas: Carmen Pérez Pais e Mariam Mariño Costales

O obxectivo deste encontro obrigaba a centrar a atención na posta en común de lecturas críticas e propostas de mellora do *Avance do Informe para a Recuperación da documentación e memoria do MFOG* realizado polas coordinadoras das xornadas. O envío do documento, cunha semana de antelación, a todas as participantes así como o encontro e comida previos á reunión realizada na biblioteca do CCG contribuíron a axilizar a proposta e permitiron comezar o debate sen apenas preámbulos.

Pódese sinalar que a avaliación realizada polas especialistas convidadas foi unánime. Todas coincidiron ao afirmar que o documento presentado posuía unha alta calidade. Recibíronse parabéns pola forma en que foi abordado e desenvolvido o proxecto *Recuperación da documentación e memoria do MFOG*, promovido pola Comisión de Igualdade do CCG, e tamén pola redacción do propio informe.

No que toca ás propostas de mellora, tendo en conta a contemporaneidade dos fondos tratados, as conversas centráronse na importancia de prestar especial atención:

- Á cesión de dereitos de explotación.
- Ás diferenzas entre accesibilidade e dispoñibilidade e os límites de ambas.
- Ao interese por abrir diferentes posibilidades relativas á consulta de materiais.
- Á necesidade de ter en conta a privacidade das persoas.
- Á conveniencia de atender a privacidade de materiais: cales poden estar ou non accesibles ao público.
- Ás particulares características xeradas á hora de traballar con materiais sen autoría concreta ou con autoría colectiva.

Dun xeito xeral, conclúese o encontro coa formulación dos seguintes puntos:

- Cumprimento da normativa vixente en relación á propiedade intelectual e á Lei de protección de datos.
- Apoio pleno a unha política de acceso aberto sempre que non interfira con outros dereitos recoñecidos.
- Aplicación de normas e pautas internacionais empregadas no eido da biblioteconomía, a arquivística e a documentación (normas ISO, ISAD, etc.).

5.2. SOBRE A XORNADA PÚBLICA

Na difusión previa á realización da xornada *Xénero e documentación II. A recuperación da memoria do Movemento Feminista* do día 27 de xuño, e seguindo coa liña de traballo aplicada á organización deste tipo de eventos, na web do CCG habilitouse un espazo destinado a acoller as inscricións daquelas persoas que desexasen acudir como asistentes á convocatoria proposta pola Comisión de Igualdade da institución. Desde o primeiro día, o incremento de inscricións foi constante ata acadar como cifra final un total de 94 matrículas. Destas, 90 correspóndense con mulleres e 4 con homes. Trátase de persoas vinculadas a:

- Arquivos, bibliotecas e centros de documentación: traballadoras, estudantes e desempregadas.
- Colectivos, organizacións e grupos do Movemento Feminista Organizado en Galicia na actualidade e no pasado.
- Investigación nas tres universidades galegas e na Universitat Autònoma de Barcelona.
- Ensino universitario e en institutos.
- Tarefas domésticas.
- Fundacións.
- Museos.
- Eido audiovisual.
- Unidades de Igualdade das tres universidades galegas.
- Observatorios de Igualdade de entidades municipais.
- Traballos técnicos de Igualdade.
- Oficinas de xénero.

O elevado número de matrículas e de asistentes á xornada puxo de manifesto que o nivel de interese que espertan os fondos, arquivos e materiais producidos no pasado e no presente por grupos, colectivos e organizacións do movemento feminista é moi alto. Sobre todo e maioritariamente, preocúpalles a mulleres de diferentes idades (entre 25 e 60 anos aproximadamente) e vinculadas a diversos ámbitos de ocupación.

Canto ao nivel de participación nos debates posteriores a cada unha das intervencións das relatoras, foi alto por parte do público asistente. Sucedéronse os parabéns á proposta de xornadas articulada pola Comisión de Igualdade do CCG. Tamén, houbo preguntas e comentarios por parte de especialistas nas diferentes cuestións suscitadas que influíron positivamente nas reflexións e, mesmo, xurdiron propostas de colaboración no proxecto *Recuperación da documentación e memoria do MFOG*.

Hai que destacar que, para a sesión da tarde da xornada do día 27, os obxectivos eran:

- Incentivar a sensibilidade entre distintos sectores e colectivos sobre a importancia da *Recuperación da documentación e memoria do Movemento Feminista Organizado en Galicia*.
- Abrir canles de cooperación e colaboración con organizacións, grupos, asociacións e mulleres identificadas co feminismo, para avanzar na tarefa de *Recuperación da documentación e memoria do Movemento Feminista Organizado en Galicia*, e que sirvan tamén para o intercambio de información, suxestións e iniciativas.

Neste sentido, elaborárase unha breve enquisa sobre fondos documentais do Movemento Feminista, da que se fixeron abundantes copias (Ver Anexo 9. Enquisa fondos documentais do Movemento Feminista). No transcurso da xornada mencionouse este documento e unha parte do público asistente levou unha copia. Polo de agora non se recibiu ningunha enquisa cuberta nin ningún comentario relacionado con ela.

Para rematar, convén sinalar que o debate co que se pechou a xornada aberta contou cun alto nivel de participación do público asistente, das relatoras e das presentadoras. Isto permitiu pór de manifesto que o interese pola *Recuperación da documentación e memoria do MFOG* non é unha preocupación exclusiva da Comisión de Igualdade do CCG. Trátase dun interese compartido por non poucas persoas, entidades, institucións e organizacións. Abriu tamén importantes interrogantes sobre o uso das TIC na rede de relacións interpersoais e intergrupais do MFOG máis actual e sobre as posibilidades e alternativas para a conservación da documentación producida neste tipo de soportes. A actualidade destas cuestións obriga ao CCG, e neste caso á súa Comisión de Igualdade, a permanecer alerta ante as reflexións, aplicacións e traballos xerados arredor destes problemas no eido máis especializado de arquivos e bibliotecas.

6. A MODO DE CONCLUSIÓN. PROPOSTAS DE FUTURO

Debido á delicada situación económica propia deste momento, é difícil que outra institución poida asegurar a continuidade do xermolo de ideas que deu pulo á creación, guía e desenvolvemento da colección *Recuperación da documentación e memoria do Movemento Feminista Organizado en Galicia*. Segue a ser, polo tanto, tarefa do CCG manter a titularidade desta. Así, é de interese que a Comisión de Igualdade continúe a liña de traballo inaugurada en 2005 co proxecto que deu corpo á colección, na medida das súas limitadas posibilidades:

- Facilitando a consulta de fondos e proporcionando información sobre o MFOG de acordo coas propias pautas do CCG, respectando sempre os principios de privacidade e os requisitos establecidos nos convenios de doazón.
- Afianzando as relacións e acordos xa establecidos con organizacións e mulleres imbricadas na rede do MFOG.
- Avanzando no inventario da documentación reunida. Neste caso, a Comisión de Igualdade non pretende unha catalogación e descrición exhaustiva, senón a realización dunha identificación básica para poder facilitar información sobre a colección, a súa consulta e difusión.
- Retomando a identificación e inventario in situ dalgunhas coleccións contactadas.
- Incrementando as redes de cooperación e colaboración con organizacións, grupos e mulleres implicadas na rede do MFOG.
- Potenciando a política de intercambios e doazóns.
- Mantendo a alerta sobre a necesidade de reunir e conservar axeitadamente a documentación do MFOG, tanto por parte das administracións como polas propias organizacións, grupos e colectivos implicados na rede do citado movemento.
- Proseguindo cos labores de identificación e localización de documentación de interese para o proxecto en coleccións particulares e en arquivos, bibliotecas e centros de documentación da Administración e de organizacións de todo tipo.
- Reconducindo a liña de realización de entrevistas persoais como fontes documentais. Tarefa esta de extrema importancia, tanto polo enfoque previsto nas entrevistas en canto instrumento de apoio ao proxecto, como pola conformación dunha sección de fontes orais na propia colección.
- Incrementando a relación de organizacións e datas relevantes para a historia do MFOG.
- Actualizando a bibliografía do feminismo en xeral e outra máis exhaustiva do MFOG. Estas bibliografías implicarían ligazóns a todos os documentos que se atopen de libre acceso na internet.

Outras posibles liñas de actuación que, unha vez analizadas de forma realista, podería asumir a Comisión de Igualdade serían:

- Creación dunha base de datos ou directorio de mulleres implicadas no MFOG. Trataríase dunha ferramenta de apoio para a identificación da documentación e dos propios contidos.
- Dixitalización progresiva dos materiais recollidos de acordo cunhas prioridades establecidas: uso e difusión, estado dos documentos, compromisos institucionais, etc. Esta dixitalización deberá facerse segundo as normas internacionais e recomendacións vixentes. Así mesmo, contemplará as pautas que se desenvolvan no CCG.
- Crear/abrir, dentro da web *Álbum de mulleres*, unha sección dedicada ao proxecto *Recuperación da documentación e memoria do MFOG*.
- Abrir canles de cooperación e colaboración con outras institucións e organizacións:

- Administración local, autonómica e estatal.
- Organizacións políticas, sociais, sindicais, estudantís, culturais, académicas.
- Asociacións profesionais do mundo da Documentación (e outros campos por explorar) e profesionais de bibliotecas e arquivos. En particular, poderíase abordar a posibilidade de colaborar con Anabad-Galicia e outras asociacións, como a Sociedad Española de Documentación e Información (SEDIC), etc.

Como conclusión, pénsase que se debe aproveitar o coñecemento xerado nestes anos ao fío do proxecto *Recuperación da documentación e memoria do MFOG* para poñer en valor a colección reunida, seguir traballando na configuración dunha perspectiva máis global da documentación e facer rendible o camiño percorrido proxectando a outras organizacións e colectivos, de diferente carácter (político, económico, cultural, social, etc.), o esquema trazado ata o de agora.

7. FONTES E BIBLIOGRAFÍA

7.1. FONTES

Arquivo central de Mulheres Nacionalistas Galegas (MNG)
Arquivo do Reino de Galicia
Biblioteca de Galicia
Biblioteca del Instituto de la Mujer
Biblioteca Nacional de España
Biblioteca Nacional de Portugal
Biblioteca Pública Municipal de Ferrol
Biblioteca Pública Nodal González Garcés da Coruña
Biblioteca Pública Nodal de Lugo
Biblioteca Pública Nodal de Ourense
Biblioteca Pública Nodal de Pontevedra
Biblioteca Pública Nodal de Santiago de Compostela
Biblioteca Pública Nodal de Vigo
Biblioteca Universidad Complutense de Madrid
Biblioteca Universidad Complutense de Madrid. Biblioteca Histórica
Biblioteca Universidade da Coruña
Biblioteca Universidade de Santiago de Compostela
Biblioteca Universidade de Vigo
Biblioteca Universitat de Barcelona
Catálogos de Bibliotecas Públicas. http://www.mcu.es/bibliotecas/MC/CBPE/index.html
Censo-Guía de Archivos de España e Iberoamérica. http://censoarchivos.mcu.es/CensoGuia/portada.htm
Centro de Documentación e Biblioteca do Grupo de Estudos sobre a Condición da Muller Alecrín
Centro de Documentación de Mujeres «Maite Albiz» = Maite Albiz Emakumeen Dokumentazio Zentroa (Bilbao). http://www.emakumeak.org/es
Centro Documental de la Memoria Histórica (Salamanca). http://www.mcu.es/archivos/MC/CDMH/index.html
Consejo Superior de Investigaciones Científicas
Fundación 10 de Marzo
Fundación Luís Tilve
Portal de Archivos Españoles (PARES). http://pares.mcu.es/
REBIUN (Red de Bibliotecas Universitarias). http://www.rebiun.org
Rede de Bibliotecas de Galicia
Red de Bibliotecas de Mujeres

7.2. BIBLIOGRAFÍA XERAL

ARCHIVO HISTÓRICO DE LA UNIVERSIDAD DE OVIEDO. *Inventario del Fondo de Feministas Asturianas (F.F.A.)*. Realizado por Elvira San Millán Fernández. Oviedo: Universidad de Oviedo, novembro de 1996.

CRUZ MUNDET, José Ramón (ed.). *Administración de documentos y archivos. Textos fundamentales*. Madrid: Coordinadora de Asociaciones de Archiveros, Ministerio de Cultura, 2011. http://www.archiveros.net/LIBRO.ARCHIVOS.IBEROAMERICANOS.pdf

DÍAZ SÁNCHEZ, Pilar e José María GAGO GONZÁLEZ. «La construcción y utilización de las fuentes orales para el estudio de la represión franquista», *Hispania nova: Revista de Historia Contemporánea*, 2006, n.º 6. http://hispanianova.rediris.es/6/dossier/6d006.pdf

ESTIVILL RIUS, Assumpciò. «Los fondos y las colecciones de archivo en las bibliotecas: modelos para su control y acceso», *BiD. Textos universitaris de biblioteconomia i documentació*, 2008, decembro, n.º 21.http://www.ub.edu/bid/21/estiv2.htm

FERNÁNDEZ BAJÓN, Mª Teresa. «Documentación administrativa: una revisión de las tipologías documentales administrativas comunes», *Revista General de Información y Documentación*, 1996, vol. 6, n.º 2, pp. 67-90.

JUSTO SUÁREZ, Cristina. «Feminismos e estudos das mulleres». En: MARIÑO COSTALES, Mariam e Carmen PÉREZ PAIS (coords.). *Xénero e documentación.* [Recursos electrónico] Santiago: Consello da Cultura Galega, 2009. http://culturagalega.org/xeneroedocumentacion/xornadas/4.html

LÓPEZ YEPES, José Luis (ed.). *Diccionario enciclopédico de Ciencias de la Documentación*. Madrid: Síntesis, 2004, 2 vol.

PÉREZ GARZÓN, Juan Sisinio. *Historia del feminismo*. Madrid: Los Libros de la Catarata, 2011.

PÉREZ-MONTES SALMERÓN, Carmen e Mar CASO NEIRA. *La importancia de un patrimonio documental: los archivos científicos*. 24 p. http://digital.csic.es/bitstream/10261/2957/1/archivoscientificos.pdf

PUJADAS MUÑOZ, Juan José. *El método biográfico: el uso de las historias de vida en ciencias sociales*. Madrid: Centro de Investigaciones Sociológicas (Cuadernos metodológicos, 5), 1992.

ROBLES, Lola e Marisa MEDIAVILLA. «Las librerías de mujeres en España», *Métodos de Información*, 2000, enero-marzo, vol. 7, n.º 35-36, pp. 57- 62.
http://eprints.rclis.org/bitstream/10760/4754/1/2000-35-57.pdf

SUÁREZ SUÁREZ, Carmen. *Feministas en la transición asturiana (1975-1983). La Asociación Feminista de Asturias*. Oviedo: KRK, 2003.

TACÓN CLAVAÍN, Javier. *Cajas de conservación para libros*. U.C.M. Biblioteca Histórica. Documentos de Trabajo 2010/4. 4 p. http://www.ucm.es/BUCM/foa/37924.php

Recursos Web

ÁLBUM de mulleres. http://www.culturagalega.org/album/

MINISTERIO DE EDUCACIÓN CULTURA Y DEPORTE. Área de Archivos. http://www.mcu.es/archivos/CE/InformacionGeneral.html

Lexislación e normas

LEI 8/1995, de 30 de outubro, do Patrimonio Cultural de Galicia. *Diario Oficial de Galicia*, n.º 214, 8 novembro de 1995.http://www.parlamentodegalicia.com/sitios/web/BibliotecaLeisdeGalicia/Lei8_1995.pdf

Lei 17/2006, de 27 de decembro, do libro e da lectura de Galicia. *Diario Oficial de Galicia*, n.º 7, 10 xaneiro 2007, pp. 416-423, http://www.xunta.es/linguagalega/arquivos/Ref.comunicacion_3.pdf; *Boletín Oficial del Estado*, n.º 150, 23 junio de 2007, pp. 27.140-27.150. http://www.boe.es/boe/dias/2007/06/23/pdfs/A27140-27150.pdf

Lei 5/2012, de 15 de xuño, de bibliotecas de Galicia. *Diario Oficial de Galicia*, n.º 122, 27 xuño de 2012.http://www.xunta.es/dog/Publicados/2012/20120627/AnuncioC3B0-200612-0001_gl.html

Ley 16/1985, de 25 de junio, del Patrimonio Histórico Español. *Boletín Oficial del Estado*, n.º 155, 29 junio de 1985, pp. 20.342-20352.http://www.boe.es/aeboe/consultas/bases_datos/doc.php?coleccion=iberlex&id=1985/12534

Ley 10/2007, de 22 de junio, de la lectura, del libro y de las bibliotecas. *Boletín Oficial del Estado*, n.º 150, 23 junio de 2011, pp. 27.140-27.150.http://www.boe.es/boe/dias/2007/06/23/pdfs/A27140-27150.pdf

Ley 23/2011, de 29 de julio, de depósito legal. *Boletín Oficial del Estado*, n.º 182, 30 julio de 2011, pp. 86716--86727 http://boe.es/boe/dias/2011/07/30/pdfs/BOE-A-2011-13114.pdf

Library of Congress. Standards. http://www.loc.gov/standards

Norma para la elaboración de puntos de acceso normalizados de instituciones, personas, familias, lugares y materias en el sistema de descripción archivística de los archivos estatales. Madrid: Ministerio de Cultura, julio 2010. http://www.mcu.es/archivos/docs/Novedades/Norma_puntos_acceso2010.pdf

Plan director para la digitalización de fondos del CSIC. Versión 3.0. 26.02.2010 http://digital.csic.es/bitstream/10261/23707/1/plan_director_digitalizacion_fondos_csic_v3.0.pdf

Portal *Travesía*. Ministerio de Educación, Cultura y Deporte. Ofrece: Lexislación, Normas técnicas e Documentos institucionais. http://travesia.mcu.es/portalnb/jspui/handle/10421/102

Real Decreto 1708/2011, de 18 de noviembre, por el que se establece el Sistema Español de Archivos y se regula el Sistema de Archivos de la Administración General del Estado y de sus Organismos Públicos y su régimen de acceso. *Boletín Oficial del Estado*, n.º 284, de 25 noviembre de 2011, pp. 125573-125592. http://www.boe.es/boe/dias/2011/11/25/pdfs/BOE-A-2011-18541.pdf

UNE-ISO 15836: Información y documentación. Conjunto de elementos de metadatos Dublin Core/ elaborada por el Comité Técnico AEN/CTN 50 Documentación. Madrid: AENOR, 2011, 8 p.

UNE-ISO 23081-1: Información y documentación. Procesos de gestión de documentos. Metadatos para la gestión de documentos. Parte 1, Principios / elaborada por el Comité Técnico AEN/CTN 50 Documentación. Madrid: AENOR, 2008, 24 p.

UNE-ISO 23081-2: Información y documentación. Procesos de gestión de documentos. Metadatos para la gestión de documentos. Parte 2, Elementos de implementación y conceptuales/ elaborada por el Comité Técnico AEN/CTN 50 Documentación. Madrid: AENOR, 2008, 41 p.

UNE-ISO 30300: Información y documentación. Sistemas de gestión para los documentos: Fundamentos y vocabulario/ elaborada por el Comité Técnico AEN/CTN 50 Documentación. Madrid: AENOR, 2011, 23 p.

UNE-ISO 30301: Información y documentación. Sistemas de gestión para los documentos: Requisitos/ elaborada por el Comité Técnico AEN/CTN 50 Documentación. Madrid: AENOR, 2011, 30 p.

7.3. BIBLIOGRAFÍA SOBRE MOVEMENTO FEMINISTA

Libros

Aguilera Sastre, Juan e Isabel Lizarra Vizcarra. *De Madrid a Ginebra. El feminismo español en el VIII Congreso de la Alianza Internacional para el Sufragio de la Mujer (1920)*. Barcelona: Icaria, 2010.

Bar Cendón, Mónica. *Feministas galegas: claves dunha revolución en marcha*. Vigo: Edicións Xerais de Galicia, 2010.

BARRENO, Maria Isabel, Maria Teresa HORTA e Maria VELHO DA COSTA. *Novas cartas portuguesas*. 8ª ed. Lisboa: Dom Quixote, 2001 (1ª ed. 1972).

BLANCO GARCÍA, Carmen. *O contradiscurso das mulleres. Historia do feminismo.* Vigo: Nigra, 1995.

BLANCO GARCÍA, Carmen. *Mulleres e independencia.* Sada: Ediciós do Castro, 1995.

D'ARMADA, Fina. *O Livro feminista de 1715: o primeiro grito revolucionario = The feminist book of 1715: the first revolutionary shour.* Rio Tinto: Evolua, 2005.

FENTE, Elvira. *Parir a liberdade: o movemento feminista en Galicia.* Santiago de Compostela: Alvarellos Editora, 2010.

FOLGUERA, Pilar (comp.). *El feminismo en España: dos siglos de historia.* Madrid: Pablo Iglesias, 1988.

FREIRE LESTÓN, Xosé Vicenzo. *A prensa de mulleres en Galicia, 1841-1994.* Lisboa: Edições Universitárias Lusófonas, 1996.

GARCÍA-MAROTO, Mª Ángeles. *La mujer en la prensa anarquista.* Madrid: Fundación de Estudios Libertarios Anselmo Lorenzo, 1996.

GONZÁLEZ, Anabel et al. *El feminismo en España, hoy. Apéndices: bibliografía completa y documentos.* [s/l]: Zero, 1979.

MARTÍNEZ TEN, Carmen, Purificación GUTIÉRREZ LÓPEZ e Pilar GONZÁLEZ RUIZ (eds.). *El movimiento feminista en España en los años 70*. Madrid: Cátedra, 2009.

MASSON, Laura. *Feministas en todas partes: una etnografía de espacios y narrativas feministas en Argentina.* Buenos Aires: Prometeo Libros, 2007.

ORANICH, Magda. *Qué es el feminismo.* Barcelona: La Gaya Ciencia (Biblioteca de Divulgación Política), 1976.

Rede de mulheres 25 anos depois: com Maria de Lourdes Pintasilgo. [Lisboa]: Graal, Fundaçao Cuidar o Futuro, 2006.

RIOS BERGANTINHOS, Noa. *A mulher no nacionalismo galego (1900-1936): ideologia e realidade.* Santiago de Compostela: Edicións Laiovento, 2001

RODRÍGUEZ MATE, Isabel. *22 documentos do feminismo galego.* Santiago de Compostela: Fundación Galiza Sempre, 2010.

ROUDINESCO, Elisabeth. *Feminismo y revolución: Théroigne de Méricourt.* Barcelona: Península, 1990.

SCANLON, Geraldine M. *La polémica feminista en la España contemporánea: 1968-1974.* Madrid: Akal, 1986.

SEOANE VÁZQUEZ, Pilar. *Mujeres y sindicalismo.: un análisis crítico desde la experiencia.* Santiago de Compostela: Fundación 10 de Marzo, 2008.

SUÁREZ SUÁREZ, Carmen. *Feministas en la transición asturiana (1975-1983). La Asociación Feminista de Asturias.* Oviedo: KRK, 2003.

TAVARES, Manuela. *Movimentos de mulheres em Portugal. Décadas de 70 e 80.* Lisboa: Livros Horizonte, 2000.

URÍA RAMOS, Paloma. *El feminismo que no llegó al poder: trayectoria de un feminismo crítico.* Madrid: Talasa Ediciones, 2009.

ZABALA GONZÁLEZ, Begoña. *Movimiento de mujeres, mujeres en movimiento.* Tafalla: Txalaparta, 2008.

Artigos, capítulos de libros, comunicacións

AGRA ROMERO, María Xosé. «Feminismo». En: TORRES QUEIRUGA, Andrés e Manuel RIVAS GARCÍA (coords.). *Dicionario enciclopedia do pensamento galego*. Vigo: Edicións Xerais; Santiago de Compostela: Consello da Cultura Galega, 2008, pp. 450-475.

ASAMBLEA DE FEMINISTAS INDEPENDIENTES DE BARCELONA. «El movimiento de feministas independientes. Del placer de la diversidad al goce de la autonomía». En: COOFFEE: *III Jornadas Feministas Estatales*, Barcelona, outubro, 1985.

COLECTIVO FEMINISTA DE BARCELONA. «Les Jornades catalanes de la dona», *Vindicación feminista*, 1976, n.º 1, pp. 20-21.

FAGOAGA, Concha e Lola LUNA. «Notas para una historia social del movimiento de las mujeres: signos reformistas y signos radicales». En: *Jornadas De Investigación Interdisciplinar (4ª. 1984. Madrid). Ordenamiento jurídi-*

co y realidad social de las mujeres: siglos XVI a XX: actas de las IV Jornadas de Investigación Interdisciplinaria. Madrid: Universidad Autónoma, Instituto de Estudios de la Mujer, 1986.

FALCÓN, Lidia. «Hace años que yo tuve una ilusión. El feminismo ha venido, se ha ido, nadie sabe como ha sido», *Vindicación feminista*, 1978, n.º 26-27, pp. 29-42.

FREIRE ESPARÍS, Pilar, Mercedes GONZÁLEZ GONZÁLEZ, Isabel RODICIO RODICIO e María Xosé RODRÍGUEZ GALDO. «Procesos de concienciación das mulleres e avances do feminismo». En RODRÍGUEZ GALDO, María Xosé (coord.). *Textos para a historia das mulleres en Galicia*. Santiago de Compostela: Consello da Cultura Galega, 1999, pp. 537-540.

IGLESIAS, Victoria. «Historia do Movimento Feminista Galego». *O evidente nom existe. Jornadas de formaçom do feminismo*. MNG, 2001, pp. 64-71.

«Jornadas feministas. Mujeres de Euskadi: a tope hasta la Ikurriña». *Vindicación feminista*, 1978, n.º 19, pp. 16-17.

MARIÑO COSTALES, Mariam. «Sexualidade e Movemento Feminista Organizado. Galiza 1975-1990», *Murguía. Revista galega de historia*, 2007, setembro-decembro, n.º 14, pp. 51-70.

NIELFA CRISTÓBAL, Gloria. «Movimientos femeninos». En: *Madrid, Siglo XX: Enciclopedia.* Madrid: Ayuntamiento de Madrid, 2002, pp.190-191.

OCAMPO PEREIRA, Luísa. «Historia do movimento das mulheres na Galiza desde 1985-2001». *O evidente nom existe. Jornadas de formaçom do feminismo*. MNG, 2001, p. 72-98.

«Reunión de los colectivos feministas», *Vindicación feminista*, 1977, n.º 11, p. 21.

ROBLES, Lola e Marisa MEDIAVILLA. «Las librerías de mujeres en España», *Métodos de Información*, 2000, enero--marzo, vol. 7, n.º 35-36, pp. 57- 62. http://eprints.rclis.org/bitstream/10760/4754/1/2000-35-57.pdf

SAAVEDRA, Paloma e Regina BAYO. «Mujeres del mundo». *Vindicación feminista*, 1976, n.º 2, p. 55.

SAAVEDRA, Paloma e Regina BAYO. «Mujeres del mundo», *Vindicación feminista*, 1976, n.º 3, p. 44.

SAAVEDRA, Paloma e Regina BAYO. «Mujeres del mundo», *Vindicación feminista*, 1976, n.º 5, pp. 46-47.

SAAVEDRA, Paloma e Regina BAYO. «Mujeres del mundo», *Vindicación feminista*, 1976, n.º 6, pp. 44-45.

SAAVEDRA, Paloma e Regina BAYO. «Mujeres del mundo», *Vindicación feminista*, 1977, n.º 8, pp. 54-55.

SAAVEDRA, Paloma e Regina BAYO. «Mujeres del mundo», *Vindicación feminista*, 1977, n.º 11, pp. 50-51.

SAAVEDRA, Paloma e Regina BAYO. «Mujeres del mundo», *Vindicación feminista*, 1977, n.º 12, pp. 44-45.

SAAVEDRA, Paloma e Regina BAYO. «Mujeres del mundo», *Vindicación feminista*, 1977, n.º 13, pp. 37-38.

SAAVEDRA, Paloma e Regina BAYO. «Mujeres del mundo», *Vindicación feminista*, 1977 n.º 14, pp. 40-41.

SAAVEDRA, Paloma e Regina BAYO. «Mujeres del mundo», *Vindicación feminista*, 1977, n.º 15, p. 48-49.

SAAVEDRA, Paloma e Regina BAYO. «Mujeres del mundo», *Vindicación feminista*, 1977, n.º 18, p. 56.

SAAVEDRA, Paloma e Regina BAYO. «Mujeres del mundo», *Vindicación feminista*, 1978, n.º 19, p. 62.

SAAVEDRA, Paloma e Regina BAYO. «Mujeres del mundo», *Vindicación feminista*, 1978, n.º 20, p. 37.

SAAVEDRA, Paloma e Regina BAYO. «Mujeres del mundo», *Vindicación feminista*, 1978, n.º 21, p. 14-15.

SAAVEDRA, Paloma e Regina BAYO. «Mujeres del mundo», *Vindicación feminista*, 1978, n.º 23, p. 5.

SAAVEDRA, Paloma e Regina BAYO. «Mujeres del mundo», *Vindicación feminista*, 1978, n.º 25, p. 7.

SANTOS CASTROVIEJO, Nanina. «Feminismo, 1975-1995: Vinte anos é moito e non é nada», *Andaina*, 1995, decembro, n. 13, pp. 28-31.

SANTOS CASTROVIEJO, Nanina. «As mulleres e os escribas do poder». En: MARCO LÓPEZ, Aurora (coord.). *Actas do Simpósio Internacional Muller e Cultura (27-29 de febreiro de 1992).* Santiago de Compostela: Universidade de Santiago de Compostela, 1993, pp. 331-337.

«Unión de mujeres del Altoaragonés», *Vindicación feminista*, 1977, n.º 17, p. 59.

Recursos Web

Mariño Costales, Mariam. «As mulleres na historia. Liña do tempo ampliada». En: *Álbum de mulleres*, 8ª versión (15-06-2011), 7ª versión (26-03-2010), 6ª versión (25-02-2009), 5ª versión (12-03-2008), 4ª versión (19-06-2007), 3ª versión (14-11-2006), 2ª versión (05-04-2006), 1ª versión (02-12-2005). http://culturagalega.org/album/docs/linatempo.pdf

Prensa

Fraga, Trinidad: «Encuentros de Vigo, a la búsqueda del feminismo independiente y radical», [s.n.], 1981.
Iglesias Diéguez, Alfredo: «Historia do feminismo: Lembrando as precursoras», *Galicia hoxe* (24-1-2007), p. 4-5.
Iglesias Diéguez, Alfredo: «Historia do feminismo II: A represión romántica», *Galicia hoxe* (31-1-2007), p. 4-5.
Iglesias Diéguez, Alfredo: «Historia do feminismo III: A loita pola igualdade», *Galicia hoxe* (7-2-2007), p. 4-5.
Iglesias Diéguez, Alfredo: «Historia do feminismo IV: As mulleres socialistas», *Galicia hoxe* (14-2-2007), p. 4-5.
Iglesias Diéguez, Alfredo: «Historia do feminismo V: A nova feminidade», *Galicia hoxe* (21-2-2007), p. 4-5.
Iglesias Diéguez, Alfredo: «Historia do feminismo VI: As últimas conquistas», *Galicia hoxe* (28-2-2007), p. 4-5.
Iglesias Diéguez, Alfredo: «Historia do feminismo VII: A xornada do 8 de marzo en busca da memoria perdida», *Galicia hoxe* (7-3-2007), p. 4-5.

Exposicións

Feminismo Galego. Cambios sociais e dereitos das mulleres. Exposición organizada pola Fundación Galiza Sempre, 2009/2012.

ANEXOS

ANEXO 1
PUBLICACIÓNS BALEIRADAS

Relación de publicacións baleiradas pola Comisión de Igualdade do CCG desde xaneiro de 2005 ata xuño de 2012

Libros

- Aguado, A. M.; Capel, R. M.ª; González Calbet, T.; Martínez López, C.; Nash, M.; Nielfa, G.; Ortega, M.; Pastor, R.; Ramos, M.ª D.; Rodríguez Galdo, M.ª X.; Tavera, S.; Ugalde, M. *Textos para la historia de las mujeres en España*. Madrid: Cátedra, 1994.
- Armas García, Celia. *As mulleres escritoras (1860-1870): o xenio de Rosalía.* Santiago de Compostela: Edicións Laiovento, 2002.
- Blanco, Carmen. *Libros de mulleres: para unha bibliografía de escritoras en lingua galega: 1863-1992.* Vigo: Edicións do Cumio, 1994.
- Blanco, Carmen. *Mulleres e independencia.* Sada: Ediciós do Castro, 1995.
- Carballo Calero, Ricardo. *Libros e autores galegos I: dos trovadores a Valle- Inclán.* [A Coruña]: Fundación Pedro Barrié de la Maza, Conde de Fenosa, 1979.
- Carballo Calero, Ricardo. *Libros e autores galegos: século XX.* [A Coruña]: Fundación Pedro Barrié de la Maza, 1982.
- *Daquelas que cantan: Rosalía na palabra de once escritoras galegas: Cincuentenario da Fundación Rosalía de Castro.* [Padrón?]: Patronato Rosalía de Castro, 1997.
- Díaz, América; Díaz, María (coords.). *Arte e compromiso social da cultura galega.* Sada: Ediciós do Castro, 2005.
- *Estudios sobre la obra de Emilia Pardo Bazán: actas de las Jornadas conmemorativas de los 150 años de su nacimiento.* Edición de Ana María López Freire. A Coruña: Fundación Pedro Barrié de la Maza, 2003.
- Freire Lestón, Xosé Vicenzo. *Lembranzas dun mundo esquecido: muller, política e sociedade na Galicia contemporánea, 1900-1939.* Santiago de Compostela, Laiovento, 1993.
- Freire Lestón, Xosé Vicenzo. *A prensa de mulleres en Galicia: 1841-1994.* Lisboa: Edições Universitárias Lusófonas, 1996.
- Galdo, María Xosé (coord.). *Textos para a historia das mulleres en Galicia*, Santiago de Compostela: Consello da Cultura Galega, 1999.
- Gonçalves Devesa, Natalia. *Estudo analítico e formal das publicações feministas galegas*. Autoedición en CD, 2004.
- González Fernández, Helena. *Elas e o paraguas totalizador: escritoras, xénero e nación.* Vigo: Xerais, 2005.
- Liga Comunista Revolucionaria. *Resolución sobre feminismo*, 8º Congreso, Cantabria, 1989.
- Marco, Aurora. *Mulleres e educación en Galicia: vidas de mestras.* Sada: Ediciós do Castro, 2002.

- Marco, Aurora. *As precusoras: achegas para o estudo da escrita feminina, Galiza (1850-1936).* A Coruña: La Voz de Galicia, 1993.
- Mulheres Nacionalistas Galegas. *Agendas.* Anos: 1991-2005.
- Mulheres Nacionalistas Galegas. *O evidente nom existe II. Dende a igualdade, dende a diferença.* II jornadas de formaçom do feminismo realizadas en Vigo, 2002.
- Mulheres Nacionalistas Galegas. *Recuperando a nossa história.* Vigo: Mulheres Nacionalistas Galegas, 1997.
- Mulheres Nacionalistas Galegas. *Recuperando a nossa história II. As rúas também tenhem género.* Vigo: Mulheres Nacionalistas Galegas, 1999.
- *Narradores ocasionais: (relato breve).* Dir. Modesto Hermida García. [Santiago de Compostela]: Xunta de Galicia, Consellería de Educación e Ordenación Universitaria: Centro Ramón Piñeiro para a Investigación en Humanidades, 2003.
- Otero, Encarna. *Anacos de esperanza.* Sada: Ediciós do Castro, 2003.
- *O poder da palabra. 10 anos de opinión no Correo Galego.* Santiago de Compostela: Grupo El Correo Gallego, 2006.
- Pacheco Vázquez, Mercedes. *Clara Campoamor e a loita polo voto feminino.* Santiago de Compostela: Concellaría da Muller, 2006.
- Pallarés Méndez, M.ª del Carmen. *A vida das mulleres na Galicia Medieval (1100-1500).* Santiago de Compostela: Servizo de Publicacións da Universidade, 1993.
- *Pensares galegos: mulleres decisivas.* Santiago de Compostela: Fundación Galiza Sempre, 2005.
- Pereira Bueno, Fernando. *A presenza das mulleres pintoras na arte galega: 1858-1936.* Sada: Ediciós do Castro, 2004.
- *Poetas e narradores nas súas voces.* Santiago de Compostela: Consello da Cultura Galega, Arquivo Sonoro de Galicia, 2001-2006. 2 v.
- Rios Bergantinhos, Noa. *A mulher no nacionalismo galego (1900-1936): ideologia e realidade.* Santiago de Compostela: Laiovento, 2001.
- Rodrigo, Antonina. *Mujeres para la historia: la España silenciada del siglo XX.* Madrid: Compañía Literaria, 1996.
- Rodríguez, Luciano. *Poetas do século XX: antoloxía.* A Coruña: Espiral Maior, 2004.
- Rodríguez González, Olivia (ed.). *Das sonoras cordas. 15 poetas desde Galicia*, Madrid: Ediciones Eneida, 2005.
- Romero Masiá, Ana; Pereira Martínez, Carlos. *O orballo da igualdade: asociacionismo feminino progresista na cidade da Coruña.* A Coruña: Baía, 2005.
- *Rosalía na voz dos poetas.* [gravación sonora]. [Padrón?]: Fundación Rosalía de Castro, 2003.
- *Rosalía ilustrada.* [Padrón (A Coruña)]: Fundación Rosalía de Castro, 2004.
- Seminario de Educación para la Paz. *Sistema sexo-género: unidad didáctica.* Madrid: Asociación Pro Derechos Humanos, 1988.
- Simposio Internacional Muller e Cultura (1992. Santiago de Compostela). *Simposio Internacional Muller e Cultura: Compostela, 27-29 de febreiro de 1992.* Coordinadora, Aurora Marco. Santiago de Compostela: Universidade, Servizo de Publicacións e Intercambio Científico, 1993.

Enciclopedias, dicionarios e catálogos

- Alvarellos, Enrique. *Mulleres destacadas de Galicia*. Lugo: Alvarellos Editora Técnica, 1993.
- *Artistas galegos.* Vigo: Nova Galicia Edicións, 1997-2006. 31 v. Arquitectos: 7 v.; Escultores: 8 v; Pintores: 16 v.
- Barradas, Ana. *Dicionário incompleto de mulheres rebeldes.* Lisboa: Ela por Ela, 2006.

- Barreiro Fernández, Xosé Ramón (dir.). *Parlamentarios de Galicia: biografías de deputados e senadores (1810-2001).* Santiago de Compostela: Parlamento de Galicia; [A Coruña]: Real Academia Galega, 2001.
- *Catálogo de dramaturgos galegos: 1973-2004: de abrente ata hoxe.* Santiago de Compostela: Centro de Documentación das Artes Escénicas e Musicais de Galicia, 2005.
- Congreso Internacional o Exilio Galego (2001. Santiago de Compostela). *O exilio galego* [Recurso electrónico]: *repertorio biobibliográfico, unha primeira achega: Congreso Internacional o Exilio Galego do 24 ó 29 de setembro de 2001, Santiago de Compostela.* [Santiago de Compostela]: Consello da Cultura Galega, Arquivo de Emigración Galega, 2001. 1 disco compacto.
- *Diccionario da literatura galega.* Coordinadora, Dolores Villavedra. Vigo: Galaxia, 1995-2004. 4 v.
- *Dicionário da literatura medieval galega e portuguesa.* Lisboa: Caminho, 1993.
- *Diccionario histórico das ciencias e das técnicas de Galicia.* Sada: Ediciós do Castro, 1993-2005.
- Fernández, Eliseo; Pereira, Dionisio. *O anarquismo na Galiza. (1870-1970): apuntes para unha enciclopedia.* Santiago de Compostela: Edicións Positivas, 2004.
- Fernández del Riego, Francisco. *Diccionario de escritores en lingua galega.* Sada: Ediciós do Castro, 1990.
- *Gran enciclopedia galega Silverio Cañada.* Lugo: El Progreso; Pontevedra: El Diario de Pontevedra, 2003-2011. 44 v. Outro título: Gran enciclopedia galega.
- *Gran Enciclopedia Gallega.* Santiago de Compostela: Gran Enciclopedia Gallega, 1974-2009. 46 v. A partir do tomo XXXVII, publícase co título: Gran Enciclopedia Galega.
- *Intre [exposición]: Xuventude de Galicia, Centro Galego de Lisboa.* Santiago de Compostela: Dirección Xeral de Promoción Cultural, 2005.
- *Muller e universidade: guía da exposición.* Santiago de Compostela: Universidade de Santiago de Compostela, 1995.
- Pérez Costanti, Pablo. *Diccionario de artistas que florecieron en Galicia durante los siglos XVI y XVII.* [Santiago de Compostela]: Consellería da Presidencia e Administración Pública, Servizo Central de Publicacións, 1988. Reprod. facs. da ed. de: Santiago: Imprenta, Librería y Encuadernación del Seminario C. Central, 1930.
- Rodríguez Santamaría, Xoán Pastor. *Diccionario de escritores ribeirenses.* A Coruña: Deputación Provincial da Coruña, 2001.
- Simón Palmer, María del Carmen. *Escritoras españolas del siglo XIX: manual bio-bibliográfico.* Madrid: Castalia, 1991.
- *Trasterrados: diccionario do exilio galego.* Santiago de Compostela: Galicia Hoxe, 2005.

Revistas

- *Abrente: voceiro da Secretaría da Muller, INTG.* [S.l.]: INTG, Secretaría da Muller, 1986- . (Números soltos).
- *Andaina: revista do Movemento Feminista Galego.* Santiago [etc.]: Asociación Galega da Muller «Pan e Rosas» [et al.], [1983-1991]. Nº 0 (xan. 1983) – Nº 24 (xuño). Título 2ª época: Andaina: revista galega de pensamento feminista. [1991-]. Nº 1 (decembro).
- *Area: revista de mulleres nacionalistas galegas.* Vigo [MNG, 1987-1993]. Descrición baseada no nº 1 (maio 1987).
- *Cadernos A Nosa Terra de pensamento e cultura.* [Vigo]: Promocións Culturais Galegas, 1989- . (Número dedicado a mulleres).

- *Camp de l´arpa: revista de literatura.* Barcelona: Camp de l´Arpa, 1972-1982. *La mujer en la literatura*, Lluís Porcel. Nº 47 (febrer 1978).
- *Can sen Dono.* Vigo: Can sen Dono, 1983. Nº 17 (inverno 1989).
- *Ciudadano: revista para la defensa del consumidor.* Madrid: Ciudadano, S.A., 1974- . (Dossieres dedicados a mulleres).
- *El Correo de la Unesco.* París: Unesco, 1977- . (Números soltos dedicados á muller).
- *Cuadernos para el diálogo.* Madrid: Edicusa, [1963]-1978. (Números soltos dedicados a mulleres).
- *Cuadernos para el diálogo. Suplementos.* Madrid: Edicusa, [1964]-1975. (Suplementos dedicados a mulleres).
- *Cuadernos de pedagogía.* Barcelona: Publicaciones Mundial, 1975- . (Números soltos dedicados a mulleres).
- *Deliberadamente.* Mulheres Nacionalistas Galegas [S.l.] (julho 1996- março 2004).
- *Festa da palabra silenciada.* Vigo: FIGA, 1983- .
- *Lectora: revista de dones i textualitat.* Barcelona: PPU, Promociones y Publicaciones Universitarias, [1995]- .
- *As máis perralheiras: a voz escrita das Maribolheras precárias.* A Coruña: Maribolheras precárias, [2004?] - ?
- *La mujer femininista: revista de la UMF.* Madrid: Unión de Mujeres Feministas, 1983- .
- *Opción: revista de la mujer liberada.* Barcelona: Opción, 1976- .
- *Poder y libertad: revista teórica del Partido Feminista de España.* Barcelona: Partido Feminista de España, 1995- . (Números soltos)
- *A Saia: boletín do Colectivo Feminista Independente Galego.* Santiago de Compostela: Colectivo Feminista Independente Galego, 1982-1983.
- *Sarmiento: anuario galego de historia da educación.* Vigo: Universidade, Servizo de Publicacións, 1997- .
- *Sorginak.* Bilbao: *Euskadiko Lesbiana Feministen Kolektiboak*, 1986- . (números soltos).
- *Tiempo de Historia.* Madrid: Prensa Periódica, 1974-1982. Número 27, febrero 1977.
- *Vai por elas.* A Coruña: La Voz de Galicia. Culturas, 2005.
- *Vindicación feminista.* Barcelona: Ediciones de Feminismo, 1976-1979.
- *Xiana: revista de mujeres.* Barcelona: Ajoblanco Ediciones, [1978]- . (Un único número).
- *Unión Libre: cadernos de vida e culturas.* A Coruña: Ediciós do Castro, 1996- . (Números dedicados a mulleres).

ANEXO 2
ÁLBUM DE MULLERES

Relación das entradas publicadas no *Álbum de mulleres* por orde cronolóxica con autorías e colaboracións[49]

2005

Decembro 2005

1º Texto de presentación do *Álbum de mulleres*

1ª versión da liña do tempo interactiva

1ª versión «As mulleres na historia» correspondente coa liña do tempo ampliada

Primeiras ligazóns de interese

Biobibliografías:

Biobibliografada	Autora	Colaboracións
Belén Feliú	Ana Romaní	Chus Pato, Xosé Manuel G. Trigo
Marisa Soto Meijomence	Dolores Vilavedra	Mabel Ribera, IGAEM
María Soliña	Encarna Otero	Uqui Permui
Maria Antonia Dans	María Luísa Sobrino Manzanares	

2006

Xaneiro 2006

Biobibliografías:

Biobibliografada	Autora	Colaboracións
María Muñoz de Quevedo	Irene del Río	
Syra Alonso	Carme Vidal Lage	Edicións A Nosa Terra

[49] Aínda que non se recolle de forma explícita nestes cadros, é de sinalar que unha parte importante das entradas do *Álbum* conteñen materiais que fan parte da Colección Recuperación da Documentación de Memoria do Movemento Feminista Organizado (fotografías, revistas e publicacións periódicas, bibliografías, artigos…).

Febreiro 2006

Biobibliografías:

Biobibliografada	Autora	Colaboracións
Mercedes Núñez	Carme Vidal Lage	
María Mariño	Ana Romaní	Julia Varela, Ánxel Fole, X. L. Méndez Ferrín, Uxío Novoneira, Victoria Armesto, Miguel González Garcés, Edicións Xerais

Marzo 2006

Biobibliografías:

Biobibliografada	Autora	Colaboracións
Rosalía de Castro	Dolores Vilavedra	Fundación Rosalía de Castro, Arquivo Sonoro de Galicia
Olimpia Valencia	Carmen Pérez Pais	Ana Fernández Domínguez, Faro de Vigo

Especiais

Especial	Coordina	Colaboracións
8 de marzo	Mariam Mariño Costales	Encarna Otero Cepeda

Abril 2006

2ª versión «As mulleres na historia» correspondente coa liña do tempo ampliada

Biobibliografías:

Biobibliografada	Autora	Colaboracións
Juana Capdevielle	Carmen Blanco	Edicións Xerais
Maruxa Villanueva	Pilar Cagiao	Arquivo Sonoro de Galicia, Arquivo da Emigración Galega

Especiais

Especial	Coordina	Colaboracións
as letras das mulleres	Ana Romaní Blanco	Rosario Álvarez Blanco, Helena González, Real Academia Galega

Maio 2006

Biobibliografías:

Biobibliografada	Autora	Colaboracións
María Casares	Arantxa Estévez	Ediciós A Nosa Terra
Xela Arias	Ana Romani	Instituto de Bacharelato Álvaro Cunqueiro de Vigo, *Faro de Vigo, A Nosa Terra, Diario Cultural* da Radio Galega

Xuño 2006

Biobibliografías:

Biobibliografada	Autora	Colaboracións
Mercedes Vieito	Sonia Enjamio	
María Miramontes	Encarna Otero	Familia Varela Bao, Ernesto Vázquez Souza, Arquivo da Emigración Galega, Museo das Peregrinacións

Xullo 2006

Biobibliografías:

Biobibliografada	Autora	Colaboracións
Mercedes Ruibal	María Luísa Sobrino Manzanares	Editorial Akal
María Pita	María del Carmen Saavedra Vázquez	Archivo General de Simancas, Archivo del Colegio Notarial de A Coruña, Archivo Histórico Diocesano de Santiago de Compostela

Agosto 2006

Biobibliografías:

Biobibliografada	Autora	Colaboracións
Emilia Pardo Bazán	Susana Guitar Novo	Casa-Museo Emilia Pardo Bazán, Editorial Galaxia, Edicións Xerais
María Valverde	Nancy Pérez Rey	Arquivo da Emigración Galega

Setembro 2006

Biobibliografías:

Biobibliografada	Autora	Colaboracións
Sofia Casanova	Encarna Otero	
Filomena Dato	Helena González Fernández	Real Academia Galega, Edicións NigraTrea

Outubro 2006

Biobibliografías:

Biobibliografada	Autora	Colaboracións
Jesusa Prado de Figueiral	Nydia Sarabia	Concello de Vigo, Arquivo da Emigración Galega
Francisca Herrera Garrido	Dolores Vilavedra	Carmen Blanco, Real Academia Galega, Arquivo da Emigración Galega, Editorial Galaxia

Novembro 2006

3ª versión «As mulleres na historia» correspondente coa liña do tempo ampliada

Biobibliografías:

Biobibliografada	Autora	Colaboracións
Virginia Felicia Auber	Rosa Aneiros Díaz	Arquivo da Emigración Galega
Francisca Morlán (Pancha)	Montserrat Pena Presas	Familia Pena Presas
Maruxa Mallo	María Luísa Sobrino Manzanares	

Decembro 2006

Biobibliografías:

Biobibliografada	Autora	Colaboracións
Narcisa Pérez Reollo	Raquel Pérez Santos	Arquivo da Emigración Galega

Especiais

Especial	Autora
mulleres e memoria histórica	Aurora Marco

2007

Xaneiro 2007

Biobibliografías:

Biobibliografada	Autora	Colaboracións
Carmen Cornes	Beatriz López	Mundo Cal
Concepción Arenal	Celia Pereira Porto	
María Mariño (ampliación)		Luz Fandiño, María Xosé Queizán, Marilar Aleixandre, Marica Campo, Pilar Beiro e Eva Veiga

Febreiro 2007

4ª versión «As mulleres na historia» correspondente coa liña do tempo ampliada

Biobibliografías:

Biobibliografada	Autora	Colaboracións
Amparo Alvajar	Carme Vidal Lage	Charo Portela, *Galicia Emigrante*, Ediciós do Castro, *La Voz de Galicia*
Urania Mella Serrano	Eva Vieites Salmonte	Alicia Solleiro Mella, Proxecto de Investigación Interurniversitario «As vítimas, os nomes, as voces e os lugares»

Marzo 2007

Biobibliografías:

Biobibliografada	Autora	Colaboracións
Isabel Ríos	Emilia García López	Arquivo da Emigración Galega
Carolina Otero	Encarna Otero	Ediciós do Castro, Editorial Planeta

Especiais

Especial	Coordina	Colaboracións
8 de marzo	Mariam Mariño Costales	

Abril 2007

Biobibliografías:

Biobibliografada	Autora	Colaboracións
María Victoria Moreno	Alejandra Soto Meijomence	Familia de María Victoria Moreno, *La Voz de Galicia, A Nosa Terra, Diario de Pontevedra, Faro de Vigo*

Especiais

Especial	Coordina	Colaboracións
de nenas e de libros	Montserrat Pena Presas	María Reimóndez, Agustín Fernández Paz, Marilar Aleixandre

Maio 2007

Biobibliografías:

Biobibliografada	Autora	Colaboracións
Pilar Castillo	Nanina Santos Castroviejo	
Julia Minguillón	Concepción Sabucedo Álvarez	Museo Provincial de Lugo, Caixanova
María Mariño (ampliación)	Ana Romaní	Carmen Blanco, María do Cebreiro, Marga Romero

Xuño 2007

Biobibliografías:

Biobibliografada	Autora	Colaboracións
Anxos Alvariño	Carolina Borrazás	Ángeles Leira Alvariño
Meigas	Anxos Sumai	Editorial Alianza, Museo Lázaro Galdiano de Madrid, Museo del Prado

Xullo 2007

Biobibliografías:

Biobibliografada	Autora	Colaboracións
Josefa Vilarelle	Xandra Santos Palmou	
María Barbeito	Aurora Marco	Arquivo da Emigración Galega, Fondo Documental da Facultade de CC da Educación USC

Agosto 2007

Biobibliografías:

Biobibliografada	Autora	Colaboracións
Andrea López Chao	Prudencio Viveiro Mogo	Arquivo da Emigración Galega, Concello de Vigo
Ángela Ruiz Robles	Luis Valle Regueiro	MUPEGA
Enriqueta Otero	Ángel Rodríguez Gallardo	Carme Pérez, Arquivo Histórico Nacional, Sección Guerra Civil, Arquivo Intermedio Rexión Militar Noroeste, Arquivo Histórico Provincial de Lugo, *El Progreso*

Setembro 2007

Biobibliografías:

Biobibliografada	Autora	Colaboracións
María Balteira	Marica Campo	María Esteirán, Carmen Blanco, Teresa López, Grupo Achádego, USC
Aurora Rodríguez Carballeira	Rosa Cal	Editorial Planeta

Outubro 2007

Biobibliografías:

Biobibliografada	Autora	Colaboracións
Hildegart Rodríguez Carballeira	Rosa Cal	Editorial Planeta
María Araújo «María a guerrilleira»	Emilia García López	Mundo Cal, Aurora Marco, Arquivo da Emigración Galega, Ediciós do Castro

Novembro 2007

Biobibliografías:

Biobibliografada	Autora	Colaboracións
Emilia Calé	Celia Armas García	Real Academia Galega
Avelina Valladares	Celia Armas García	Aurora Marco

Decembro 2007

Biobibliografías:

Biobibliografada	Autora	Colaboracións
Ilduara Eriz	Eva Vieites Salmonte	María Presas, María do Carmo Pallarés Méndez
María Mariño (ampliación)	Ana Romaní Blanco	Editorial Galaxia, *Diario Cultural* da Radio Galega

Especiais

Especial	Coordina	Colaboracións
mulleres e ciencia en Galicia	María Xosé Agra Romero	Xoana Pintos Barral, Ricardo Gurriarán, Mari Lires, Teresa Nuño, Uxío Pérez

2008

Xaneiro 2008

Biobibliografías:

Biobibliografada	Autora	Colaboracións
Pura Vázquez	Montse Pena Presas	Biblioteca Xeral da USC, Editorial Galaxia, *Céltica. Caderno de Estudos Galaico-Portugueses, Unión Libre. Cadernos de Vida e Culturas*
María Luz Morales	Carmen Vidal Lage	Antonina Rodrigo, A Nosa Terra, *Films Selectos*, Editorial Galaxia, *Avui*, *La Vanguardia*, Axencia Audiovisual Galega, Compañía Literaria 4

Febreiro 2008

Biobibliografías:

Biobibliografada	Autora	Colaboracións
Rita Amparo López Jeán	Carlos Pereira	Noa Rios Bergantinhos, Aurora Marco, Baía Edicións
Juana de Vega	Emilia García	Arquivo da Emigración Galega, Biblioteca Xeral da USC, Ediciones J. A. Durán

Marzo 2008

5ª versión «As mulleres na historia» correspondente coa liña do tempo ampliada

Biobibliografías:

Biobibliografada	Autora	Colaboracións
Urraca I de León e Castela	Eva Vieites Salmonte	

Especiais

Especial	Coordina	Colaboracións
8 de marzo (ampliación)	Mariam Mariño Costales	

Abril 2008

Biobibliografías:

Biobibliografada	Autora	Colaboracións
Corona González	Noa Ríos Bergantiños	María Presas
Inés de Castro	Alicia Díaz Balado	
Exeria	José Carlos Santos Paz	

Maio 2008

Especiais

Especial	Coordina	Colaboracións
as letras das mulleres	Ana Romaní Blanco	Rosario Álvarez, Helena González, *Diario Cultural* da Radio Galega

Xornadas

Título	Coordina	Participan	Presentan
Ano María Mariño: un balance	Comisión de Igualdade do CCG	Carmen Blanco, Pilar García Negro, Helena González, Esperanza Mariño, Yolanda Castaño, Lupe Gómez, María Lado e María do Cebreiro	Rosario Álvarez Blanco, Henrique Monteagudo, María Xosé Agra Romero, Ana Romaní Blanco

Xuño 2008

Biobibliografías:

Biobibliografada	Autora	Colaboracións
Marisa Villardefrancos	Enrique Peñaranda e Cristina Mouriño	Vicente Maciá Hernández
Clara Corral Ayer	Celia Armas García	Real Academia Galega

Xullo 2008

Biobibliografías:

Biobibliografada	Autora	Colaboracións
María Vinyals	Aurora Marco	Real Academia Galega, Museo de Pontevedra
Rosalía de Castro (ampliación)		Fundación Rosalía de Castro, María Pilar García Negro, María Xosé Agra Romero, Kathleen March

Agosto 2008

Biobibliografías:

Biobibliografada	Autora	Colaboracións
Concepción Sáiz	Carolina García Borrazás	Aurora Marco

Setembro 2008

Biobibliografías:

Biobibliografada	Autora	Colaboracións
María Francisca de Isla y Losada	José Luis Barreiro Barreiro	Zelia García Parra
Isabel Zendala	Ester Mariño Costales	Marije Díaz

Outubro 2008

Biobibliografías:

Biobibliografada	Autora	Colaboracións
Francisca Herrera (ampliación)		Real Academia Galega
Placeres Castellanos	Elsa Quintas	Arantza Estévez, Edicións A Nosa Terra, Arquivo Pacheco

Novembro 2008

Biobibliografías:

Biobibliografada	Autora	Colaboracións
Concha Vázquez	José Manuel López Vázquez	*El Correo Gallego*, Radio Galicia

Decembro 2008

Biobibliografías:

Biobibliografada	Autora	Colaboracións
Antigas Galaicas	Mar Llinares García	Museo Provincial de Lugo, Museo Municipal de Vigo Quiñones de León, Museo do Pobo Galego

2009

Xaneiro 2009

Biobibliografías:

Biobibliografada	Autora	Colaboracións
Emilia Pardo Bazán (ampliación)		Edicións Xerais
Luísa Cuesta	Lourdes Pérez	Archivo Rojo, Southworth Spanish Civil War Collection, Fototeca de Información Artística, Instituto del Patrimonio Histórico Español, Archivo del Museo del Prado, Patrimonio Nacional

Febreiro 2009

Biobibliografías:

Biobibliografada	Autora	Colaboracións
María Corredoyra	Dolores Villaverde Solar	Auditorio de Galicia, Diario de La Coruña

Marzo 2009

6ª versión «As mulleres na historia» correspondente coa liña do tempo ampliada

Biobibliografías:

Biobibliografada	Autora	Colaboracións
Dolores Rodeiro Boado	Dolores Villaverde Solar	Teresa Navarro Quinteiro, José Cardeso Liñares

Abril 2009

Biobibliografías:

Biobibliografada	Autora	Colaboracións
Rosa María de Castro y Centurión	Lucía Montenegro Dopico (Grupo Galabra)	Natalia Gonçalves Devesa

Especiais

Especial	Coordina	Colaboracións
de nenas e de libros (ampliación)	Montse Pena Presas	

Maio 2009

Biobibliografías:

Biobibliografada	Autora	Colaboracións
Francisca Álvarez González	Dolores Villaverde Solar	Familia de Francisca Álvarez
María Dios Rivademar	Dolores Villaverde Solar	María Teresa Santos Paz, Aurora Marco

Xuño 2009

Biobibliografías:

Biobibliografada	Autora	Colaboracións
Marcela e Elisa	Narciso de Gabriel	Edicións NigraTrea
María Antonia Pereira de Andrade	Laura Blanco	*Revista Taboada*

Xullo 2009

Biobibliografías:

Biobibliografada	Autora	Colaboracións
María Cagiao	Dolores Villaverde Solar	Teresa Navarro Quinteiro

Especiais

Especial	Coordina	Colaboracións
mulleres e artes visuais en Galicia	Xose Lens	Lourdes Méndez Pérez, Guillermina Domínguez Touriño, Fernando Pereira Bueno, Natalia Gonçalves Devesa, Alecrín, Mónica Cabo, Mar Caldas, Pascuala Campos, Ánxela Caramés, Susana Cendán, Almudena Fernández, Silvia García, Chus Martínez, Carmen Nogueira; Uqui Permui, Inés Ramiro, María Luísa Sobrino Manzanares

Agosto 2009

Ampliación ligazóns de interese

Arranxos nos destacados da páxina principal

Setembro 2009

Revisión do Álbum para adaptalo ás novas necesidades, inclúese un botón de busca libre aplicable ás biobibliografías

Biobibliografías:

Biobibliografada	Autora	Colaboracións
Carmen Rodríguez de Legísima	Dolores Villaverde Solar	Nova Galicia Edicións

Outubro 2009

Revisión do texto de presentación do *Álbum de mulleres*

Apertura dun novo espazo no *Álbum de mulleres* co rótulo Bibliografía, no que se recollen as referencias de libros e artigos citados nas biobibliografías por orde alfabética

Xornadas:

Título	Coordina	Participan	Presentan
Xénero e documentación	Carmen Pérez Pais e Mariam Mariño Costales	Carme Adán Villamarín, María Xosé Agra Romero, Cristina Justo Suárez, Corona Rodríguez Pérez, Carmen Couceiro Gadea, Carmen Pérez Pais, Mariam Mariño Costales, Aurelia Daza Bonachela, Montserrat Argente Jiménez, Annamaria Tagliavini	María Xosé Agra Romero, Carmen Pérez Pais

Cartografías:

Titulo	Documentación	Textos	Deseño	Revisión lingüística	Revisión bibliográfica	Tratamento imaxes
Xohana Torres	Elena González, Ana Romaní Blanco, Mariam Mariño Costales, Eliseo Fernández Arias	Elena González, Ana Romaní Blanco, Mariam Mariño Costales	Miguel Alonso Fachado	Begoña Tajes Marcote, Mario Regueira Fernández	Anxos Sumai	Teresa Navarro Quinteiro

Biobibliografías:

Biobibliografada	Autora	Colaboracións
Pura Lorenzana	Alfonso Mato Domínguez	Instituto Rosalía de Castro de Santiago de Compostela, *El Correo Gallego*

Novembro 2009

Biobibliografías:

Biobibliografada	Autora	Colaboracións
María Castaña	Encarna Otero Cepeda	María Presas

Decembro 2009

Biobibliografías:

Biobibliografada	Autora	Colaboracións
Marisa Villardefrancos (ampliación)	Enrique Martínez Peñaranda	

2010

Xaneiro 2010

Ampliación das ligazóns de interese e amaño de defectos deste espazo

Biobibliografías:

Biobibliografada	Autora	Colaboracións
As monxas de Ramirás	Silvia Viso	

Febreiro 2010

Xornada

Título	Coordina	Participan	Presentan
Xohana Torres A dona dos mapas	Ana Romaní Blanco e Helena González	Carmen Blanco, Iolanda Ogando, Olga Novo, Montse Pena, Helena González, Mariam Mariño Costales, Laura Pérez Landeira, Xoán Bernárdez Vilar, María Xosé Queizán, Chus Pato, María do Cebreiro, Lupe Gómez	María Xosé Agra Romero, Dolores Vilavedra, Ana Romaní Blanco, Lara Rozados

Marzo 2010

7ª versión «As mulleres na historia» correspondente coa liña do tempo ampliada

Especiais

Especial	Coordina	Colaboracións
de nenas e de libros (ampliación)	Montserrat Pena Presas	María Reimóndez

Abril 2010

Biobibliografías:

Biobibliografada	Autora	Colaboracións
María Araújo (ampliación)		*España Republicana*
María Luz Morales (ampliación)		Helena González
Constanza de Castro	Marica Campo	Zelia García Parra

Maio 2010

Biobibliografías:

Biobibliografada	Autora	Colaboracións
Elvira Santiso	Maika Novoa	*Abrente. Boletín de la Real Academia de Bellas Artes de Nuestra Señora del Rosario*, Clube de Campo de Ferrol
María Luz Morales		Helena González
Elvira Santiso (ampliación)		
María Antonia Dans (ampliación)		
Maruja Mayo (ampliación)		

Xuño 2010

Biobibliografías:

Biobibliografada	Autora	Colaboracións
Hortensia Landeira Pontijas	Hortensia Pérez Landeira	Laura Pérez Landeira, Xosé Luís Méndez Ferrín, Familia Pérez Landeira, Xoana Torres
Mulleres no SEG	Alfonso Mato	Aurora Marco, Archivo General de la Administración de Alcalá de Henares

Xullo 2010

Ampliación de ligazóns de interese

Biobibliografías:

Biobibliografada	Autora	Colaboracións
Mulleres no SEG (ampliación)		
Pura Lorenzana (ampliación)		
Xosefa Iglesias Vilarelle (ampliación)		
Luísa Cuesta (ampliación)		
María Corredoyra (ampliación)		

Agosto 2010

Biobibliografías:

Biobibliografada	Autora	Colaboracións
Engracia Vérez Puentes	Antonio Carreira Vérez	

Especiais

Especial	Coordina	Colaboracións
mulleres e ciencia en Galicia (ampliación)	María Xosé Agra Romero	Servizo Galego de Igualdade

Setembro 2010

Biobibliografías:

Biobibliografada	Autora	Colaboracións
Irmás Fandiño Ricart	Encarna Otero	Máis fotografía

Outubro 2010

Cartografías:

Titulo	Documentación	Textos	Deseño	Revisión lingüística	Revisión bibliográfica	Tratamento imaxes
María Josefa Wonenburger Planells	Ana Dorotea Tarrío Tobar, Xosé Enrique Pujales Martínez, María José Souto Salorio, Eliseo Fernández Arias, Mariam Mariño Costales	Ana Dorotea Tarrío Tobar, Mariam Mariño Costales	Miguel Alonso Fachado	Begoña Tajes Marcote, Silverio Cerradelo Gómez	Anxos Sumai	Teresa Navarro Quinteiro

Decembro 2010

Biobibliografías:

Biobibliografada	Autora	Colaboracións
Concha Castroviejo	Nanina Santos Castroviejo	*Revista de Occidente*, Editorial Galaxia, Editorial Garbo, *La Voz de Galicia*, *Atlántico Diario*

Especiais

Especial	Coordina	Colaboracións
mulleres e mar	Carme García Negro	Rosa Chapela Pérez, Begoña Marugán Pintos, Helena Rodríguez (CCOO-Vigo), Uqui Permui (contedor de feminismos), Pencha Santasmariñas, Fundación Luís Tilve

2011

Xaneiro 2011

Biobibliografías:

Biobibliografada	Autora	Colaboracións
Anisia Miranda	Celia Armas	

Febreiro 2011

Biobibliografías:

Biobibliografada	Autor	Colaboracións
Luísa Villalta	Silverio Cerradelo	Arquivo de Escritores en Lingua Galega

Marzo 2011

Biobibliografías:

Biobibliografada	Autora	Colaboracións
Antonia Ferrín Moreiras	Matilde Ríos	Josefina Ling Ling, Familia Ferrín Moreiras

Especiais

Especial	Coordina	Colaboracións
8 de marzo (ampliación)	Mariam Mariño Costales	

Abril 2011

Especiais

Especial	Coordina	Colaboracións
mulleres e teatro en Galicia	Dolores Vilavedra	Laura Tato Fontaíña, Inmaculada López Silva, Andrea Álvarez Pino, *Revista Galega de Teatro, Escaramuza,* María Xosé Queizán, Radio Galega

Maio 2011

Biobibliografías:

Biobibliografada	Autora	Colaboracións
As mulleres das Encrobas	Nieves Herrera Pérez	Xosé Castro, *Revista Teima, El País, Galicia Hoxe*

Xuño 2011

Biobibliografías:

Biobibliografada	Autora	Colaboracións
Pepa Loba	Noa García Martínez	Vítor Vaqueiro

Xullo 2011

7ª versión «As mulleres na historia» correspondente coa liña do tempo ampliada

Setembro 2011

Biobibliografías:

Biobibliografada	Autora	Colaboracións
Ana Kiro	Luís Miguel Alonso e Xabier Vieiro	Arquivo Sonoro de Galicia

Outubro 2011

Cartografías:

Titulo	Documentación	Textos	Deseño	Revisión lingüística	Revisión bibliográfica	Tratamento imaxes
Olga Gallego Domínguez	Pedro López Gómez, Mariam Mariño Costales, Eliseo Fernández Arias	Pedro López Gómez, Mariam Mariño Costales	Miguel Alonso Fachado	Begoña Tajes Marcote, Luís Iglesias Enríquez	Anxos Sumai	Teresa Navarro Quinteiro

Novembro 2011

Biobibliografías:

Biobibliografada	Autora	Colaboracións
Sofía Casanova (ampliación)	Encarna Otero Cepeda	Arquivo da Emigración Galega

Decembro 2011

Biobibliografías:

Biobibliografada	Autora	Colaboracións
Ernestina Otero Sestelo	Olalla Márquez Losada	Xosé Manuel Cid, Ediciós do Castro

2012

Xaneiro 2012

Biobibliografías:

Biobibliografada	Autora	Colaboracións
María Reguera y Mondragón	dehistoria.Cultura.Historia.Patrimonio	Xabier Ramos Vieiro

Ampliación ligazóns de interese, inclúese a categoría directorios e 29 referencias

Febreiro 2012

Biobibliografías:

Biobibliografada	Autora	Colaboracións
Antonia Ortiz Currais	Xosé Manuel Cid Fernández	

Marzo 2012

Biobibliografías:

Biobibliografada	Autora	Colaboracións
Rosa Pons i Fábregas	Xosé Manuel Cid Fernández	

Especiais

Especial	Coordina	Colaboracións
8 de marzo (ampliación)	Mariam Mariño Costales	

Xornada (mediateca CCG)

Título	Coordina	Participan	Presentan
María Josefa Wonenburger Planells na creación de coñecemento	Carme Adán Villamarín, Carme Vidal Lage	Ana Dorotea Tarrío, Elena Vázquez Cendón, Matilde Ríos Fachal, Ana Belén Rodríguez Raposo, Rosa María Crujeiras Casais, Xavier Pita Wonenburger, Inmaculada Paz Andrade, Tarsy Carballas Fernández	María Xosé Agra Romero, Francisco Díaz-Fierros, José María Barja Pérez, Ana Romaní Blanco, Marilar Aleixandre Giménez

Abril 2012

Biobibliografías:

Biobibliografada	Autora	Colaboracións
Concepción Ramón Amat	Xosé Manuel Cid Fernández	José Luis Rodríguez-Portugal Maceda
María Antonina Sanjurjo Aranaz	Cristina López Villar	Faro de Vigo, Santiago González Sanjurjo

Maio 2012

Biobibliografías:

Biobibliografada	Autora	Colaboracións
Rosita López Comunión	dehistoria.Cultura.Historia.Patrimonio	
Carmen Muñoz Manzano	Rosario Portela Yáñez	Isaac Díaz Pardo, Edicións Xerais, Ediciós do Castro

Xuño 2012

Biobibliografías:

Biobibliografada	Autora	Colaboracións
Maruxa Boga	María Xosé Porteiro García e Verónica Torres Bugallo	Fundación Xeito Novo de Cultura Galega de Arxentina, Colectivo Feminista Herbas de Prata, Radio Cultura, *Grial, Revista de Estudios Gallegos, Xornal de Galicia*, Editorial Galaxia

TOTAIS

Biobibliografías: 102 entradas
As mulleres na historia ou liña do tempo ampliada: 8 ampliacións
Especiais: 8
Xornadas: 4
Cartografías: 3
Ligazóns de interese: 357 referencias repartidas en 26 categorías

ANEXO 3
XORNAIS E SIGLAS

Relación de xornais e siglas con carpeta ou subcarpeta propia na colección especial *Recuperación da documentación e memoria do MFOG*

A Nosa Terra: ANT
Alicante: A
Atlántico Diario: ATL
Calle, La: LC
Campana, La: LCP
Cinco Días: CD
Correo Gallego, El: CG
Deia: DE
Día, El: DIA
Diario 16: D16
Diario de Galicia: DG
Diario de Granada: DGR
Diario de Pontevedra: DP
Diario de Valencia: DV
Egin: EGIN
Faro de Vigo: FARO
Hiedra-Documentos: H-D
Ideal Gallego, El: IG
Independiente, El: IND
Levante: LE
Liberación: LIB
Mediterraneo (Castellón): MC
Monde Diplomatique, Le: LMD
Mundo, El: MUN
Navarra Hoy: NH
Newsweek: NEW
Noticias: NOT
Nueva España: NE
País, El: PA
Periódico, El: PE
Pope, El: POP
Progreso, El: PRO

Pueblo Gallego, El: PG
Pueblo: PU
Región, La: REG
Sol: SOL
Tiempo: TI
Tribuna: TRI
Venceremos: VEN
Vigo. Boletín de Información Municipal: BIM
Voz de Galicia, La: VOZ
Xornal Diario: XD
Ya: YA

Relación de siglas e xornais con carpeta ou subcarpeta propia na colección especial *Recuperación da historia e da memoria do MFOG*

A: Alicante
ANT: A Nosa Terra
ATL: Atlántico Diario
BIM: Vigo. Boletín de Información Municipal
CD: Cinco Días
CG: Correo Gallego, El
D16: Diario 16
DE: Deia
DG: Diario de Galicia
DGR: Diario de Granada
DIA: Día, El
DP: Diario de Pontevedra
DV: Diario de Valencia
EGIN: Egin
FARO: Faro de Vigo
H-D: Hiedra-Documentos
IG: Ideal Gallego, El
IND: Independiente, El
LC: Calle, La
LCP: Campana, La
LE: Levante
LIB: Liberación
LMD: Monde Diplomatique, Le
MC: Mediterraneo (Castellón)
MUN: Mundo, El
NE: Nueva España
NEW: Newsweek
NH: Navarra Hoy

NOT: Noticias
PA: País, El
PE: Periódico, El
PG: Pueblo Gallego, El
POP: Pope, El
PRO: Progreso, El
PU: Pueblo
REG: Región, La
SOL: Sol
TI: Tiempo
TRI: Tribuna
VEN: Venceremos
VOZ: Voz de Galicia, La
XD: Xornal Diario
YA: Ya

ANEXO 4
PANCARTAS OU FAIXAS

Relación de pancartas ou faixas da colección Recuperación da documentación e memoria do Movemento Feminista Organizado en Galicia

texto	firmas	ano	medidas
ESA ENMENDA NON CHEGA FAI FALTA MÁIS. Delitos públicos e castigo a xuíces machistas	Convocan: AGM, GMU, SMSGTE Apoian: BNG, CAF, GN, LCR, MCG, SGTE		
POR UNHA SEXUALIDADELIVRE. NEN NORMAS NEN PRECEITOS	GMU		
MULLER, A NOSA LOITA É TAMÉN A TÚA LOITA	AGM		93,5 cm x 2,60 m
TODAS AS QUE AQUÍ ESTAMOS TEMOS ABORTADO			78 cm x 4,60 m
FAI FALTA OUTRA LEI. ABORTO LIBRE E GRATUÍTO A DECISIÓN DA MULLER	MFG		1,20 m x 5,50 m
8 DEMARZO (tribunal antiagresións)			94cm x 1,47 m
(Silueta de muller I. Tribunal antiagresións)	MFG		
(Silueta de muller II. Tribunal antiagresións)	MFG		
FRENTE Á VIOLACIÓN RESPOSTA! REFORMA URXENTE DO CÓDIGO PENAL	MFG		86 cm x 51 cm
25 Xullo Xullo 1987: ESPOSAS ASASIÑADAS=4 ESPOSAS GOLPEADAS=6 MULLERES VIOLADAS=12 SEN DENUNCIAR...? HOMES ABSOLTOS...? NON AO TERRORISMO MACHISTA! SEN O FEMINISMO NON HAI SOLUCIÓN	AGM		91 cm x 5m
ANQUE HAXA CRISE, QUEREMOS POSTOS DE TRABALLO PARA HOMES E MULLERES. O doméstico non é traballo da muller	AGM		
QUE NON SE QUEDEN CONTIGO. MOVE-TE CON NÓS	Convoca: MFG		1,15 m x 4,95 m
SEN MEDO DE NOITE E DE DÍA	Colectivo de Mulleres Donicela		93cm x 6,98 m
SEMPRE EN GALEGO	AGM		92 cm x 4,93 m
CON ORIENTE MEDIO NO NOSO CORAZÓN	(AGM)	1991	2 m x 6 m

texto	firmas	ano	medidas
MULLER ORGAÍZATE E LOITA CONTRA OS DESPIDOS E AGRESIÓNS SEXISTAS	Convocan: CNMF, GMU, GMU, SCCOO, VMINTG Apoian: BNG, CCOO, CNPP, INTG, LCR, PCG, UPG		1,61 m x 6 m
MILLEIROS DE (MULLE)RES ABORTAMOS. 11 VAN SER JUZGADAS EN BILBAO. LIBERDADE (L)EGALIZACIÓN	AGM		
MULLER: LOITA POLA DEFENSA DUN POSTO DE TRABALLO	AGM		
(Tren de ollos)		1987?	7 m x 4 m
SE TE ACOSAN ACUSA. MÓVE-TE CON NÓS!! 8 DE MARZO	GMU		1,40 m x 4,80 m
NEN AP NEN PSOE NEN TRIBUNAL, AS MULLERES PARIMOS, AS MULLERES DECIDIMOS	AGM		86 cm x 1,88 m
POLA LIBERDADE DE EXPRESIÓN. NON AO CESE DE TEREIXA NAVAZA			94 cm x 5,90 m
SEXUALIDADE LIBRE. NEN NORMAS NEN PRECEITOS	CHC (Colectivo Homosexual de Compostela), Comisión de lesbianas de AGM		1,60 m x 4 m
FORA IANQUIS DE AMÉRICA LATINA	AGM		96 cm x 1,78 m
AS MULLERES QUEREMOS UN MAR SIN RESIDUOS	AGM		1,35 m x 1,75 m
CALIDADE DE VIDA PARA AS MULLERES. VERQUIDOS NON, ABORTO SI	AGM		
SOIO AS ORGANIZACIÓNS FEMINISTAS ACADARÁN A LIBERACIÓN DA MULLER	AGM		76 cm x 2,85 m
8 DE MARZO, DÍA DA MULLER TRABALLADORA. LIBERDADE PARA ANDAR SOIAS. TRABALLO REMUNERADO PARA SER INDEPENDENTES	Convoca: CNMFG Apoia: BNG, CCOO, INTG, MCG, MGR, PCG, UPG		
NINGUNHA VIOLACIÓN SEN RESPOSTA	Feministas Galegas		1,60 m x 3,95 m
NON MÁIS VIOLACIÓNS. MULLER RESPOSTA!! DENUNCIA CON NÓS	GMU		1,40 m x 2,40 m
NON ÁS INXERENCIAS DA IGREXA NOS ASUNTOS CIVILES. DIVORCIO RÁPIDO GRATUÍTO E SIN DEPENDENCIAS ECONÓMICAS PARA A MULLER	AGM		
CASTIGO AOS VIOLADORES. BASTA XA DE VIOLACIÓNS!!	AGM		
8 DE MARZO DÍA INTERNACIONAL DAS MULLERES VIVA ANDALUCÍA LIBRE	CFV		81 cm x 2 m
IBERIA MACHISTA TÉMOSTE NA LISTA	AGM		72 cm x 1,57 m

TOTAL: 35 PEZAS

ANEXO 5
CONTEDORES

Relación dos contedores en que se depositan fisicamente os documentos e materiais da colección *Recuperación da documentación e memoria do MFOG*

Tubos 31

Referencias identificativas	50 x 5cm	70 x 5 cm	75 x 8 cm
AGM		2	
Carteis firmados de forma conxunta por diferentes organizacións galegas		1	1
CCOO		1	
CFD	1		
CFV	1		
CGAC		1	
Concello de Vigo		1	
COOFFEE			1
CXTG, INTG, CIG	1		
Diferentes grupos e colectivos feministas EE		1	1
Entidades galegas		1	
FF		1	
FI	1		
GMU		1	
LCR		1	
MCG, MC		1	
MMM			1
MNG		1	
Movimento Feminista Galego/ Movimento Feminista de Galicia			1
Organizacións de centro e sur América		2	
PC		1	
Sen medir		2	
SGAPIHOM	1		
VMFV	1		
Xunta		2	
TOTAIS	**6**	**20**	**5**

Carpetas colgantes: 64

Amnistía Internacional: AI
Andaina: Andaina
Asamblea de Mulleres da Comarca do Ferrol: AMCF
Asamblea de Mulleres da Coruña: AMC
Asamblea de Mulleres de Arousa: AMA
Asamblea de Mulleres de Pontevedra: AMP
Assembleia da Mocidade Independentista: AMI
Asociación de Mestres de Rosa Sensat: AMRS
Asociación de Mujeres de Barrio del Calvario y Sta Cristina de Lavadores de Vigo: AMBCLV
Asociación de Mujeres del Barrio Ciudad Vieja-Berbés: AMBVB
Asociación de Mulleres Bríxida Quintás: AMBQ
Asociación Madres de Plaza de Mayo: AMPM
Assembleia de Mulheres de Vigo: AMV
Ateneo Ferrolán: AF
Aula Castelao de Filosofía: ACF
Café Uf: UF
Colectivo de Profesoras do Instituto de FP de Ribeira: CPIESFP
Colectivo Feminista Independente Galego: CFIG
Comisión da Mulher da Assembleia da Mocidade Independentista: CM-AMI
Comisión da Muller da Asamblea Nacional Popular Galega: CM-ANPG
Comité Cidadán Galego Antisida: CCGAS
Comités Abertos de Facultade: CAF/CAMAE
Coordenadora Galega pola Amnistía: CGAM
Coordinadora Gai-Lesbiana: CG-L
Esmorganas: ES
Estudiantes Revolucionarios Galegos: ERGA
Euskal Erriko Gay-les Askapen Mugimendua: EHGAM
Federación de Organizaciones Feministas del Estado Español: FOFEE
Feministas Independentes Galegas: FIGA
Forum Política Feminista: FPF
Frente de Liberación de la Mujer: FLM
Frente Feminista de Ferrol: FFF
Grupo de Mulleres Arxelinas: GMAR
Grupo de Mulleres do Barbanza: GMB
Grupo Feminismos (Obradoiro 2011): GF
Implicadas no Desenvolvemento: IND
Jóvenes Pro-vida: JPV
Juntas Galegas Pola Amnistia: JUGA
Las Otras Feministas: LOF
Librería de Mujeres de Madrid: LMM
Liga Comunista Revolucionaria: LCR
LKI ko Emakumeak: LKI-E

Lisístrata: LIS
Maribolheras Precarias: MBP
Mesa de Mulleres contra as Violacións: MMCV
Mocedade Galega Revolucionaria: MGR
Mulleres Cineastas e de Medios Audiovisuais de Galicia: CIMA
Mulheres Livres: ML
Mulleres Progresistas: MP
Mulleres Xornalistas de Santiago de Compostela: MX-SC
Mulleres Xoves Area: MXA
Nom a Opressom da Muller: NOM
Nomepisesofreghao: NPF
Nova Escola Galega: NEG
Ovarias. Coordinadora de Mulleres contra a Violencia: OCMCV
Partido Comunista Galego: PCG
Plataforma de Madres en Acción: PMA
Plataforma de Resposta contra as Agresións ás Mulleres: PRAM
Rede Feminista Galega: RFG
Secretaría de la Dona USTEC: SDUSTEC
Sumendi: Sumendi
Trabalhadoras do Serviço Doméstico: TSD
Unión de Mujeres de Galicia: UMG
Unión Nacional de Mujeres Saharauis: UNMS

Carpetas tipo AZ negras: 24

Grupo/s, colectivo/s, organización/s	12 cm	7 cm	4 cm
AGM	1	1	
FOF	1		
Alecrín		1	
CFD	1		
CFG	1	4	
GMU		1	
MMM		1	
MDM		1	
MNG	1		
AMB			1
CFN		1	
COOFFEE	2		
Outras do EE	1		
Autoría descoñecida Galicia		1	
Procesos xudiciais aborto			1
Planificación: sexual, concepción, familiar, aborto		1	
Encontros FI		1	

Grupo/s, colectivo/s, organización/s	12 cm	7 cm	4 cm
Actas xornadas incompletas	1		
Dossieres mulleres feministas en Galicia		1	
CSUT, INTG, CXTG, CIG		1	
SM-CCOO		1	
UTEG, SGTE, STEG		1	
Outros partidos políticos Galicia, EE	1		
Mulleres MC, MCG		1	
PSOE. PSG-EG		1	
Universidades		1	
Material sen clasificar	2		
TOTAIS	12	20	2

ANEXO 6
COLECTIVOS, GRUPOS, ORGANIZACIÓNS E SIGLAS

Relación de colectivos, grupos e organizacións con algún tipo de documentación ou material na colección *Recuperación da documentación e memoria do MFOG*[50] e as súas respectivas siglas

Acción Alternativa y Algazara: AAA
Amnistía Internacional: AI
ANCHE: ANCHE
Andaina: Andaina
Asamblea de Mujeres de Bizkaia: AMB
Asamblea de Mujeres de Burgos: AMBu
Asamblea de Mujeres de Cáceres: AMCC
Asamblea de Mujeres de Cantabria: AMCa
Asamblea de Mujeres de Córdoba: AMCo
Asamblea de Mujeres de Granada: AMG
Asamblea de Mujeres de Guipúzcoa: AMGI
Asamblea de Mujeres de la Complutense: AMCom
Asamblea de Mujeres de Sevilla: AMSE
Asamblea de Mujeres Mariana Pineda: AMMP
Asamblea de Mujeres Yerbabuena de Córdoba: AMYC
Asamblea de Mulleres da Comarca do Ferrol: AMCF
Asamblea de Mulleres da Coruña: AMC
Asamblea de Mulleres de Arousa: AMA
Asamblea de Mulleres de Galiza Nova: AMGN
Asamblea de Mulleres de Pontevedra: AMP
Asamblea de Mulleres do Baixo Miño: AMBM
Asociación de mestres de Rosa Sensat: AMRS
Asoc. de Mujeres de Barr. del Calvario y Sta. Cristina de Lavadores de Vigo: AMBCLV
Asociación Cultural Manuela Malasaña: ACMM
Asociación de Madres Solteras: AMASOL
Asociación de Mujeres del Barrio Ciudad Vieja-Berbés: AMBVB
Asociación de Mujeres Separadas: AMS
Asociación de Mulleres A Lagoa: AML
Asociación de Mulleres Andanza-Arteixo: AMAA

[50] Hai que ter en conta que non todas estas organizacións estarían englobadas na categoría *obxecto de estudo* (Ver punto 3.2.1.1 deste informe).

Asociación de Mulleres Bríxida Quintás: AMBQ
Asociación de Mulleres Dorna: AMD
Asociación de Mulleres Xanela: AMX
Asociación de Trabajadoras de Hogar de Bizkaia: ATHB
Asociación de Trabajadoras de Hogar: ATH
Asociación Democrática da Muller Galega: ADMG
Asociación Democrática da Muller: ADM
Asociación Democrática de la Dona del País Valenciá: ADMPV
Asociación Democrática de la Mujer Andaluza: ADMAn
Asociación Democrática de Mujeres Aragonesas: ADMA
Asociación Democrática de la Mujer de Castilla y León: ADMCL
Asociación Democrática de la Mujer de Euskadi: ADME
Asociación Democrática de la Mujer de Madrid: ADMM
Asociación Democrática de la Mujer de Murcia: ADMMu
Asociación Democrática de la Mujer de Santander: ADMS
Asociación Feminista Asturiana: AFA
Asociación Feminista de la Rioja: AFR
Asociación Galega da Muller de Ferrol: AGM-F
Asociación Galega da Muller de Ourense: AGM-O
Asociación Galega da Muller de Santiago: AGM-S
Asociación Galega da Muller: AGM
Asociación Galega de Consumidoras: AGC
Asociación Madres de Plaza de Mayo: AMPM
Asociación Mujeres Jóvenes de Madrid: AMJM
Asociación Segoviana para la Liberación de la Mujer: ASLM
Asociación Universitaria para o Estudo da Problemática da Muller: AUPEPM
Asociación Veciños/as: AVV
Asociaçom Sócio-Pedagógica Galega: AS-PG
Assemblea de Dones de Valencia: ADV
Assembleia de Mulheres de Vigo: AMV
Associació Catalana de la Dona: ACD
Ateneo Ferrolán: AF
Aula Castelao de Filosofía: ACF
Bloque Nacionalista Galego: BNG
Café Uf: UF
Centro de Investigación para la Acción Femenina: CIPAF
Centro de Mujeres del Barrio del Pilar: CMBP
Centro Feminista de Estudio y Documentación: CFED
Colectiu Feminista de Barcelona: CLFB
Colectivo de Feministas Lesbianas de Madrid: CFLM
Colectivo de Mujeres de Madrid del Movimiento Comunista: CMM-MC
Colectivo de Mulleres Ensinantes do Rosa ao Violeta: CMERV
Colectivo de Mulleres Ensinantes: CME
Colectivo de Profesoras do Instituto de FP de Ribeira: CPIESFP

Colectivo Feminista de Mieres: CFM
Colectivo Feminista Independente Galego: CFIG
Colectivo Homosexual de Compostela: CHC
Colectivo Nacional de Mujeres del Movimiento Comunista de Andalucía: CNM-MCA
Comisió pel Dret a L'avortament de Barcelona: CPDAB
Comisión da Mulher da Assembleia da Mocidade Independentista: CM-AMI
Comisión da Muller da Asamblea Nacional Popular Galega: CM-ANPG
Comisión da Muller de Galiza Nova: CMGN
Comisión da Muller do Ateneo da Coruña: CMAC
Comisión de la Mujer de Malasaña: CMM
Comisión de Lesbianas da AGM: CL-AGM
Comisión de Lesbianas da AMC: CL-AMC
Comisión de Lesbianas do MFG: CL-MFG
Comisión Pro Derecho al Aborto: CDA
Comisións Obreiras: CCOO
Comité Cidadán Galego Antisida: CCGAS
Comité Hondureñode Mujeres por la Paz «Visitación Padilla»: CHMP
Comités Abertos de Facultade: CAF/CAMAE
Confederación de Sindicatos Unitarios de Trabajadores: CSUT
Confederación Intersindical Galega: CIG
Confederación Xeral de Traballadores Galegos: CXTG
Coordenadora Galega pola Amnistía: CGAM
Coordinadora Andaluza de Organizaciones Feministas: CAOF
Coordinadora de Comisións de Lesbianas: CCL
Coordinadora Gai-Lesbiana: CG-L
Coordinadora de Grupos de Mujeres de Barrios y Pueblos de Madrid: CGMB
Coordinadora de Organizaciones Feministas del Estado Español: COOFFEE
Coordinadora de Organizacións Feministas Galegas: COFG
Coordinadora Feminista de Barcelona: CFB
Coordinadora Feminista de Caspe: CFC
Coordinadora Feminista de Donosti: CFDo
Coordinadora Feminista de Navarra: CFN
Coordinadora Feminista de Vigo: CFV
Coordinadora Feminista Donicela: CFD
Coordinadora Feminista Galega: CFG
Coordinadora Galega da Marcha Mundial de Mulleres: CGMMM
Coordinadora Nacional de Andalucía: CNA
Coordinadora Nacional de Orgaizacións Feministas: CNOF
Coordinadora Nacional de Orgaizacións Feministas de Galicia: CNOFG
Departamento da Muller da UXT: DMUXT
Emakume Abertzale Batza: EAB
Esmorganas: ES
Esquerda Galega: EG
Estudiantes Revolucionarios Galegos: ERGA

Euskal Erriko Gay-les Askapen Mugimendua: EHGAM
Federación de Organizaciones Feministas del Estado Español: FOFEE
Federación Provincial de Mujeres Flora Tristán: FPMFT
Feministas Galegas: FG (MFG)
Feministas Independentes /Independientes: FI
Feministas Independentes Galegas: FIGA
Feministas Independientes de Barcelona: FIB
Forum Política Feminista: FPF
Frente de Liberación de la Mujer: FLM
Frente Feminista de Ferrol: FFF
Frente Feminista de Zaragoza: FFZ
Frente Feminista: FF
Frente Xuvenil do PSPG: FXPSPG
Grup de Dones de Sabadell: GDS
Grupo de Estudios sobre a Condición da Muller Alecrín: AL
Grupo de Mujeres de Aluche: GMA
Grupo de Mulleres Arxelinas: GMAR
Grupo de Mujeres de Carabanchel: GMC
Grupo de Mulleres de Mediciña: GMM
Grupo de Mulleres de Psicoloxía: GMP
Grupo de Mulleres do Barbanza: GMB
Grupo de Mulleres Xóvenes: GMX
Grupo Feminismos (Obradoiro 2011): GF
Grupo Unitario de Trabajadoras de GEE: GUT-GEE
Grupos de Mujeres de Santa Coloma: GMS
Grupos de Mulleres da Universidade: GMU
Grupos de Mulleres de Facultades: GMF
Hautsy: HAU
Implicadas no Desenvolvemento: IND
Intersindical Nacional de Traballadores Galegos: INTG
Inzar: INZAR
Jóvenes Pro-vida: JPV
Juntas Galegas pola Amnistia: JUGA
Lambroa: LAM
Las Otras Feministas: LOF
Lerchas: LE
Librería de Mujeres de Madrid: LMM
Liga Comunista Revolucionaria: LCR
LKI ko Emakumeak: LKI-E
Lisístrata: LIS
Marcha Mundial de Mulleres: MMM
Maribolheras Precarias: MBP
Matarras Kak: MK
Mesa de Mulheres contra as Violaçons: MMCV

Mocedade Galega Revolucionaria: MGR
Movemento Democrático da Muller Galega: MDMG
Movemento Democrático da Muller: MDM
Movimento Comunista de Galicia: MCG
Movimento Feminista Galego: MFG
Movimento Feminista: MF
Movimiento Comunista de Andalucía: MCA
Movimiento Comunista: MC
Movimiento Feminista de Galicia: MFG
Movimiento Feminista de Madrid: MFM
Movimiento para la Liberación e Igualdad de la Mujer: MLIM
Mujeres Libertarias: MLi
Mujeres Libres: MLb
Mulleres Cineastas e de Medios Audiovisuais de Galicia: CIMA
Mulheres/Mulleres Nacionalistas Galegas: MNG
Mulheres Livres: ML
Mulheres Transgredindo: MTR
Muller e Teoloxía. MT
Mulleres da CNT: MCNT
Mulleres do Movimento Comunista: MMC
Mulleres Preokupando: MPK
Mulleres Progresistas: MP
Mulleres Xornalistas de Santiago de Compostela: MX-SC
Mulleres Xoves Area: MXA
Nom a Opressom da Muller: NOM
Nomepisesofreghao: NPF
Nova Escola Galega: NEG
Organización de Izquierda Comunista: OIC
Organizacións Feministas Galegas: OFG
Ovarias. Coordinadora de Mulleres contra a Violencia: OCMCV
Partido Comunista dos Traballadores: PCT
Partido Comunista Galego: PCG
Partido del Trabajo de España: PTE
Partido Feminista de España: PFE
Partido Socialista Galego-Esquerda Galega: PSG-EG
Partido Socialista Obrero Español: PSOE
Partido Socialista Popular Galego: PSPG
Plataforma de Madres en Acción: PMA
Plataforma de Organizaciones Feministas de Madrid: POFM
Plataforma de Resposta contra as Agresións ás Mulleres: PRAM
Red de Amazonas: RA
Rede Feminista Galega: RFG
Secretaría da Muller de CCOO: SM-CCOO
Secretaría da Muller do PSOE: SM-PSOE

Secretaría de la Dona de Comisión Obrera Nacional de Catalunya: SDCONC
Secretaría de la Dona USTEC: SDUSTEC
Secretaría de Mulleres de USO: SM-USO
Seminario Permanente de Educación para a Paz: SPEP
Sindicato de Traballadores do Ensino Galego: STEG
Sindicato Galego de Traballadores do Ensino: SGTE
Sumendi: SUMENDI
Trabajadoras Feministas de BABCOCK WILCOX: TFBW
Trabalhadoras do Serviço Doméstico: TSD
Unidade Comunista: UC
Unión de Mujeres de Galicia: UMG
Unión Nacional de Mujeres Saharauis: UNMS
Unión do Pobo Galego: UPG
Unión para la Liberación de la Mujer: ULM
Unión Xeral dos Traballadores: UXT
Vocalía da Muller da Federación Veciñal Eduardo Chao: VMFV
Vocalía da Muller de CXTG e da INTG: V-CXTG-IN
Xarxa Feminista: XF
Xoven Garda Revolucionaria de España: XGRE
Xuventudes Socialistas: XXSS
Total organizacións: 226

Relación de siglas de colectivos, grupos e organizacións con algún tipo de documentación ou material na colección *Recuperación para a documentación e memoria do MFOG*

AAA: Acción Alternativa y Algazara
ACD: Associació Catalana de la Dona
ACF: Aula Castelao de Filosofía
ACMM: Asociación Cultural Manuela Malasaña
ADM: Asociación Democrática da Muller
ADMA: Asociación Democrática de Mujeres Aragonesas
ADMAn: Asociación Democrática de la Mujer Andaluza
ADMM: Asociación Democrática de la Mujer de Madrid
ADMCL: Asociación Democrática de la Mujer de Castilla y León
ADME: Asociación Democrática de la Mujer de Euskadi
ADMG: Asociación Democrática da Muller Galega
ADMMu: Asociación Democrática de la Mujer de Murcia
ADMPV: Asociación Democrática de la Dona del País Valenciá
ADMS: Asociación Democrática de la Mujer de Santander
ADV: Assemblea de Dones de Valencia
AF: Ateneo Ferrolán
AFA: Asociación Feminista Asturiana
AFR: Asociación Feminista de la Rioja
AGC: Asociación Galega de Consumidoras
AGM: Asociación Galega da Muller
AGM-F: Asociación Galega da Muller de Ferrol
AGM-O: Asociación Galega da Muller de Ourense
AGM-S: Asociación Galega da Muller de Santiago
AI: Amnistía Internacional
AL: Grupo de Estudios sobre a Condición da Muller Alecrín
AMA: Asamblea de Mulleres de Arousa
AMAA: Asociación de Mulleres Andanza-Arteixo
AMASOL: Asociación de Madres Solteras
AMB: Asamblea de Mujeres de Bizkaia
AMBCLV: Asociación de Mujeres de Barrio del Calvario y Sta. Cristina de Lavadores de Vigo
AMBM: Asamblea de Mulleres do Baixo Miño
AMBQ: Asociación de Mulleres Bríxida Quintás
AMBu: Asamblea de Mujeres de Burgos
AMBVB: Asociación de Mujeres del Barrio Ciudad Vieja-Berbés
AMC: Asamblea de Mulleres da Coruña
AMCa: Asamblea de Mujeres de Cantabria
AMCC: Asamblea de Mujeres de Cáceres
AMCF: Asamblea de Mulleres da Comarca do Ferrol
AMCo: Asamblea de Mujeres de Córdoba
AMCom: Asamblea de Mujeres de la Complutense
AMD: Asociación de Mulleres Dorna
AMG: Asamblea de Mujeres de Granada
AMGI: Asamblea de Mujeres de Guipúzcoa

AMGN: Asamblea de Mulleres de Galiza Nova
AMJM: Asociación Mujeres Jóvenes de Madrid
AML: Asociación de Mulleres A Lagoa
AMMP: Asamblea de Mujeres Mariana Pineda
AMP: Asamblea de Mulleres de Pontevedra
AMPM: Asociación Madres de Plaza de Mayo
AMRS: Asociación de Mestres de Rosa Sensat
AMS: Asociación de Mujeres Separadas
AMSE: Asamblea de Mujeres de Sevilla
AMV: Assembleia de Mulheres de Vigo
AMVB: Asociación de Mujeres del Barrio Ciudad Vieja-Berbés
AMX: Asociación de Mulleres Xanela
AMYC: Asamblea de Mujeres Yerbabuena de Córdoba
ANCHE: ANCHE
ANDAINA: Andaina
ASLM: Asociación Segoviana para la Liberación de la Mujer
AS-PG: Asociaçom Sócio-Pedagógica Galega
ATH: Asociación de Trabajadoras de Hogar
ATHB: Asociación de Trabajadoras de Hogar de Bizkaia
AUPEPM: Asociación Universitaria para o Estudo da Problemática da Muller
AVV: Asociación Veciños/as
BNG: Bloque Nacionalista Galego
CAF/CAMAE: Comités Abertos de Facultade
CAOF: Coordinadora Andaluza de Organizaciones Feministas
CCGAS: Comité Cidadán Galego Antisida
CCL: Coordinadora de Comisións de Lesbianas
CCOO: Comisións Obreiras
CDA: Comisión Pro Derecho al Aborto
CFB: Coordinadora Feminista de Barcelona
CFC: Coordinadora Feminista de Caspe
CFD: Coordinadora Feminista Donicela
CFDo: Coordinadora Feminista de Donosti
CFED: Centro Feminista de Estudio y Documentación
CFG: Coordinadora Feminista Galega
CFIG: Colectivo Feminista Independente Galego
CFLM: Colectivo de Feministas Lesbianas de Madrid
CFM: Colectivo Feminista de Mieres
CFN: Coordinadora Feminista de Navarra
CFV: Coordinadora Feminista de Vigo
CGAM: Coordenadora Galega pola Amnistía
CG-L: Coordinadora Gai-Lesbiana
CGMB: Coordinadora de Grupos de Mujeres de Barrios y Pueblos de Madrid
CGMMM: Coordinadora Galega da Marcha Mundial de Mulleres
CHC: Colectivo Homosexual de Compostela
CHMP: Comité Hondureñode Mujeres por la Paz «Visitación Padilla»
CIG: Confederación Intersindical Galega

CIMA: Mulleres Cineastas e de Medios Audiovisuais de Galicia
CIPAF: Centro de Investigación para la Acción Femenina
CL-AGM: Comisión de Lesbianas da AGM
CL-AMC: Comisión de lesbianas da AMC
CLFB: Col.lectiu Feminista de Barcelona
CL-MFG: Comisión de Lesbianas do MFG
CMAC: Comisión da Muller do Ateneo da Coruña
CM-AMI: Comisión da Mulher da Assembleia da Mocidade Independentista
CM-ANPG: Comisión da Muller da Asamblea Nacional Popular Galega
CMBP: Centro de Mujeres del Barrio del Pilar
CME: Colectivo de Mulleres Ensinantes
CMERV: Colectivo de Mulleres Ensinantes do Rosa ao Violeta
CMGN: Comisión da Muller de Galiza Nova
CMM: Comisión de la Mujer de Malasaña
CMM-MC: Colectivo de Mujeres de Madrid del Movimiento Comunista
CNA: Coordinadora Nacional de Andalucía
CNM-MCA: Colectivo Nacional de Mujeres del Movimiento Comunista de Andalucía
CNOF: Coordinadora Nacional de Orgaizacións Feministas
CNOFG: Coordinadora Nacional de Orgaizacións Feministas de Galicia
COFG: Coordinadora de Organizacións Feministas Galegas
COOFFEE: Coordinadora de Organizaciones Feministas del Estado Español
CPDAB: Comisió pel Dret a L'avortament de Barcelona
CPIESFP: Colectivo de Profesoras do Instituto de FP de Ribeira
CSUT: Confederación de Sindicatos Unitarios de Trabajadores
CXTG: Confederación Xeral de Traballadores Galegos
DMUXT: Departamento da Muller da UXT
EAB: Emakume Abertzale Batza
EG: Esquerda Galega
EHGAM: Euskal Erriko Gay-les Askapen Mugimendua
ERGA: Estudiantes Revolucionarios Galegos
ES: Esmorganas
FF: Frente Feminista
FFF: Frente Feminista de Ferrol
FFZ: Frente Feminista de Zaragoza
FG (MFG): Feministas Galegas
FI: Feministas Independentes/Independientes
FIB: Feministas Independientes de Barcelona
FIGA: Feministas Independentes Galegas
FLM: Frente de Liberación de la Mujer
FOFEE: Federación de Organizaciones Feministas del Estado Español
FPF: Forum Política Feminista
FPMFT: Federación Provincial de Mujeres Flora Tristán
FXPSPG: Frente Xuvenil do PSPG
GDS: Grup de Dones de Sabadell
GF: Grupo Feminismos (Obradoiro 2011)
GMA: Grupo de Mujeres de Aluche

GMAR: Grupo de Mulleres Arxelinas
GMB: Grupo de Mulleres do Barbanza
GMC: Grupo de Mujeres de Carabanchel
GMF: Grupos de Mulleres de Facultades
GMM: Grupo de Mulleres de Mediciña
GMP: Grupo de Mulleres de Psicoloxía
GMS: Grupos de Mujeres de Santa Coloma
GMU: Grupos de Mulleres da Universidade
GMX: Grupo de Mulleres Xóvenes
GUT-GEE: Grupo Unitario de Trabajadoras de GEE
HAU: Hautsy
IND: Implicadas no Desenvolvemento:
INTG: Intersindical Nacional de Traballadores Galegos
JPV: Jóvenes Pro-vida
JUGA: Juntas Galegas pola Amnistia
LAM: Lambroa
LCR: Liga Comunista Revolucionaria
LE: Lerchas
LIS: Lisístrata
LOF: Las Otras Feministas
LMM: Librería de Mujeres de Madrid
LKI-E: LKI ko Emakumeak
MBP: Maribolheras Precarias
MC: Movimiento Comunista
MCA: Movimiento Comunista de Andalucía
MCG: Movimento Comunista de Galicia
MCNT: Mulleres da CNT
MGR: Mocedade Galega Revolucionaria
MDM: Movemento Democrático da Muller
MDMG: Movemento Democrático da Muller Galega
MF: Movimento Feminista
MFG: Movimento Feminista Galego
MFG: Movimiento Feminista de Galicia
MFM: Movimiento Feminista de Madrid
MK: Matarras Kak
ML: Mulheres Livres
MLb: Mujeres Libres
MLi: Mujeres Libertarias
MLIM: Movimiento para la Liberación e Igualdad de la Mujer
MMC: Mulleres do Movimento Comunista
MMCV: Mesa de Mulheres contra as Violaçons
MMM: Marcha Mundial de Mulleres
MNG: Mulheres/Mulleres Nacionalistas Galegas
MP: Mulleres Progresistas
MPK: Mulleres Preokupando
MT: Muller e Teoloxía

MTR: Mulheres Transgredindo
MXA: Mulleres Xoves Area
MX-SC: Mulleres Xornalistas de Santiago de Compostela
NOM: Nom a Opressom da Muller
NPF: Nomepisesofreghao
OCMCV: Ovarias. Coordinadora de Mulleres contra a Violencia
OFG: Organizacións Feministas Galegas
OIC: Organización de Izquierda Comunista
PCG: Partido Comunista Galego
PCT: Partido Comunista dos Traballadores
PFE: Partido Feminista de España
PMA: Plataforma de Madres en Acción
POFM: Plataforma de Organizaciones Feministas de Madrid
PRAM: Plataforma de Resposta contra as Agresións ás Mulleres
PSG-EG: Partido Socialista Galego-Esquerda Galega
PSOE: Partido Socialista Obrero Español
PSPG: Partido Socialista Popular Galego
PTE: Partido del Trabajo de España
RA: Red de Amazonas
RFG: Rede Feminista Galega
SDCONC: Secretaría de la Dona de Comisión Obrera Nacional de Catalunya
SDUSTEC: Secretaría de la Dona USTEC
SGTE: Sindicato Galego de Traballadores do Ensino
SM-CCOO: Secretaría da Muller de CCOO
SM-PSOE: Secretaría da Muller do PSOE
SM-USO Secretaría de Mulleres de USO
SPEP: Seminario Permanente de Educación para a Paz
STEG: Sindicato de Traballadores do Ensino Galego
SUMENDI: Sumendi
TFBW: Trabajadoras Feministas de BABCOCK WILCOX
TSD: Trabalhadoras do Serviço Doméstico
UC: Unidade Comunista
UF: Café Uf
ULM: Unión para la Liberación de la Mujer
UMG: Unión de Mujeres de Galicia
UNMS: Unión Nacional de Mujeres Saharauis
UPG: Unión do Pobo Galego
UXT: Unión Xeral dos Traballadores
V-CXTG-IN: Vocalía da Muller de CXTG e da INTG
VMFV: Vocalía da Muller da Federación Veciñal Eduardo Chao
XF: Xarxa Feminista
XGRE: Xoven Garda Revolucionaria de España
XXSS: Xuventudes Socialistas
Total organizacións: 226

ANEXO 7
GRUPOS, COLECTIVOS E ORGANIZACIÓNS OBXECTO DE ESTUDO

Relación de grupos, colectivos e organizacións obxecto de estudo da colección *Recuperación da documentación e memoria do MFOG* e as súas siglas respectivas

Andaina: Andaina
Asamblea de Mulleres da Comarca do Ferrol: AMCF
Asamblea de Mulleres da Coruña: AMC
Asamblea de Mulleres de Arousa: AMA
Asamblea de Mulleres de Galiza Nova: AMGN
Asamblea de Mulleres do Baixo Miño: AMBM
Asamblea de Mulleres de Pontevedra: AMP
Asoc. de Mujeres de Barr. del Calvario y Sta. Cristina de Lavadores de Vigo: AMBCLV
Asociación de Mujeres del Barrio Ciudad Vieja-Berbés: AMBVB
Asociación de Mulleres A Lagoa: AML
Asociación de Mulleres Andanza-Arteixo: AMAA
Asociación de Mulleres Bríxida Quintás: AMBQ
Asociación de Mulleres Xanela: AMX
Asociación de Mulleres Dorna: AMD
Asociación Democrática da Muller Galega: ADMG
Asociación Democrática da Muller: ADM
Asociación Galega da Muller de Ferrol: AGM-F
Asociación Galega da Muller de Ourense: AGM-O
Asociación Galega da Muller de Santiago: AGM-S
Asociación Galega da Muller: AGM
Asociación Universitaria para o Estudo da Problemática da Muller: AUPEPM
Assembleia de Mulheres de Vigo: AMV
Colectivo de Mulleres Ensinantes do Rosa ao Violeta: CMERV
Colectivo de Mulleres Ensinantes: CME
Colectivo de Profesoras do Instituto de FP de Ribeira: CPIESFP
Colectivo Feminista Independente Galego: CFIG
Comisión da Mulher da Assembleia da Mocidade Independentista: CM-AMI
Comisión da Muller da Asamblea Nacional Popular Galega: CM-ANPG
Comisión da Muller de Galiza Nova: CMGN
Comisión da Muller do Ateneo da Coruña: CMAC
Coordinadora de Comisións de Lesbianas: CCL
Coordinadora de Organizacións Feministas do Estado Español: COOFFEE

Coordinadora de Organizacións Feministas Galegas: COFG
Coordinadora Feminista de Vigo: CFV
Coordinadora Feminista Donicela: CFD
Coordinadora Feminista Galega: CFG
Coordinadora Galega da Marcha Mundial de Mulleres: CGMMM
Coordinadora Nacional de Orgaizacións Feministas de Galicia: CNOFG
Coordinadora Nacional de Orgaizacións Feministas: CNOF
Esmorganas: ES
Federación de Organizaciones Feministas del Estado Español: FOFEE
Feministas Galegas: FG (MFG)
Feministas Independentes/Independientes: FI
Feministas Independentes Galegas: FIGA
Frente Feminista de Ferrol: FFF
Grupo de Estudios sobre a Condición da Muller Alecrín: AL
Grupo de Mulleres de Mediciña: GMM
Grupo de Mulleres de Psicoloxía: GMP
Grupo de Mulleres do Barbanza: GMB
Grupo de Mulleres Xóvenes: GMX
Grupo Feminismos (Obradoiro 2011): GF
Grupos de Mulleres da Universidade: GMU
Implicadas no Desenvolvemento: IND
Grupos de Mulleres de Facultades: GMF
Las Otras Feministas: LOF
Lerchas: LE
Marcha Mundial de Mulleres: MMM
Maribolheras Precarias: MBP
Mesa de Mulheres contra as Violaçons: MMCV
Movemento Democrático da Muller Galega: MDMG
Movemento Democrático da Muller: MDM
Movimento Feminista Galego: MFG
Movimento Feminista: MF
Movimiento Feminista de Galicia: MFG
Mujeres Libres: MLb
Mulleres Cineastas e de Medios Audiovisuais de Galicia: CIMA
Mulheres/Mulleres Nacionalistas Galegas: MNG
Mulheres Transgredindo: MTR
Mulheres Livres: ML
Muller e Teoloxía: MT
Mulleres do Movimento Comunista: MMC
Mulleres Preokupando: MPK
Mulleres Progresistas: MP
Mulleres Xornalistas de Santiago de Compostela: MX-SC
Nomepisesofreghao: NPF
Nom a Opressom da Muller: NOM

Mulleres Xoves Area: MXA
Organizacións Feministas Galegas: OFG
Ovarias. Coordinadora de Mulleres contra a Violencia: OCMCV
Plataforma de Resposta contra as Agresións ás Mulleres: PRAM
Rede Feminista Galega: RFG
Secretaría da Muller de CCOO: SM-CCOO
Secretaria da Muller do PSOE: SM-PSOE
Secretaría de Mulleres de USO: SM-USO
Unión de Mujeres de Galicia: UMG
Vocalía da Muller da Federación Veciñal Eduardo Chao: VMFV
Vocalía da Muller de CXTG e da INTG: V-CXTG-IN

ANEXO 8
ENQUISA FONDOS DOCUMENTAIS DE ORGANIZACIÓNS, GRUPOS E COLECTIVOS FEMINISTAS

Realizada en.....(indicar lugar e data)

A.....(nome e apelidos da persoa ou entidade a quen se dirixe)

1- Teñen documentos e/ou materiais producidos por grupos e colectivos feministas? Si/Non

2- Procedencia dos fondos

3- Nome dos grupos e colectivos produtores da documentación reunida

4- Cronoloxía do fondo

5- Localización do fondo

6- Breve descrición da documentación

7- Está organizada a documentación?

8- Persoa responsable do fondo
   a. Nome e apelidos
   b. Enderezo electrónico
   c. Teléfono

ANEXO 9
ENQUISA FONDOS DOCUMENTAIS DO MOVEMENTO FEMINISTA

O obxectivo desta enquisa é recoller datos relacionados coa localización de fondos do Movemento Feminista en Galicia. Trátase de coñecer o nome da persoa, persoas ou organizacións que os custodian e obter unhas notas xerais sobre as características dos materiais e documentos e a súa accesibilidade.

Data:

Nome:

Apelidos:

Enderezo electrónico: Teléf.:

Tipo de fondo:
- Persoal ☐
- Colectivo ☐

Organizacións, grupos, colectivos e mulleres feministas relacionadas coa documentación custodiada

Cronoloxía do fondo

Breve descrición de documentos e materiais que compoñen o fondo

Grazas pola túa colaboración no proxecto *Recuperación da documentación e memoria do Movemento Feminista Organizado en Galicia*

ANEXO 10
ENTREGA MATERIAIS DOADOS E AUTORIZACIÓN DE USO

Documento de entrega de materiais doados á colección especial *Recuperación da documentación e memoria do MFOG* e autorización para o seu uso

Lugar, día de mes de ano

D. ou D.ª Nome e Apelidos, con DNI Indicar número

Fai entrega a Nome e Apelidos, DNI de quen recolle a doazón, quen actúa en representación do Consello da Cultura Galega, dos documentos que se especifican no documento anexo, que formarán parte do proxecto de *Recuperación da documentación e memoria do Movemento Feminista Organizado*, e autoriza ao Consello da Cultura Galega e aos arquivos onde se depositen os fondos do mencionado proxecto para a súa custodia,conservación, consulta e difusión.

Firma quen fai a doazón

Nome e apelidos de quen fai a doazón

Firma quen recolle a doazón

Nome e apelidos de quen recolle a doazón

ANEXO 11
AUTORIZACIÓN PARA INVENTARIO

Autorización para a realización de inventariado de fondos en arquivos externos

Lugar, día, mes, ano

D. ou D.ª Nome e apelidos

En calidade de: indicar relación co arquivo que inventariar

Autoriza a: nome e apelidos de quen fai o inventario

A que no marco do proxecto de *Recuperación da documentación e memoria do Movemento Feminista Organizado en Galicia*, promovido pola Comisión de Igualdade do Consello da Cultura Galega, se leve a cabo un inventario por escrito da documentación relacionada co proxecto e depositada neste arquivo.

Firma da persoa que autoriza

Nome e Apelidos da persoa que autoriza

ANEXO 12
CARTA DE AGRADECEMENTO POLO ACCESO Á REALIZACIÓN DE INVENTARIO EN ARQUIVOS EXTERNOS

Santiago de Compostela, día de mes de ano

D. ou D.ª Nome e apelidos
Cargo que ocupa en relación ao arquivo

Estimada ou Estimado nome

Desde a Comisión de Igualdade do Consello da Cultura Galega, queremos agradecerlle que nos proporcionase o acceso para a realización do inventario dos fondos de interese para o coñecemento do Movemento Feminista Galego, depositados no nome do arquivo, nos días indicar datas con meses e ano. Colaboracións como a súa contribúen a dar forma e sentido ao proxecto de *Recuperación da documentación e memoria do Movemento Feminista Organizado en Galicia*, iniciado en 2005 no seo do Consello da Cultura Galega.

Un cordial saúdo,

Nome e Apelidos
Coordinadora da Comisión de Igualdade do
Consello da Cultura Galega

ANEXO 13
AUTORIZACIÓN-CESIÓN TEMPORAL DE DOCUMENTOS

Modelo de autorización por cesión temporal de documentos para a súa reprodución dixital e incorporación á colección especial *Recuperación da documentación e memoria do MFOG*

(nome e apelidos) ……,

DNI……,

como representante de (nome da entidade) ……

CEDO temporalmente ao Consello da Cultura Galega os documentos que se especifican no documento anexo para a súa dixitalización. Os documentos dixitalizados formarán parte do proxecto de *Recuperación da documentación e memoria do Movemento Feminista Organizado en Galicia* e dos arquivos onde se depositen os seus fondos. Así mesmo, AUTORIZO ao Consello da Cultura Galega e aos arquivos onde se depositen os fondos do proxecto de *Recuperación da documentación e memoria do Movemento Feminista Organizado en Galicia* para a difusión dos materiais dixitalizados a través dos seus servizos web.

Esta autorización non inclúe aqueles documentos para os que se estableza expresamente algún tipo de restrición de uso por escrito.

……, ……. de ……de 2012

Asdo.:
(Sinatura e selo da entidade que realiza a cesión)

ANEXO 14
CARTA AGRADECEMENTO DOAZÓN

Carta de agradecemento pola doazón de documentos e/ou materiais para facer parte da colección especial *Recuperación da documentación e memoria do MFOG*

Santiago de Compostela, día de mes de ano

D. ou D.ª Nome e apelidos
cargo

Estimada ou Estimado nome:

Desde a Comisión de Igualdade do Consello da Cultura Galega, queremos agradecerlle a súa valiosa colaboración, en forma de doazón dos materiais relacionados no documento adxunto. Achegas como a súa contribúen a dar forma e sentido ao proxecto de *Recuperación da documentación e memoria do Movemento Feminista Organizado en Galicia*, iniciado en 2005 no seo do Consello da Cultura Galega.

Un cordial saúdo,

Nome e Apelidos
Coordinadora da Comisión de Igualdade do
Consello da Cultura Galega

ANEXO 15
ESQUEMA DE AGRUPACIÓN DE DOCUMENTOS E MATERIAIS

Esquema-proposta para a agrupación dos diferentes tipos de documentos e materiais que compoñen a colección *Recuperación da documentación e memoria do MFOG*

Grupo 1: Documentos destinados á distribución pública

Tipoloxías do grupo 1:

- *Bono-axuda*: vale ou título impreso polo xeral en cartolina de pequeño tamaño. É emitido por unha ou máis organizacións e cámbiase por unha achega económica concreta.
- *Tarxetas*: cartolina de pequeno tamaño impresa que polo xeral recolle o nome da organización emisora do documento.
- *Cadernos e folletos*: agrupamento de follas, manuscritas ou impresas, cosidas, grampadas ou suxeitas polo xeral por un dos seus lados e protexidas por cubertas. Conforman volumes con menor número de páxinas que os libros e están destinados á lectura.
- *Calendarios*: cadro gráfico da sucesión de días e meses para un ano concreto.
- *Carteis*: papeis que se fixan en determinados lugares públicos para anunciar unha cousa.
- *Colantes*: materiais impresos en papel autocolante.
- *Dípticos, trípticos, políticos*: folleto publicitario ou informativo despregable en dúas ou máis partes.
- *Faixas*: pancartas de gran tamaño con lemas ou frases nas que os colectivos expresan as súas reivindicacións. Teñen un lugar relevante nas manifestación e requiren ser portadas por varias persoas.
- *Follas recollida firmas*: documento destinado ao apoio dunha campaña reivindicativa, dividido en recadros en que se recolle o nome, número de documento de identidade e firma de quen se suma á proposta do documento.
- *Libros*: agrupamento de follas, manuscritas ou impresas, cosidas ou suxeitas por un dos seus lados e protexidas por cubertas. Conforman volumes de máis de 50 páxinas e están destinados á lectura.
- *Revistas e boletíns*: publicacións periódicas non diarias e que polo xeral contan con ilustracións.
- *Tarifados*: listaxes de prezos de materiais á venda.
- *Follas voantes*: folleto publicitario ou informativo dunha páxina. Polo xeral é repartido na rúa ou depositado en lugares públicos para ser lido, consultado ou levado por quen queira.

Datos documentos do grupo 1

Título: primeiras letras destacadas no texto do documento
Data: data de emisión
N.º: cantidade de exemplares
Est.: estado do documento. 3 posibilidades

- B: bo estado
- R: estado medio, con defectos pero pódese ler
- M: presenta roturas, dificultades de lectura, borróns

Cop.: indica se o documento é unha copia ou orixinal

- S: se é copia
- N: se é orixinal

Fir.: siglas dos grupos ou entidades asinantes do documento

Grupo 2: Correspondencia e relacións cos medios de comunicación

Tipoloxías do grupo 2

- *Documentación emitida*: cartas, notas de prensa, etc. remitidas pola organización de que se trata e con destino concreto
- *Documentación recibida*: materiais remitidos por outras organizacións, entidades ou persoas á organización que se está a tratar

Datos documentos do grupo do grupo 2

Remitente/Destino (descrición): persoa, grupo ou entidade que remite o documento e breves notas descritivas sobre este

Data: Día de emisión

N.º: cantidade de exemplares

Est.: estado do documento. 3 posibilidades

- B: bo estado
- R: estado medio, con defectos pero pódese ler
- M: presenta roturas, dificultades de lectura, borróns

Cop.: indica se o documento é unha copia ou orixinal

- S: se é copia
- N: se é orixinal

Fir.: siglas dos grupos ou entidades asinantes do documento

Grupo 3: Documentación interna e de carácter administrativo

Tipoloxía do grupo 3: contén unha única tipoloxía que pola súa vez ten subtipos

- *Documentos internos*: aquela documentación feita e destinada ao traballo interno da organización
  - Actas e/ou Convocatorias: documentos que recollen as incidencias das reunións e o chamamento a estas
  - Borradores e notas: primeiras versións de documentos de diferente tipoloxía
  - Certificados: documento acreditativo do grupo ou persoa pertencente ou representante deste
  - Consignas: folla manuscrita ou impresa na que se recollen lemas, cancións e poemas que en xeral se cantan a coro nas manifestación
  - Debates: documentos con temas e liñas de traballo para ser tratados ou discutidos nas reunións da organización
  - Estudos: datos, análises, informes,... sobre un tema concreto

- Finanzas: documentación contable da organización
- Solicitudes: documento polo que a organización realiza unha petición
- Xornadas e cursos: documentación correspondente a estas actividades de carácter non público

Datos documentos do grupo 3: son os mesmos que os do grupo 1

Título: primeiras letras destacadas no texto do documento

Data: Día de emisión

N.º: cantidade de exemplares

Est.: estado do documento. 3 posibilidades

- B: bo estado
- R: estado medio, con defectos pero pódese ler
- M: presenta roturas, dificultades de lectura, borróns

Cop.: indica se o documento é unha copia ou orixinal

- S: se é copia
- N: se é orixinal

Fir.: siglas dos grupos ou entidades asinantes do documento

ANEXO 16
REVISTAS FEMINISTAS E DE MULLERES. GALICIA

Relación de revistas feministas e de mulleres publicadas en Galicia da colección *Recuperación da documentación e memoria do MFOG*, e rastrexo da presenza destas revistas nalgunhas bibliotecas galegas e do Estado español

TÍTULO	NÚMEROS	EDITA	LUGAR	Bibliotecas Universidades galegas	Rede de Bibliotecas de Galicia	BNE
Abrente (en papel)	0 (marzo 1986), 2 (1986), 4, 5 (1987), 7 (1989), 8 (1990)	Secretaría Muller INTG		BUDC: non BUSC: non BUVIGO: non	Biblioteca de Galicia	1986, 1987, 1988-1989
Abrente (dixital)	0-2 (1986), 8 (1990), marzo 1993, marzo 1994	Secretaría Muller INTG				
Andaina. Revista do Movemento Feminista Galego (1ª época)	Colección completa, 0 (1983) a 24 (1991)	Movemento Feminista Galego	Santiago	BUDC: non BUSC: n.º 0-2, 4-24 BUVIGO: non	si	1987-1991 faltan números
Andaina. Revista galega de pensamento feminista (2ª época)	Colección completa, 1 (1991) *a* 59 (2011)	Andaina	Santiago	BUDC: n.º 33-60 BUSC: n.º 1-60 BUVIGO: faltan números	si	1991-2009 faltan números
Area	Colección completa, 1 (1987) a 11 (1993)	MNG		BUDC: non BUSC: non BUVIGO: non	Biblioteca de Galicia	non
Deliberadamente	Colección completa, 0 (1996) a marzo 2004	MNG		BUDC: non BUSC: non BUVIGO: non	non	non
Festa da palabra silenciada	Colección completa, 0 (1983) a 27 (2011)	FIGA	Vigo	BUDC: colección incompleta BUSC: desde o n.º 2 BUVIGO: colección completa	si	falta algún número

TÍTULO	NÚMEROS	EDITA	LUGAR	Bibliotecas Universidades galegas	Rede de Bibliotecas de Galicia	BNE
María Soinha	Ano 0, n.º 2?, (1980?)	Frente Feminista de Ferrol	Ferrol	BUDC: non BUSC: non BUVIGO: non	non	non
A muller e a loita	17 (1976)	MDM	Vigo	BUDC: non BUSC: non BUVIGO: non	non	non
Mullerío	Un n.º de abril 2000	Coordinara Feminista Donicela	Vigo	BUDC: non BUSC: non BUVIGO: non	non	non
As+perralleiras	0 (2004), 1 (2005), 3 (2006)	Maribolheras precárias	A Coruña	BUDC: non BUSC: non BUVIGO: non	non	non
A Saia	Colección completa, 0 (1982) a 1 (1983)	CFIG	Santiago	BUDC: non BUSC: non BUVIGO: non	non	non
Xanela	4 (1996) e 6 (1997)	Asociación de Mulleres Xanela	Redondela	BUDC: non BUSC: non BUVIGO: non	non	non
Xénero humano	Colección completa, 1 (2009), 2 (2010)	Concellaría Igualdade do Concello de Ourense	Ourense	BUDC: non BUSC: non BUVIGO: n.º 1-2	Biblioteca Nodal de Santiago de Compostela	si
Xenia	Colección completa, maio (2008), novembro (2008), decembro (2009)	Xunta de Galicia. Unidade de Muller e Ciencia	Santiago	BUDC: non BUSC: 2008-2009 BUVIGO: non	Biblioteca Nodal de Santiago de Compostela	2008-2009

ANEXO 17
REVISTAS FEMINISTAS E DE MULLERES. ALÉN GALICIA

Relación de revistas feministas e de mulleres publicadas fóra de Galicia da colección *Recuperación da documentación e memoria do MFOG*, e rastrexo da presenza destas revistas nalgunhas bibliotecas galegas e do Estado español

LUGAR DE EDICIÓN: Madrid

Posiblemente, o feito de se publicar en Madrid facilitou o seu depósito e entrega á BNE pola normativa do Depósito legal.

TÍTULO	NUMEROS	EDITA	BNE	REBIUN
AMASOL	0 (1988)	Asociación de Madres Solteras para la igualdad jurídica y social de sus hijos	1988	non
Boletín Informativo. Federación Provincial de Asociaciones de Mujeres Flora Tristán	2 (1982), 3 (1982)	Federación Provincial de Asociaciones de Mujeres Flora Tristán	non	non
Hinojo y perejil	decembro 1982, febreiro 1984, febreiro 1988	Comisión Pro-Derecho al Aborto de Madrid	non	UAH UAB: (marzo 1992)
Kollontai	2 (1987)	Asamblea de Mujeres de la Complutense	non	non
Madrid Feminista: Movimiento Feminista de Madrid Informa	? (19??), 6 (1988), 7 (1989), 8 (1989)	Movimiento Feminista de Madrid	1987-1989, 1990 1990	UCM: 1986-1989 UAH: 1987
Mujeres libertarias	0 (1985)	Colectivo de Mujeres Libertarias	1985-1993	UB: n.º 1 (1985), 1986 UAB: 1985-1992
Non-grata. Lesbianas se difunden	1 (1995)	Bollozine de LSD	non	non
Nosotras que nos queremos tanto…	6 (1988), 8 (1992)	Colectivo de Feministas Lesbianas de Madrid	n.º 1, (nov. 1984), 1985, 1986-1987, (1988)	non

TÍTULO	NUMEROS	EDITA	BNE	REBIUN
Pan y Rosas	2 (1992)	Colectivo de Mujeres de la Fabrica Nacional de Moneda y Timbre	n.º 1 (dec. 1991), 1992, 1993, 1994-1995, 1996	UAB: 1995-2000
Pandora	2 (198?), 3 (1982)		non	non
Sal	12 (1992)	Revista del Movimiento para la Liberación e Igualdad de la Mujer		BRCM: 1989-1995, 1996 UGR: 1989-1995, 1996
Tribuna Feminista (Carpeta grande)	2 (1984?)	Centro Feminista de Estudios y Documentación	1983-1988	UCM: 1984-1988
Aemu. Boletín de la Asociación Española de Mujeres Universitarias (Carpeta grande)	1 (1976)	Asociación Española de Mujeres Universitarias	1976	UAH: n.º 1 UAB: n.º 1
Desde nuestra acera (Carpeta grande)	1 (1991)	Colectivos de Feministas Lesbianas de Madrid	non	UAB: desde n.º 2 (1991)
La mujer y su lucha	41 (1979)	Movimiento Democrático de Mujeres	non	non
Poder y libertad	8 (1988), 10 e 11 (1989), 15 e 17 (1991), 22 (1993)	Partido Feminista de España	1983, 1985-1988, 1989, 1990-2001, 2003-2004	12 bibliotecas e Rede de bibliotecas do CSIC
Mujeres en acción	0 (1992), 5 (1993), 8 (1994) a 10 (1995), 12 (1995) a 20 (1997), 22 (1998) a 28 ano?	Fundación Dolores Ibarruri	1992-1993, 1994	UMA, UB, UAB, UCM
La mujer feminista	1 (1983) a 26 (1986), 27 e 28 (1989)	Unión de Mujeres Feministas	1983-1988, 1989	UMA, UB, UAB, UVIGO
Ciudadano-dossier. Hacia la igualdad de la mujer	2 (febreiro) 1976?) a 11 (novembro 1976)			
Mujer y socialismo. Boletín Informativo de Secretaría Federal de Formación	0 (1978), ? (198?)	PSOE. Secretaría Federal de Política Sectorial	non	UAB 1979-1980
Trabajadora I época	1 (1984) a 3 (1985), 7 (1986), 14 e 16 (1988)	Secretaría Confederal de la Mujer de CCOO		

TÍTULO	NUMEROS	EDITA	BNE	REBIUN
Trabajadora II época	1 (1989), 7 e 8 (1990), 10 (1991)	Secretaría Confederal de la Mujer de CCOO	si	si
Trabajadora III época	1 (1993)	Secretaría Confederal de la Mujer de CCOO	si	si
Mujeres Jóvenes[51]	10 e 11 (1992), 14, 17, 18 (1993), 36 (1995) a 49 (1996), 51 a 53 (1996), 60 a 65 (1997), 67 (1997) a 74 (1999)	Centro de Empleo Fundación Mujeres	si	si
8 de marzo. Revista da Unión nacional de Mujeres Saharauis	19??	Secretaría Confederal de la Mujer de CCOO como contribución a Unión Nacional de Mujeres Saharauis	non	non

LUGAR DE EDICIÓN: Cataluña

TÍTULO	NUMEROS	EDITA	LUGAR
Ca la Dona	6 (1990), 7 (1990), 9 (1991), 11 (1991), 17 (1993)	Ca la Dona	Barcelona
L'ortiga. Boletín de mujer y salud	1 (1989)	Mujeres para la salud	Barcelona
Nosaltres les Dones	2 (1985)	Grup de Dones de Sabadell	Sabadell
Provisións	3		
Red de Amazonas. Red de Lesbianas	2 (1986)		Barcelona
Mujeres preokupando. Revista de contrainformació feminista (Carpeta grande)	2 (1999), 3 (2000)	Colectius de Dones de Barna	Barcelona
Treballadora	Marzo (1983)	Secretaría de la Dona CONC (ccoo-cat.)	
Xiana. Revista de mujeres (Carpeta grande)	Agosto-outubro (198?)	Ajo Blanco	Barcelona
Opción. Revista de la mujer liberada	1 (1976), 3 (1977), 4 a 7 (1977)		Barcelona

[51] A publicación é continuación do *Boletín informativo del Centro de Empleo Mujeres Jóvenes* e será continuada polo *Boletín-Centros de Empleo Mujeres Jóvenes*.

TÍTULO	NUMEROS	EDITA	LUGAR
Dones en lluita I época	4 (1978) a 6 (1978), 15 (1980)	Coordinadora Feminista de Barcelona	Barcelona
Dones en lluita II época	1 (198?), 3 (1982), 6 (1983)		Barcelona
Vindicación feminista	Colección completa 1 (1975) a 29 (1979)	Barcelona	Ediciones de feminismo SA
Lectora. Revista dones i textualitat	12 (2006) a 17 (2011)	Barcelona	Centro dona i literatura UB

LUGAR DE EDICIÓN: Euskadi

TÍTULO	NUMEROS	EDITA	LUGAR	BNE	REBIUN
Sorginak	7 (1990), 10 (1991), 11 (1992)	Euskadiko Lesbiana FeministenKolektiboak	Euskadi	non non (CCPP)	non
Andra: emakumeon ahotsa	0 (2000), 2 (2001)	Txinparta ediciones	Bilbo	2000-2003, 2004	si
Geu Emakumeok	1 (1985), 2 (1985), 3 (1985), 9 (1990), 10 (1990), 12 (1991), 13 (1991), 15 (1992)	BizkaiakoEmakumeAsanblada	Bizkaia	1990-1992	UAB: 1990, 1991-1992, 1993, 1994, 1995 UPV: 1988, 1990-1995
Lanbroa. Conspiración feminista	4 (1994) a 7 (1996)	Lanbroa	Bilbo		

LUGAR DE EDICIÓN: Europa

TÍTULO	NUMEROS	EDITA	LUGAR	REBIUN
Artemisia. Textos feministas	1 (1985), 2 (1985), 3 (1987)	Grupo de mulleres do Porto	Portugal	non
Mulherd'Abril	2 (1978)	União das Mulheres Antifascistas e Revolucionárias	Portugal	non
Mulheres	69 (1984), 2 (1990)		Lisboa	non
Mujeres de Europa	44 (1996), 45 (1997), 62 (1989), 65 (1990)	Comisión das Comunidades Europeas	Bruxelas	si

LUGAR DE EDICIÓN. Centroamérica e América do Sur

TÍTULO	NUMEROS	EDITA	LUGAR
Quehaceres	1 (1988), 7 (1988), 13 (1988), 1 (1990), 5 a 12 (1990), 1 a 3 (1991), 8 (1991), 11 (1991), 10 e 11 (1992), 1 e 2 (1993)	Centro de Investigación para la Acción Femenina CIPAF	Santo Domingo
La Cuerda. Una mirada Feminista de la realidad	49 (2002),	Ana María Cofiño	Guatemala
Asociación de Mujeres de El Salvador. Boletín Internacional	3 (1983)	Asociación de Mujeres de El Salvador	El Salvador
Entre amigas	16 (1994), 18 (1994), 19 (1995), 20 (1995), 21 (1995)		Tegucigalpa, MDC, Honduras
Mujeres	4 (1985), 5 (1985)	Círculo Feminista	Santo Domingo R. Dominicana

ANEXO 18
CARTEIS

Relación, a modo de exemplo, de carteis identificados con grupos, colectivos e organizacións feministas e localizados en bibliotecas galegas[52]

- *II Encontro de Mulleres Galegas [Material gráfico] [Santiago de Compostela] : Servicio Galego de Promoción da Igualdade do Home e da Muller, [1993]* (Santiago [de Compostela] : Gráficas Folio) 1 lám. (cartel) : il. col. ; 51 x 40 cm. Reprod. dunha pintura de Sotomayor.
  [Biblioteca Pública Nodal da Coruña González Garcés] Non está dixitalizado.
- *8 de marzo, 1989 [Material gráfico]: manifestación... Alameda, Santiago : as mulleres temos razóns para rebelarnos / convoca, Movemento Feminista Galego ; apoia, BNG... [et al.]* [Santiago de Compostela] : Movemento Feminista Galego, [1989] ([Santiago de Compostela] : Velograf). 1 lám. (cartel) : il. col. ; 64 x 90 cm.
  Nota: Asamblea de Mulleres da Coruña, Arousa e Pontevedra, Asociación Galega da Muller de Ferrol Ourense e Santiago, Colectivo de Mulleres Feministas Donicela (Vigo), Coordenadora Feminista de Vigo, Grupos de Mulleres da Universidade, Secretaría da Muller de Comisións Obreiras
  Imaxe dixitalizada, dispoñible en: http://www.cmg.xunta.es/mediateca/carteis/bpmgg/1989/127547.jpg
  [Biblioteca Pública Nodal da Coruña González Garcés].
- *Día Internacional da Muller, 8 de marzo [Material gráfico].* [Santiago de Compostela] : Comisión Interdepartamental da Muller, Consellería de Traballo e Benestar Social, [1989] (A Coruña : Clave) 1 lám. (cartel) : il. col ; 67 x 49 cm.
  [Biblioteca Pública Nodal da Coruña González Garcés] Non está dixitalizado.
- *Día Internacional da Muller Traballadora, oito de marzal [Material gráfico]: mil séculos de opresión, loitemos pola nosa liberación.* [Santiago de Compostela?] : Movemento Comunista de Galicia, [1978] (Santiago [de Compostela] : Litografías 3C). 1 lám. (cartel) : fot. ; 70 x 33 cm.
  Imaxe dixitalizada, dispoñible en: http://www.cmg.xunta.es/mediateca/carteis/bpmgg/1978/110073.jpg
  [Biblioteca Pública Nodal da Coruña González Garcés].
- Permui Martínez, Uqui (1964-). *Jornadas Feministas contra la Violencia Machista [Material gráfico] = Xornadas Feministas contra a Violencia Machista : 3, 4, 5, 6 decembro, Santiago, Galiza / [deseño], Uqui ; organiza, Coordenadora de Organizacións Feministas do Estado Español. [Madrid? : Coordenadora de Organizacións Feministas do Estado Español*, 1988] (Santiago [de Compostela] : Velograf). 1 lám. (cartel) : il. col. ; 86 x 64 cm.
  Imaxe dixitalizada, dispoñible en: http://www.cmg.xunta.es/mediateca/carteis/bpmgg/1988/126677.jpg
  [Biblioteca Pública Nodal da Coruña González Garcés].

[52] A busca realizouse no catálogo da Rede de bibliotecas de Galicia-Biblioteca Galicia-catálogo completo, Feminismo-Material gráfico (9 resultados) e Mujeres-Material gráfico (219 resultados), con data 5 de xuño de 2012. Nestes resultados inclúense carteis, DVD e vídeos. Non se relacionan todos os carteis localizados, varios corresponden á Administración autonómica. Outras opcións de busca son: Carteis-Galicia-20º siglo; por cada unha das provincias, Carteis-A Coruña (Provincia)-20ºsiglo.

– Permui Martínez, Uqui (1964-). *8 de marzo [Material gráfico]: mulleres iquén nos defenderá dos nosos defensores! : Tribunal contra a violencia sexual e marcha de mulleres : sábado 5, no Auditorio da Universidade, Santiago* / deseño, Uqui. [Santiago de Compostela] : Movemento Feminista Galego, [1988] ([Santiago de Compostela] : Velograf). 1 lám. (cartel) : il. col. ; 89 x 60 cm.
Imaxe dixitalizada, dispoñible en: http://www.cmg.xunta.es/mediateca/carteis/bpmgg/1988/126692.jpg [Biblioteca Pública Nodal da Coruña González Garcés].

ANEXO 19
FICHA RECORTES PRENSA

Ficha para os documentos procedentes de publicacións en prensa. Tómanse en conta campos que hai que considerar no deseño da base de datos e que tamén son aplicables á recuperación de información

- **Título do xornal do que procede o documento**: indicarase mediante siglas. Estas están recollidas no Anexo 3
- **Enderezo electrónico da publicación**: no caso de que o xornal sexa dixital
- **Publicación cerrada e impresa**: biblioteca onde se atope depositada
- **Publicación cerrada e dixitalizada**: enlace electrónico
- **Xénero ou tipoloxía xornalística do documento**: indicar cal
  - Nova
  - Reportaxe
  - Entrevista
  - Enquisa
  - Editorial
  - Carta director
  - Manifesto
  - Artigo
  - Crítica
  - Crónica
  - Outros
- **Titular**: do documento en cuestión. Se é preciso, indicar entre corchetes aclaracións ao titular. No caso de que o documento careza de titular recoller o texto da primeira liña
- **Autoría**: quen asina o documento
  - **Nome de asinante/s**: siglas ou alcumes
  - **Sen sinatura**
  - **Redacción**
  - **Axencia**
  - **Delegación**: indicar cal
  - **...**
- **Data de publicación do documento**: empregaranse número e aplicarase a norma ISO: **ano, mes, día**. Engadirase en todos os casos un número entre parénteses, porque se pode dar o caso de que máis dun documento de interese sexa publicado no mesmo día e no mesmo xornal. Exemplo:
  - 1980-03-06 (1)
  - 1980-03-06 (2)
- **Clasificación cronolóxica**: período histórico
- **Sección**: do xornal na que aparece o documento

- **Páxina/s**: ocupadas polo documento
- **Idioma**: indicar en cal idioma esta escrito o documento
  - **Castelán**
  - **Inglés**
  - **Francés**
  - **Portugués**
  - **Galego** (ter en conta que ILG e mínimos conflúen en 2003)
    - **ILG**
    - **Mínimos**
    - **AGAL**
- **Contido**: de que trata o documento. Cabe a posibilidade de facer un breve resumo ou de empregar palabras clave. Habería que definir termos e número de carácteres.
- **Organización ou organizacións feministas ou de mulleres recollidas no documento** (chamados nalgúns casos identificadores): nos casos nos que se nomeen colectivos, grupos ou organizacións de mulleres no documento, indicar cal ou cales facendo empregue das siglas recollidas no anexo 6 deste informe
- **Topónimos**: topografía referenciada no documento
- **Información gráfica**:
  - Contén?
    - Si / descrición breve
    - Non
- **Estado físico do documento**: o estado de conservación e lexibilidade do documento se fará constar mediante os seguintes códigos
  - **B**: para indicar que está en bo estado
  - **M**: para indicar que está en mal estado
  - **R**: para indicar que está en estado aceptable/regular
- **Procedencia**: indicar a forma de procedencia do documento (si se trata de material procedente de doazóns ou recollido pola propia Comisión de Igualdade, …)
- **Dossier**: Unha parte importante dos documentos procedentes de doazóns fan parte de dossieres temáticos. Indicar cal:
  - Prostitución
  - Violación
  - Campaña traballo doméstico
  - CURSO 90-91
  - Xornadas feministas contra a violencia machista
  - Subvencións
  - Educación
  - Menopausia
  - Traballo
  - SIDA
  - Saúde
  - Opinión
  - Igrexa
  - Mulleres
  - Pornografía

    - Militarismo
    - Agresións
- **Localización actual**: arquivo e/ou signatura
- **Número asignado a cada referencia polo sistema informático**
- **Observacións**

ANEXO 20
GRAVACIÓNS SONORAS

Relación das gravacións sonoras incorporadas á colección *Recuperación da documentación e memoria do Movemento Feminista Organizado en Galicia*

Título	Ano	Cara A	Cara B	Procedencia
Xornadas Filosofía. Pontevedra (Muller e Poder) [*Semana de Filosofía de Pontevedra. «Filosofía e xénero»*. Aula Castelao de Filosofía]	1995	BLANCO, C.: A muller en «Arredor de si» Otero Pedrayo e na obra poética en galego de C. E. Ferreiro	MÉNDEZ, L. AMORÓS, C.	AGM-I
Xornadas Filosofía de Pontevedra II. Celia Amorós Muller e poder [*Semana de Filosofía de Pontevedra. «Filosofía e xénero»*. Aula Castelao de Filosofía]	1995	AMORÓS, C.: Muller e poder		AGM-I
Tribunal de mulleres contra a violencia sexual. Santiago. (M. Feminista G.)	5-3-1988	Tribunal de mulleres contra a violencia sexual I. Santiago	Tribunal de mulleres contra aviolencia sexual II. Santiago	AGM-I
Charla violacións. GMU, AGM Santiago de Compostela. O Burgo	21-1-1988	Bego: Charla GMU Pili: Charla AGM	Pili: Charla AGM	AGM-I
Coloquio violacións. GMU, AGM Santiago de Compostela. O Burgo	21-1-1988	Coloquio violacións. GMU, AGM	Coloquio violacións. GMU, AGM	AGM-I
Violación	????	????	????	AGM-I
Entrevista a muller violada	????	Entrevista a muller violada	Entrevista a muller violada	AGM-I
Sen título	29-1-1987	Xornadas agrarias. Ponencia Loli	Tertulia AGM: Novas tecnoloxías reprodutivas (29-1-1987)	AGM-I
Sen título		Tertulia Novas tecnoloxías reprodutivas (Rosa e Cris)		AGM-I
Sexualidade, aborto, divorcio, violación, laboral, t. doméstico	24-2-1987	AGM: Sexualidade, aborto, divorcio, violación, laboral, t. doméstico	AGM: Sexualidade, aborto, divorcio, violación, laboral, t. doméstico	AGM-I

Título	Ano	Cara A	Cara B	Procedencia
Sexualidade. (Charla novas)	Fevreiro 1987	Sexualidade. Charla novas	Sexualidade. Charla novas	AGM-I
Entrevista a María Jesús Sánchez Díaz 1	25-1-2008	Entrevista a María Jesús Sánchez Díaz	Entrevista a María Jesús Sánchez Díaz	CI-CCG
Entrevista a María Jesús Sánchez Díaz 2	25-1-2008	Entrevista a María Jesús Sánchez Díaz	Entrevista a María Jesús Sánchez Díaz	CI-CCG
Entrevista a Prudencia Santasmariñas	23-3-2008	Entrevista a Prudencia Santasmariñas	Entrevista a Prudencia Santasmariñas	CI-CCG

ANEXO 21
AUTORIZACIÓN FORMAL DE ENTREVISTA

Documento polo que unha persoa accede a ser obxecto dunha entrevista en profundidade que vai ser incorporada á colección *Recuperación da documentación e memoria do MFOG*

D ou D.ª Nome e apelidos

Entrevistada ou Entrevistado por: nome e apelidos de quen realiza a entrevista

En: indicar lugar da entrevista Data: Ano, mes, día

Está de acordo coa realización desta gravación e a súa conservación, consulta e difusión mediante o proxecto de *Recuperación da documentación e memoria do Movemento Feminista Organizado en Galicia* e os arquivos onde se depositen os seus fondos.

Firma da persoa entrevistada Firma/s da/s entrevistadora/s

Nome e apelidos da entrevistada Nome e Apelidos de entrevistadora/s

ANEXO 22
GUIÓN-ENTREVISTA DOCUMENTAL PERSOAL

Relación de datos e preguntas para a realización dunha entrevista persoal en profundidade con carácter documental

Data/s:
Localidade e provincia:
Lugar onde se fai a entrevista:
Nome/s da/s entrevistadora/s:
Duración da entrevista:

PERSOA ENTREVISTADA

Datos persoais:[53]

- Nome:
- Apelidos:
- Alcume:
- Data de nacemento:
- Idade:[54]
- Lugar de nacemento:
- Estado civil:
- Descendencia:
- Estudos:
- Situación laboral:
- Teléfono fixo:
- Teléfono móbil:
- Enderezo electrónico:
- Enderezo postal:

Datos militancia:

- Organización/s ou grupo/s dos que fixo e fai parte:
- Idade en que se afilia:
- Lugar onde se afilia:
- Motivacións da afiliación:

[53] Tómase en consideración a inclusión de máis datos persoais ou que se pense que poden ser relevantes para contextualizar a información achegada.
[54] Específicase para ter un panorama de idades das persoas entrevistadas.

- Persoa/s que a introducen:
- Posto ocupado dentro da/s organización/s:
- Actividade desenvolvida:
- Temporalidade da filiación
  Desde . . . . . ata . . . . . .

** Repetir se fose o caso*

OBSERVACIÓNS:

A ENTREVISTA

Nota: é importante prestar atención á cronoloxía

- Nome da organización:
- Ano de creación:
- Ámbito de actuación:
  - Xeral:
  - Sectorial:
- Tipo de organización:
  - Independente:
  - Integrada noutra de maior dimensión:
    - Cal
    - Ámbitos de actuación
    - Contan/contaron co apoio desta
    - Número de mulleres nos órganos de dirección
    - Relacións entre ambos os organismos
- Razóns polas que se crea:
  - Por tratarse dunha asociación de mulleres
  - Profundar no lugar do/s feminismo/s na organización
- Pasos dados para a constitución:
  - Quen promociona a iniciativa e por que
  - Dificultades
  - Apoios
- Lugar ou lugares de reunión:
  - Localización da sede principal
  - Outras localizacións
- Liñas definitorias básicas:
- Estrutura organizativa:
  - Asemblearia, estatutaria?
  - Coordinación/dirección
  - Secretaría
  - Finanzas
  - Asemblea
  - Problemas e críticas
  - Acordos e controversias
  - Outros:

- Liñas de traballo:
  - Como se deseñan
  - A que obedecen
- Formas de financiamento:
  - Propias
    - cales
  - Externas
    - cales
- Número de membros[55]:
  - Nomes destas
  - Posibilidades de contacto
    - Sinalar nomes en orde de importancia
  - Enderezos postais e electrónicos, teléfonos
- Estratexias para o aumento no número de afiliadas:
- Actividades que desenvolven:
  - Internas
    - cales e por qu
    - lugar
    - periodicidade e datas
    - temáticas
  - Públicas
    - cales e por que
    - lugar
    - periodicidade e datas
    - temáticas
    - apoios
- Períodos de máxima e mínima actividade:
  - A que obedecen
- Redes intracolectivas:
  - Relacións interpersoais
    - Filias, fobias, críticas, tensións
- Redes intercolectivas: Contactos con outras organizacións
  - Concordancias e discordancias
  - Nomes das organizacións
  - Formas de contacto
  - Actividades conxuntas
    - Intégranse nunha plataforma ou coordinadora
    - Cal
    - Cando
    - Por que
    - Actividades desenvolvidas

[55] Este ítem pode reiterarse ao final da entrevista, xa que é posible que ao longo desta xurdan máis nomes, ou ben situalo noutra posición.

- Ano de disolución:
  - Razóns polas que se disolve
- Soportes materiais empregados nas actividades:
  - cales
  - por que
- Publicacións: periodicidade e localización:
  - Libros
  - Revistas
  - Boletíns
  - Circulares periódicas
- Existe arquivo da organización:
  - Arquivo
    - Localización
    - Conservación
    - Acceso
    - Posibilidades de doazón
    - Préstamo para escaneado
- Caso de non existir arquivo da organización:
  - Ten arquivo a entrevistada
    - Posibilidades de doazón
    - Préstamo para escaneado
  - Información para atopar documentación
    - Lugares e persoas que teñan algún tipo de arquivo
    - Localización
    - Conservación
    - Acceso
    - Posibilidades de doazón
    - Préstamo para escaneado
- Caso de seguir en activo, ten páxina web?
  - Enderezo web
  - Enderezo electrónico

Reflexión persoal sobre o presente e o futuro da organización ou organizacións tratadas máis concretamente, e, máis en xeral, arredor do Movemento Feminista en Galicia

OBSERVACIÓNS:

DOCUMENTOS[56]

- Actas de asembleas e reunións
- Estatutos e regulamentos

[56] Este apartado revisarase tras o establecemento da tipoloxía coa que se vaia traballar no arquivo.
Servirá como unha guía para as entrevistadoras e para refrescarlle a memoria á persoa entrevistada.

- Informes
- Propostas lexislativas
- Procesos xudiciais
- Comunicados de prensa
- Correspondencia interna e externa
- Relación de executivas e membros
- Fondos bibliográficos da organización:
- Publicacións periódicas
  - revistas
  - boletíns
  - cadernos
  - axendas
- Artigos de prensa e revistas
- Recortes de prensa:
- Documentación gráfica
  - Fotografías
  - Vídeos
  - Películas
- Gravacións de audio
- Outros documentos e obxectos:
  - calendarios
  - carnés
  - carteis
  - manifestos
  - pancartas
  - panfletos
  - adhesivos, colantes ou autocolantes
  - follas voantes
  - outros
- Obxectos:
  - Cerámica (cinceiros, figuras….)
  - Chapas
  - Globos
  - Lapis
  - Libretas
  - Marca páxinas
  - Adhesivos, colantes ou autocolantes
  - Téxtil (camisetas, lazos, paraugas)
  - Xoias (alfinetes, colares, pulseiras)

OBSERVACIÓNS:

Nota: Recolleranse principalmente documentos e obxectos das organizacións, grupos e colectivos obxecto de estudo, pero tamén interesan organizacións de fóra relacionadas con elas

ANEXO 23
CARTA AGRADECEMENTO ENTREVISTA

Carta que se remitirá, unha vez acabado o proceso de entrevista, ás persoas entrevistadas agradecéndolles a súa colaboración

Santiago de Compostela, día de mes de ano

D. ou D.ª nome e apelidos

Estimada ou Estimado nome

Desde a Comisión de Igualdade do Consello da Cultura Galega queremos agradecerlle os datos transmitidos por vostede na entrevista que lle foi realizada por nome da persoa que realiza a entrevista o/s día/s de mes do ano. Achegas como a súa contribúen a dar forma e sentido á colección de *Recuperación da documentación e memoria do Movemento Feminista Organizado en Galicia* iniciado en 2005 no seo do Consello da Cultura Galega.

Un cordial saúdo,

Nome e apelidos
Coordinadora da Comisión de Igualdade do
Consello da Cultura Galega

ANEXO 24
FICHA REXISTRO ENTREVISTA

Ficha aplicable ao rexistro das entrevistas[57] realizadas a persoas concretas ou a grupos

- Código de identificación da entrevista (Id), mais o número de entrada:
- Persoa ou persoas entrevistadas:
  - Nome, apelido
  - Alcume
- Carácter da entrevista:
  - Individual
  - Colectiva
- Soporte:
  - Audio
  - Audio-vídeo
  - Outros
- Estado do soporte:
- Orixinal: Copia:
- Tipo de aparato para reprodución:
- Lugar:
- Data/s: indicar data inicial e data final
- Duración:
- Contido (sinopse):
- Descritores:
- Identificadores:
- Lingua:
- Clasificación:
- Restrición de consulta e/ou difusión:
  - Si Non:
  - En caso afirmativo, indicar límites de autorización
- Transcrición da cinta:
  - Realizada:
  - En proceso[58]:
  - Pendente:
- Localización da gravación (signatura):

[57] Aplicación no seu momento das normativas correspondentes en relación coa descrición formal e de contido.
[58] Introdúcese este elemento por se nalgún momento se encargasen en bloque as transcricións das cintas.

- Localización da transcrición (signatura):
- Nome/s das entrevistadoras:
- Proxecto vinculante:
- Reprodución cedida por:
  - Arquivo....
  - Persoa.....
  - Data:
  - Identificación documentación de cesión para reprodución e normas consulta e difusión:

OBSERVACIÓNS:

ANEXO 25
FICHA DIRECTORIO DE MULLERES FEMINISTAS

- APELIDOS, Nome:
- Alcume:
- Organización/s:
- Datos de contacto:
  Teléfono:
  Móbil:
  Enderezo electrónico:
  Enderezo postal
- Fonte bibliográfica[59]:
- Fonte documental:
- Fonte persoal:
- Persoa/s relacionada/s

OBSERVACIÓNS:

[59] Especificaranse as fontes onde se obtivese a identificación, libro, artigo, documento, entrevista, etc.

ANEXO 26
MODELO FICHA DOSSIER MULLERES

1. Datos persoais
   - Apelidos:
   - Nome:
   - Alcume: nos casos de querer permanecer no anonimato
   - Clasificación[60]:
   - Enderezo postal:
   - Teléfono/s:
   - Enderezo electrónico:
   - Páxina persoal web/blog: Outros:
   - Biografía[61]:
   - Fotografía/imaxe dixital[62]:
   - Bibliografía e fontes[63]:

OBSERVACIÓNS:

[60] Pensouse en incluír este elemento para o caso de establecer algún tipo de clasificación. Tamén se podería destinar este campo, se non se establecese clasificación ningunha, para relacionar descritores que puidesen rendibilizar a información de cada ficha ou dossier.
[61] Relación dos principais datos biográficos: lugar e data de nacemento, estudos, profesión, outros datos de interese.
[62] A inclusión deste material débese á idea de elaborar un Quen é quen do MFOG.
[63] No caso de existir, irían aquí as referencias a entradas en enciclopedias e dicionarios biográficos, entrevistas, etc.

ANEXO 27
FICHA DIRECTORIO DE ORGANIZACIÓNS

Ficha para a elaboración dun directorio xeral de organizacións, grupos e colectivos feministas con presenza ou non na colección *Recuperación da documentación e memoria do MFOG*

- Nome da organización (grupo, colectivo, asociación):
- Formas paralelas do nome:
- Siglas:
- Clasificación[64]:
- Data creación: Activa: Si: ☐ Non: ☐ Data disolución:
- Ámbito xeográfico de actuación (local, galego, estatal, europeo, mundial):
  Sede principal:
    Enderezo postal:
    Teléfonos:
    Enderezo electrónico:
    Páxina web:
    Blog:
    Outros:
  Outras sedes:
- Historia[65]:
- Militantes destacadas:
- Militantes e colaboradoras contactadas:
  (no caso de ter ficha indicar a referencia)
- Vínculos con outros colectivos e grupos organizados (indicalos):
- Documentación[66]:
- Localización da documentación:
  1. Arquivo da Comisión de Igualdade-CCG
  2. Arquivo da propia organización
  3. Arquivos ou colecciónns particulares
  4. Arquivos doutras organizacións
  5. Arquivos de institucións e fundacións
  6. Bibliotecas
  7. Fondos dixitalizados[67]
- Bibliografía

OBSERVACIÓNS:

---

[64] Pensouse en incluír este elemento para o caso de establecer unha clasificación para as propias organizacións. Tamén se podería destinar se non se establecese esa categoría para relacionar descritores co fin de rendibilizar a información de cada ficha.
[65] Relacionaríanse de forma abreviada os principais acontecementos e datos de cada organización ao longo da súa existencia.
[66] Descrición resumida da principal tipoloxía documental producida: revistas, actas, carteis, correspondencia, etc.
[67] Relación de repositorios, páxinas web de institucións e organizacións, etc. que conteñan documentos dixitalizados da organización ou de interese para esta.

ANEXO 28
FICHA DIRECTORIO INSTITUCIÓNS DOCUMENTAIS

Ficha para a elaboración dun directorio de institucións con arquivos ou depósitos documentais de interese

- Nome da institución (arquivo, biblioteca, museo):
- Formas paralelas do nome/alcume:
- Siglas:
- Clasificación :
- Enderezo postal:
- Teléfonos: Fax:
- Páxina web: Blog:
- Enderezo electrónico da institución:
- Persoa/s de contacto:
  - Nome e posto:
  - Teléfono:
  - Enderezo electrónico
- Fondos (Descrición dos fondos en relación con MFOG):
- Requisitos consulta:
- Servizos:
  - Reprografía
  - Escaneado
  - Fotografía

OBSERVACIÓNS:

ANEXO 29
DOCUMENTO DE TRABALLO

Documento de traballo bilingüe elaborado para a preparación da xornada *Xénero e documentación II: a recuperación da memoria do Movemento Feminista*

Datas de realización: 26 e 27 de xuño de 2012
Fecha de realización: 26 y 27 de junio de 2012
Lugar: Consello da Cultura Galega (CCG)
Organiza: Comisión de Igualdade do CCG
Coordinan: Carmen Pérez Pais e Mariam Mariño Costales

- **PRIMEIRO DÍA: Reunión de traballo**
  - **Lugar**: Biblioteca do CCG
- **PRIMER DÍA: Reunión de trabajo**
  - **Lugar**: Biblioteca del CCG

- **SEGUNDO DÍA: Presentación pública**
  - **Lugar**: Salón de actos do CCG
- **SEGUNDO DÍA: Presentación pública**
  - **Lugar**: Salón de actos del CCG

Sobre o primeiro día
Sobre el primer día
Avaliación e propostas de mellora do proxecto da Comisión de Igualdade (CI) do CCG: Recuperación da documentación e memoria do Movemento Feminista Organizado en Galicia (MFOG)
Evaluación y propuestas de mejora del proyecto de la Comisión de Igualdade (CI) del CCG: Recuperación da documentación e memoria do Movemento Feminista Organizado en Galicia (MFOG)
Participan:
María José Turrión García, María José Sola, Rosa Andrieu Sanz, Rosario Álvarez Blanco, Concepción Varela Orol, María Xosé Agra Romero, Carmen Pérez Pais, Mariam Mariño Costales

O proxecto que da lugar á creación da colección *Recuperación da documentación e memoria do MFOG* da Comisión de Igualdade do CCG iníciase en 2005 coa finalidade de acometer tarefas de investigación, achega, compilación, conservación, posta en valor, dixitalización e difusión da documentación producida por diferentes grupos e colectivos identificados co feminismo de terceira onda con actividade en Galicia. Desde a posta en marcha do proxecto, avanzouse na identificación de organizacións e colectivos do Movemento Feminista Organizado existentes na actualidade e no pasado en Galicia; na localización, cata e rexistro de arquivos (de persoas, colectivos, grupos e entidades) e centros de documentación nos que existe a posibilidade de atopar documentos producidos polos colectivos de interese; na recepción de doazóns de diferentes persoas e entidades, así como na organización e conservación de documentos.

Para que a avaliación sexa o máis completa posible, as participantes recibirán con dúas semanas de antelación un informe-proposta, agora en preparación, que co título *Recuperación da documentación e memoria do MFOG* dará conta das tarefas realizadas ata o de agora pola Comisión de Igualdade do CCG e das propostas deseñadas para o futuro do proxecto.

El proyecto que da lugar a la creación de la colección *Recuperación da documentación e memoria do MFOG* de la Comisión de Igualdade del CCG se inicia en 2005 con la finalidad de acometer tareas de investigación, conocimiento, compilación, conservación, puesta en valor, digitalización y difusión de la documentación producida por diferentes grupos y colectivos identificados con el feminismo de *tercera ola* con actividad en Galicia. Desde la puesta en marcha del proyecto, se avanzó en la identificación de organizaciones y colectivos del Movimiento Feminista Organizado existentes en la actualidad y en el pasado en Galicia; en la localización, cata y registro de archivos (de personas, colectivos, grupos y entidades) y centros de documentación en los que existe la posibilidad de encontrar documentos producidos por los colectivos de interés; en la recepción de donaciones de diferentes personas y entidades, así como en la organización y conservación de documentos.

Para que la evaluación sea lo más completa posible, las participantes recibirán con dos semanas de antelación un informe-propuesta, ahora en preparación, que con el título *Recuperación da documentación e memoria do Movemento Feminista Organizado en Galicia* recoge las tareas realizadas hasta ahora por la Comisión de Igualdade del CCG y las propuestas diseñadas para el futuro del proyecto.

OBXECTIVOS DA XORNADA
OBJETIVOS DE LA JORNADA

1– Dar a coñecer e completar un informe sobre o proxecto de recuperación, conservación e organización da Comisión de Igualdade do CCG titulado *Recuperación da documentación e memoria do Movemento Feminista Organizado en Galicia*

1– Dar a conocer y completar un informe sobre el proyecto de recuperación, conservación y organización de la Comisión de Igualdade del CCG titulado *Recuperación da documentación e memoria do Movemento Feminista Organizado en Galicia*

2– Intercambiar información con outros proxectos, total ou parcialmente, semellantes ao proposto pola CI do CCG e que permitan avaliar e enriquecer a iniciativa, de maneira que poidamos dar corpo a unha proposta de futuro o máis axustada posible: métodos e técnicas de recuperación e conservación, bases de datos, temporalización, necesidades de persoal, dotación presupostaria, difusión na rede da internet, etc.

2– Intercambiar información con otros proyectos, total o parcialmente, semejantes al propuesto por la CI del CCG y que permitan evaluar y enriquecer la iniciativa, de manera que podamos dar cuerpo a una propuesta de futuro lo más ajustada posible: métodos y técnicas de recuperación y conservación, bases de datos, temporalización, necesidades de personal, dotación presupuestaria, difusión en la red de internet…

3– Fomentar unha rede de colaboracións e intercambios con mulleres implicadas no MFOG para axilizar a recuperación dos fondos

3– Fomentar una red de colaboraciones e intercambios con mujeres implicadas en el MFOG para agilizar la recuperación de los fondos

SELECCIÓN DE RELATORAS

O criterio de selección de relatoras relaciónase co segundo dos obxectivos antes descritos. Prímase o contacto con experiencias que presenten, total ou parcialmente, semellanzas coa desenvolvida pola Comisión de Igualdade do CCG e que permitan facer lecturas críticas e construtivas para a elaboración dun proxecto-proposta de futuro aplicable ao MFOG.

El criterio de selección de relatoras se relaciona con el segundo de los objetivos antes descritos. Se prima el contacto con experiencias que presenten, total o parcialmente, semejanzas con la realizada por la Comisión de Igualdade del CCG y que permitan hacer lecturas críticas y constructivas para la elaboración de un proyecto-propuesta de futuro aplicable al MFOG.

As tres persoas elixidas vincúlanse con experiencias con certas semellanzas a nivel técnico e de desenvolvemento coa proposta da CI do CCG. Son:

1– María José Turrión García, experta en arquivos do Centro Documental de la Memoria Histórica

2– Rosa Andrieu Sanz, antropóloga, membro de Bilgune Feminista e da UPV

3– María José Sola Sarabia, do Centro de Documentación de Mujeres Maite Albiz

Las tres personas elegidas se vinculan con experiencias con ciertas similitudes a nivel técnico y de desarrollo con la propuesta de la CI del CCG. Son:

1– María José Turrión García, experta en archivos del Centro Documental de la Memoria Histórica

2– Rosa Andrieu Sanz, miembro de Bilgune Feminista y de la UPV

3– María José Sola, del Centro de Documentación de Mujeres Maite Albiz

– **María José Turrión García. Centro Documental de la Memoria Histórica (Salamanca)**: Este Centro posúe unha variada e valiosa documentación de organizacións políticas, sindicais e diferentes movementos sociais, que presenta semellanzas coa documentación do MFOG. De forma específica, destaca a organización dos fondos do Centro de Formación e Investigación Feminista, de grande interese. Enténdese que proporcionará achegas a formas e fórmulas de traballo de documentación desde unha perspectiva arquivística.

  María José Turrión García. Centro Documental de la Memoria Histórica (Salamanca): Este Centro posee una variada y valiosa documentación de organizaciones políticas, sindicales y de diferentes movimientos sociales, que presenta semejanzas con la documentación del MFOG. De forma específica, destaca la organización de los fondos de su Centro de Formación e Investigación Feminista, de gran interés. Se entiende que proporcionará aportaciones a formas y fórmulas de trabajo de documentación desde una perspectiva archivística.

– **María José Sola Sarabia. Centro de Documentación de Mujeres Maite Albiz (Biscaia)**: Este Centro ten unha Biblioteca que, entre outras cousas, «conserva fondos patrimoniales sobre el movimiento feminista de Euskal Herria de gran relevancia». Parte deles están «digitalizados dentro del proyecto 'BIBLIOTECA DIGITAL' para el estudio y la recuperación de las fuentes de información sobre el Movimiento Feminista desde los años 70 a nuestros días». Con esta experiencia ábrese a posibilidade de contar con datos de especial relevancia para organizar, catalogar, facer públicos e dar a coñecer os materiais do proxecto da CI do CCG.

María José Sola Sarabia. Centro de Documentación de Mujeres Maite Albiz (Biskaia): Este Centro tiene una Biblioteca que, entre outras cosas, «conserva fondos patrimoniales sobre el movimiento feminista de Euskal Herria de gran relevancia». Parte de ellos están «digitalizados dentro del proyecto 'BIBLIOTECA DIGITAL' para el estudio y la recuperación de las fuentes de información sobre el Movimiento Feminista desde los años 70 a nuestros días». Con esta experiencia se abre la posibilidad de conocer datos de especial relevancia para organizar, catalogar, hacer públicos y dar a coñecer los materiales del proyecto de la CI del CCG.

– **Rosa Andrieu Sanz**: Membro de Bilgune Feminista, antropóloga e profesora da UPV, formou parte dun proxecto de recuperación da documentación e memoria do Movemento Feminista Organizado de Euskal Herria que está pendente de publicación. É de interese tanto a experiencia de traballo como os métodos e técnicas empregados na recuperación de materiais.

  Rosa Andrieu Sanz: Miembro de Bilgune Feminista, antropóloga y profesora de la UPV, formó parte de un proyecto de recuperación de la documentación y memoria del Movimiento Feminista Organizado en Euskal Herria que está pendiente de publicación. Es de interés tanto la experiencia de trabajo como los métodos y técnicas empleados en la recuperación de materiales.

CONVIDADAS
INVITADAS

Este punto relaciónase co terceiro obxectivo e enmárcase no segundo día da xornada. Contactarase co maior número de mulleres que estiveron ou están implicadas no Movemento Feminista Organizado en Galicia e que poidan contribuír a enriquecer e completar o proxecto proposto pola CI do CCG. Farase un chamamento para que participen como público asistente na xornada do día 27 de xuño. Nese contexto espérase poder contar coas súas intervencións, achegas e coñecementos na sesión da tarde.

Este punto se relaciona con el tercer objetivo y se enmarca en el segundo día de la jornada. Se contactará con el mayor número de mujeres que estuvieron o están implicadas en el Movimiento Feminista Organizado en Galicia y que puedan contribuír a enriquecer y completar el proyecto propuesto por la CI del CCG. Se hará un llamamiento para que participen como público asistente en la jornada del día 27 de junio. En ese contexto se espera poder contar con sus intervenciones, aportaciones y conocimientos en la sesión de la tarde.

ANEXO 30
PROGRAMA DAS XORNADAS XÉNERO E DOCUMENTACIÓN II: A RECUPERACIÓN DA MEMORIA DO MOVEMENTO FEMINISTA

Organiza:
Comisión de Igualdade do Consello da Cultura Galega
Coordinan:
Carmen Pérez Pais
Mariam Mariño Costales
Data:
26 e 27 de xuño de 2012
Lugar:
Consello da Cultura Galega

O desenvolvemento do movemento feminista e, máis concretamente, a emerxencia de grupos e colectivos de terceira onda (segunda metade de século XX) resultan de interese fundamental á hora de entender e explicar as transformacións cualitativas e cuantitativas relacionadas co lugar social ocupado polas mulleres no decorrer da historia galega e universal e son chaves para entender o enfoque de xénero. Este aglutina unha parte importante das investigacións máis actuais e constitúe a base sobre a que as institucións elaboran programas e medidas para corrixir as desigualdades entre os sexos.

Consciente disto e seguindo a liña de actuación iniciada en 2007 coas xornadas «Xénero e Documentación I», a Comisión de Igualdade do Consello da Cultura Galega proponlles ás persoas vinculadas con arquivos, centros de documentación e bibliotecas unha achega ao tratamento da documentación (recuperación, conservación, posta en valor e difusión) producida por organizacións de mulleres, en agrupacións autónomas e mixtas, identificadas co feminismo.

As xornadas «Xénero e Documentación» están dirixidas ao persoal que traballa en centros documentais, ao estudantado ou tituladas/os nos ámbitos de Biblioteconomía, Documentación e Humanidades así como a persoas que de maneira individual ou colectiva se interesan na conservación deste tipo de fondos

Comisión de Igualdade do
Consello da Cultura Galega

PROGRAMA

PRIMEIRO DÍA: Reunión de traballo
Lugar: Biblioteca do Consello da Cultura Galega

Participantes: relatoras, coordinadoras e presentadoras da xornada
13:30 h
Encontro no hotel

14:00 h
Comida de traballo

17:00-19:30 h
Análise, avaliación e propostas de mellora do proxecto da Comisión de Igualdade do CCG: Recuperación da documentación e memoria do Movemento Feminista Organizado en Galicia

SEGUNDO DÍA: Presentación pública
Lugar: Salón de actos do Consello da Cultura Galega

10:00 a 10:30 h
PRESENTACIÓN
Rosario Álvarez Blanco
Vicepresidenta do Consello da Cultura Galega
María Xosé Agra Romero
Coordinadora da Comisión de Igualdade do Consello da Cultura Galega

INTERVENCIÓNS
10:30 a 11:30 h
Memoria e visibilización da muller a través dos fondos documentais de xénero. Experiencias no Centro Documental de la Memoria Histórica
María José Turrión García
Centro Documental de la Memoria Histórica. Salamanca
Presenta: **Carmen Pérez Pais**
Membro da Comisión de Igualdade do Consello da Cultura Galega
Universidade da Coruña

11:30 a 12:30 h
Centro de Documentación de Mulleres. Biblioteca Dixital: construíndo un «lugar da memoria» do Movemento Feminista do País Vasco
María José Sola Sarabia
Centro de Documentación de Mujeres «Maite Albiz» Emakumeen Dokumentazio Zentroa. Bilbo
Presenta: **Concepción Varela Orol**
Membro da Sección de Patrimonio e Bens Culturais do Consello da Cultura Galega
Universidade da Coruña

12:30 a 13:30 h
Unha experiencia de recuperación das fontes de información do Movemento Feminista en Euskal Herria
Rosa María Andrieu Sanz
Bilgune Feminista. Bilbo
Euskal Herriko Universitatea
Presenta: **Mariam Mariño Costales**
Técnica da Comisión de Igualdade do Consello da Cultura Galega

TARDE

INTERVENCIÓNS
16:30 a 17:20 h
Recuperación da documentación e memoria do Movemento Feminista Organizado en Galicia
Carmen Pérez Pais
Membro da Comisión de Igualdade do Consello da Cultura Galega
Universidade da Coruña
Mariam Mariño Costales
Técnica da Comisión de Igualdade do Consello da Cultura Galega

17:30 a 18:30 h
Debate aberto: Reflexionar sobre o feito, construír futuro
Intervenientes: **público asistente, relatoras, presentadoras e coordinadoras da xornada**
Presenta e modera: **María Xosé Agra Romero**
Coordinadora da Comisión de Igualdade do Consello da Cultura Galega
Universidade de Santiago de Compostela

Outras publicacións

- *Xénero e documentación. Unha ferramenta de achega ao tratamento documental*
- *O(s) sentido(s) das cultura(s)*
- *Documentación e poder na sociedade da información: o papel dos arquivos e os observatorios de comunicación*
- *Dicionario enciclopedia do pensamento galego*

CONSELLO
DA CULTURA
GALEGA

Neste informe expóñense o deseño, desenvolvemento e propostas de consolidación da colección especial *Recuperación da documentación e memoria do Movemento Feminista Organizado en Galicia*, promovida polo Consello da Cultura Galega seguindo as liñas de traballo activadas pola súa Comisión de Igualdade.

Desde as súas orixes en 2005, para a Comisión de Igualdade do CCG, a recuperación de fondos e da memoria do movemento feminista de terceira onda emerxe como unha tarefa que cumpría comezar a realizar con certa urxencia e cunha planificación axustada. A importancia dos materiais e documentos creados por colectivos, grupos e organizacións feministas é indiscutible, mais a bibliografía, a pesar de experimentar importantes incrementos nos últimos anos, segue a ser escasa, e a documentación está dispersa e, con frecuencia, desaparecida ou en estado ruinoso.

Esta iniciativa está deseñada para a reunificación parcial, conservación, posta en valor e difusión da documentación e materiais xerados por diferentes grupos e colectivos identificados co feminismo e que desenvolveron e/ou seguen a desenvolver a súa actividade en Galicia desde mediados de século XX. Nas fórmulas de traballo empregadas súmanse experiencias e articúlanse propostas en que se combinan diferentes métodos e técnicas de investigación, documentación, arquivísticas e de conservación ou museísticas. Os traballos requiren dunha exhaustiva identificación e localización de fontes e dun deseño axustado de propostas destinadas a asentar, facilitar e axilizar o desenvolvemento, a difusión e o uso en investigación da colección especial *Recuperación da documentación e memoria do MFOG* do CCG.

CONSELLO
DA CULTURA
GALEGA

ISBN 987-84-92923-45-8
9 788492 923458